

Vlada Crne Gore

Ministarstvo inostranih poslova

Podgorica, 24.11.2009

U p i t n i k

Informacija koju od Vlade Crne Gore zahtijeva Evropska komisija u cilju pripreme Mišljenja o zahtjevu Crne Gore za članstvo u Evropskoj uniji

31 Spoljna, bezbjednosna i odbrambena politika

Odgovorno lice:	Milan Rocen
Rukovodilac grupe:	Aleksandar Pejovic
Zamjenik rukovodioca grupe:	Svetlana Katnic
Sekretar grupe:	Mirna Nikcevic
Zamjenik sekretara grupe:	Radovan Bogojevic
Kontakt MEI:	Lela Bjelobrkovic
IT Podrška:	Goran Gosovic

Sadržaj:

POGLAVLJA ACQUIS - SPOSOBNOST PREUZIMANJA OBAVEZA KOJE PROIZILAZE IZ CLANSTVA.....	5
Poglavlje 31: Spoljna, bezbjednosna i odbrambena politika	6
A) Sažete informacije	6
B) ZSBP – politički dijalog	22
C) ZSBP i EBOP – politička strategija	40
D) EBOP – kapaciteti za doprinos	77

**POGLAVLJA ACQUIS - SPOSOBNOST PREUZIMANJA
OBAVEZA KOJE PROIZILAZE IZ CLANSTVA**

Poglavlje 31: Spoljna, bezbjednosna i odbrambena politika

A) Sažete informacije

1. Ugovor o Evropskoj uniji pod poglavljem V uključuje odredbe o Zajedničkoj spoljnoj i bezbjednosnoj politici koje će nove zemlje članice primjenjivati. Komisija želi znati da li, po vašem viđenju, primjena ovih odredaba nakon pristupanja može dovesti do bilo kakvih problema ili poteškoća. Ili preciznije rečeno:

Objašnjeno u pitanju br 2.

2. Da li ćete nakon pristupanja biti spremni i sposobni da u potpunosti i aktivno učestvujete u spoljnoj, bezbjednosnoj i odbrambenoj politici (ZSBP i EBOP) kao što je to definisano u UEU?

Crna Gora će nakon pristupanja biti spremna i sposobna da u potpunosti i aktivno učestvuje u spoljnoj, bezbjednosnoj i odbrambenoj politici kao što je to definisano u UEU.

Nakon obnove nezavisnosti Crna Gora je veoma brzo stekla punopravno članstvo u gotovo svim međunarodnim organizacijama i započela aktivno da učestvuje u njihovom radu. Uspostavila je mrežu od dvadesetdevet diplomatskih predstavništava i značajno uvećala kapacitete Ministarstva inostranih poslova. U okviru Ministarstva inostranih poslova, početkom 2007. je osnovan Sektor za EU i NATO, koji ima Direkciju za EU, u kojoj se svakodnevno obavljaju poslovi praćenja i analize spoljne, bezbjednosne i odbrambene politike. Crna Gora se, takođe, u kontinuitetu pridružuje deklaracijama i zajedničkim pozicijama EU u oblasti ZSBP i EBOP-a.

U oblasti bezbjednosne i odbrambene politike, Crna Gora je posebno posvećena međunarodnoj saradnji i unapređenju sopstvenih kapaciteta u oblasti kontrole oružja i borbe protiv terorizma. S tim u vezi, Crna Gora usklađuje planiranje i sprovođenje reformi u oblasti bezbjednosti s principima i standardima Evropske spoljne, bezbjednosne i odbrambene politike.

U okviru procesa integracije u Evropsku uniju, Crna Gora je postepeno počela s uvođenjem pravnih tekovina iz oblasti ZSBP-a i EBOP-a u svoje zakonodavstvo što je i potvrđeno kroz Nacionalni plan za integraciju Crne Gore u Evropsku uniju. U toku narednih godina, Crna Gora će prilagoditi svoje zakonodavstvo pravnim tekovinama EU, dalje izgrađivati kapacitete i učiniti sve kako bi spremno dočekala datum pristupanja EU.

U te svrhe, Ministarstvo inostranih poslova će u toku 2010. donijeti zakon o inostranim poslovima kao i zakon o restriktivnim mjerama. Zajedno s već usvojenim Zakonom o zaključivanju i izvršavanju međunarodnih ugovora (iz 2008.) upotpuniće se legislativni okvir za puno obavljanje spoljnih poslova.

Uporedo s ovim, Ministarstvo inostranih poslova će koordinirati sve aktivnosti vezane za spoljnu politiku i povećavati i razvijati svoje kapacitete. U skladu s Pravilnikom o organizaciji i sistematizaciji MIP-a, ova institucija bi sa sadašnjih 238 službenika i namještenika i 29 diplomatsko-konzularnih predstavništava do 2012. trebalo da ima 318 zaposlenih i 38 DKP. Posebno će se razvijati i segment MIP-a koji se bavi ZSBP-om i EBOP-om, razvoj civilnih i vojnih kapaciteta za učešće u civilnim i vojnim misijama EBOP-a u okviru državne uprave i vojske CG.

Pri svemu tome, obuka i trening o ZSBP-u i EBOP-u će zauzimati značajno mjesto za sve službenike državne uprave kako bi se uspješno pripremili za praćenje politika EU u ovoj oblasti

tokom procesa pristupanja i kasnije kvalitetno učešće u njima, posebno u okviru stalnih političkih i vojnih struktura EU kao što su Komitet za politička i pitanja bezbjednosti (PSC), Vojni komitet (EUMC), Vojni štab (EUMS), Civilno planiranje i sposobnost vođenja operacija EBOP-a (CPCC).

Takođe, razvijaće se i kapaciteti i učešće Skupštine u bavljenju ZSBP-om i EBOP-om, kako bi se povećala parlamentarna uloga u ovim politikama Evropske unije i upotpunio zajednički rad u procesu pristupanja.

3. Jeste li spremni da bez rezervi prihvatite buduće uređenje, pravne strukture i organizaciono uređenje spoljne, bezbjednosne i odbrambene politike Unije (ZSBP i EBOP), uključujući i njenu vojnu dimenziju, koji mogu biti implementirani nakon potvrđivanja Lisabonskog ugovora?

Crna Gora snažno podržava spoljnu, bezbjednosnu i odbrambenu politiku Unije i spremna je da u potpunosti i bez zadržki prihvati buduće uređenje, pravne strukture i organizacijsko uređenje ZSBP-a i EBOP-a. Nakon obnavljanja nezavisnosti prije tri i po godine Crna Gora je započela dinamično razvijati legislativni okvir, administrativne kapacitete i strateško opredjeljenje prema što kvalitetnijem i boljem učešću u ZSBP i EBOP-u. Pored strateških prioriteta uključivanja u EU i NATO, najvažniji prioritet Crne Gore je razvijanje dobrosusjedskih odnosa i regionalne saradnje. Crna Gora je u potpunosti posvećena svojoj ulozi kontributora i inicijatora što bolje i unapređenije regionalne saradnje i u te svrhe redovno učestvuje na svim regionalnim forumima i u narednoj godini preuzima predsjedavanje trima inicijativama (CEI, JJI i SEECP). Činjenica je da Crna Gora nema otvorenih pitanja sa susjedima i stoga je spremna ponuditi i svoje dobre usluge u svrhe medijacije bilateralnih sporova koji opterećuju region i biti od pomoći za dalje unapređenje saradnje i integrativnih napora na Zapadnom Balkanu.

Pored ovoga, Crna Gora, iako mala zemlja, ima veoma dobre odnose s globalnim akterima, koji pored EU postoje na međunarodnoj sceni, kao što su SAD, Ruska Federacija ili Kina. Crna Gora će tako, u okviru svojih mogućnosti, biti u prilici da pruži doprinos razvoju odnosa između EU i ovih velikih zemalja.

Crna Gora, takođe, već edukuje kadar i razvija profesionalnu diplomatiju, kako kroz razvoj Direkcije za Evropsku uniju u MIP-u i Stalne misije pri EU u Briselu kako bi se adekvatno pripremila za učešće u strukturama ZSBP kao što su GAERC, PSC itd, ali i za strukture koje će biti osnovane nakon stupanja na snagu Lisabonskog ugovora. Akcent je pritom stavljen na razvoj institucionalne i organizacijske strukture i profesionalnog kadra.

Jednako tako, Crna Gora podržava EBOP i spremna je da pruži svoj doprinos razvoju vojnih i civilnih operativnih kapaciteta EU za djelovanje u misijama izvan Unije za održavanje mira, prevenciju konflikata i jačanje međunarodne bezbjednosti u skladu s principima Povelje Ujedinjenih nacija i članom 28 A (1) Lisabonskog ugovora.

S ciljem dostizanja standarda interoperativnosti, neophodnih za članstvo u NATO, kao i osposobljavanja vojnih snaga za puno učestvovanje u najsloženijim međunarodnim misijama koje se sprovode pod vođstvom NATO-a i EU, Crna Gora sprovodi sveobuhvatnu reformu sistema obrane. Usvojen je niz legislativnih akata i strategija kojim se Crna Gora pripremila na učešće u mirovnim operacijama širom svijeta: novi Ustav iz 2007., Zakon o odbrani, Zakon o vojsci, Zakon o upotrebi jedinica Vojske Crne Gore u međunarodnim snagama i učešću pripadnika civilne zaštite, policije i zaposlenih u organima državne uprave u mirovnim misijama i drugim aktivnostima u inostranstvu; kao i Strategiju nacionalne bezbjednosti, Strategiju odbrane.

U Ministarstvu odbrane (bez Generalštaba) je zaposleno 188 lica (120 državnih službenika i namještenika, 61 oficir i 7 podoficira). Istovremeno u Generalštabu Vojske Crne Gore je zaposleno 81 lice (60 oficira, 9 podoficira, 12 civilnih lica). U jedinicama Vojske Crne Gore je zaposleno 1996 lica (263 oficira, 889 podoficira, 519 vojnika po ugovoru i 325 civilnih lica).

Projektovani broj pripadnika Vojske Crne Gore (s Generalštabom) za naredne 3 godine je 2.356 (oficira 345, podoficira 892, vojnika po ugovoru 809 i civilnih lica 310). U Generalštabu su projektovana 72 formacijska mjesta (54 oficira, 9 podoficira i 9 civilnih lica).

Iako mala zemlja, Crna Gora je spremna staviti na raspolaganje postojeća vojna i civilna sredstva, kao i ona koja će se razviti u skoroj budućnosti, kako bi doprinijeli što uspješnijem izvođenju zajedničkih operacija razoružanja, humanitarnih zadataka i zadataka spašavanja, vojnog savjetovanja i pomoći, prevenciji konflikata i održavanja mira, zadataka borbenih snaga u upravljanju krizama, u borbi protiv terorizma, uključujući uspostavljanje mira i post-konfliktnu stabilizaciju.

U skladu s tim, Skupština Crne Gore je u julu 2009. godine donijela odluku o budućem učešću pripadnika Vojske Crne Gore u mirovnoj operaciji Evropske unije „European Union Naval Force (EU NAVFOR) - ATALANTA“ u Somaliji, što je i prvo učešće Crne Gore u jednoj operaciji EBOP-a. Zasnvano na ovome, Crna Gora će u narednom periodu razvijati svoje kapacitete kako bi učestvovala kako u vojnim operacijama tako i u civilnim misijama u okviru EBOP-a.

Primjera radi, Crna Gora već razvija specijalizirane kapacitete kojima može kontribuirati vojnoj dimenziji zajedničke spoljne, bezbjednosne i odbrambene politike, kao što su podvodno deminiranje kroz Regionalni centar za podvodno deminiranje u Bijeloj, Herceg Novi i Regionalni centar za obuku pilota helikoptera na Aerodromu Golubovci u Podgorici. Iskustva i znanja koja će crnogorski vojnici steći u okviru učešća u ISAF-u u narednim godinama će takođe značajno doprinijeti efikasnosti i specijaliziranju Vojske Crne Gore, što može biti od velike koristi za učešće u mirovnim operacijama EU.

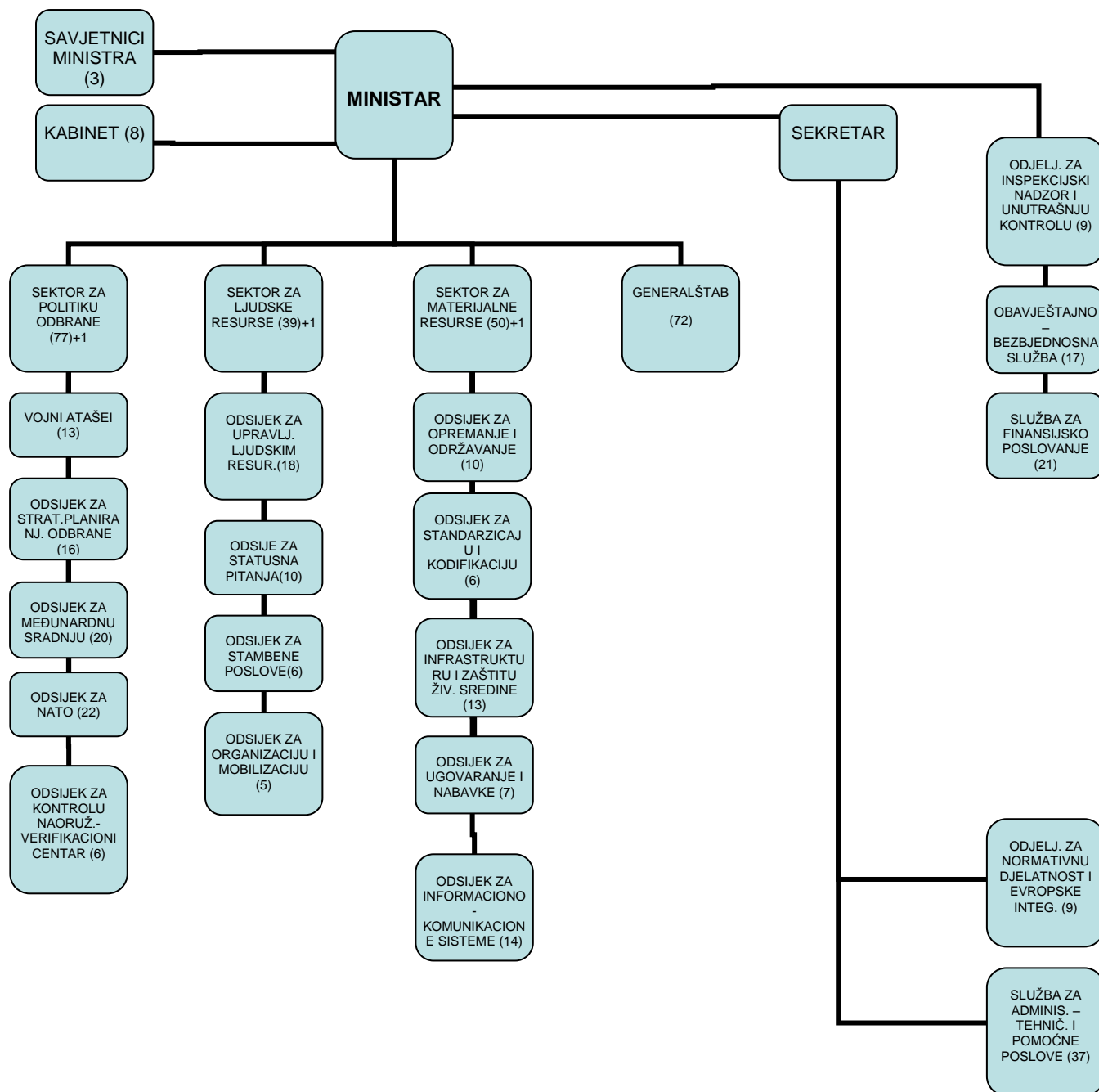
Stupanjem na snagu Lisabonskog ugovora omogućiće se kvalitetnije sprovođenje EBOP-a. U tom svjetlu, Crna Gora će nastaviti razvijati kapacitete za strateško planiranje odbrane. U Ministarstvu odbrane Crne Gore postoji Sektor za politiku odbrane, koji se sastoji od 4 odsjeka: Odsjek za strategijsko planiranje odbrane; Odsjek za međunarodnu odbrambenu saradnju; Odsjek za NATO i Centar za kontrolu naoružanja - Verifikacioni centar. Odsjek za strategijsko planiranje odbrane projektovan je za 16 lica. On izvršava poslove iz sljedećih oblasti: procjena potrebnih odbrambenih sposobnosti; učešće u izradi Strategije nacionalne bezbjednosti i Strategije odbrane Crne Gore; Strategijski pregled odbrane Crne Gore; dugoročni plan razvoja Vojske Crne Gore; srednjoročni planovi razvoja Vojske; učešće u izradi Operativnog koncepta upotrebe Vojske; Plan odbrane Crne Gore; učešće u izradi združene doktrine Vojske Crne Gore; Godišnji program rada Ministarstva odbrane i mehanizmi Partnerstva za mir (IPP, PARP, IPAP, ID).

Takođe, s obzirom da pripada regionu Zapadnog Balkana, Crna Gora je posebno zainteresovana i fokusirana na razvoj ovoga regiona i zajedničku spoljnu, bezbjednosnu i odbrambenu politiku EU na ovom geografskom području. Stoga će crnogorska spoljna, bezbjednosna i odbrambena politika u narednom periodu svakako biti usmjerena na doprinos mirovnim civilnim i vojnim operacijama EU u zemljama ZB.

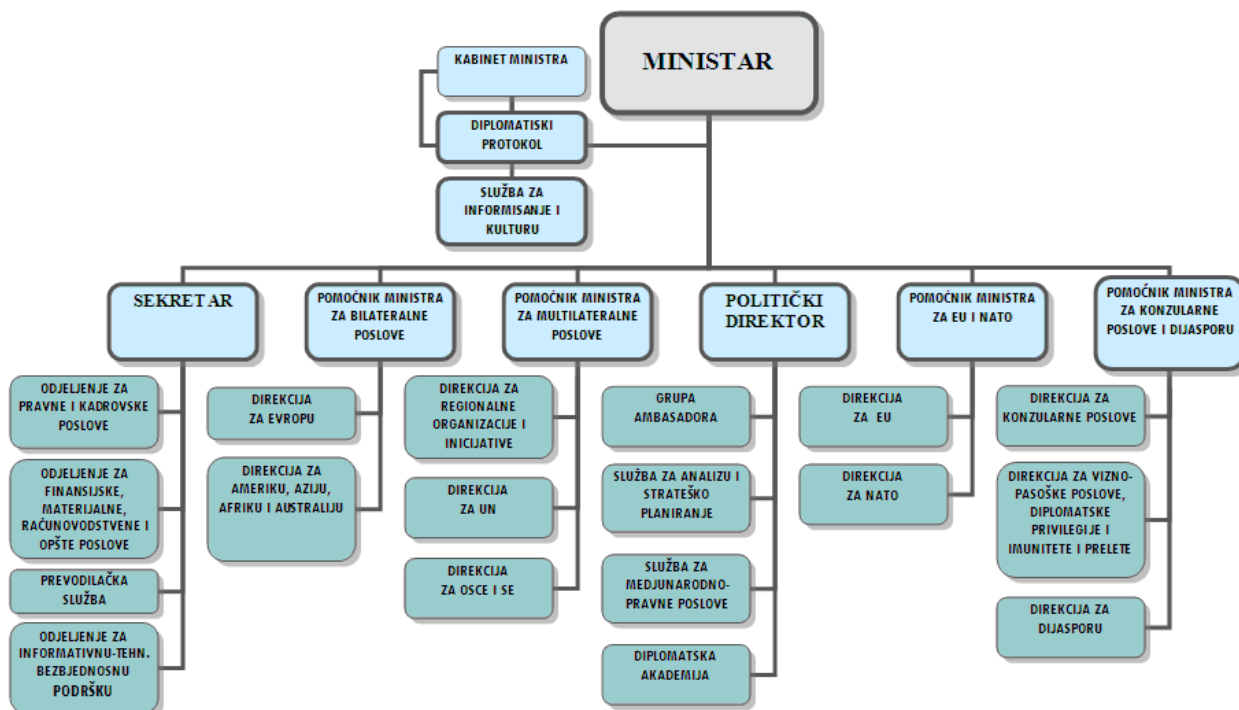
Takođe, u ovoj fazi pristupanja EU, vojni dio Misije Crne Gore pri NATO-u je nadležan za vojna pitanja EU, čime se ostvaruje i kompatibilnost saradnje u okviru mirovnih operacija i EU i NATO-a.

ORGANIGRAM MINISTARSTVA ODBRANE

ORGANIGRAM MINISTARSTVA INOSTRANIH POSLOVA

4. Hoćete li nakon pristupanja u potpunosti i bez rezervi prihvatiti ciljeve Ugovora o EU, odredbe njegovog poglavlja V, deklaracije koja ide uz njega, relevantnih međunarodnih ugovora zaključenih u ime EU, kao i drugih relevantnih izvora Acquis-a u oblasti spoljne, bezbjednosne i odbrambene politike (ZSBP i EBOP)?

Crna Gora će u potpunosti i bez rezervi prihvatiti ciljeve Ugovora o EU, odredbe njegovog poglavlja V, deklaracije koja ide uz njega, relevantnih međunarodnih ugovora zaključenih u ime EU, kao i drugih relevantnih izvora pravnih tekovina u oblasti spoljne, bezbjednosne i odbrambene politike (ZSBP i EBOP).

U te svrhe, Crna Gora je nakon obnavljanja nezavisnosti otpočela s usklađivanjem svoje legislative s pravnim tekovinama EU u oblasti spoljne, bezbjednosne i odbrambene politike. Usvojen je Zakon o zaključivanju i izvršavanju međunarodnih ugovora (Sl. list CG, br. 77/08), a u narednom periodu će se donijeti i zakon o inostranim poslovima i zakon o restriktivnim mjerama. Takođe, usvojeni su i Zakon o odbrani (Sl. list RCG, br. 47/07), Zakon o vojsci (Sl. list RCG, br. 47/08), Zakon o upotrebi jedinica Vojske Crne Gore u međunarodnim snagama i učešću pripadnika civilne zaštite, policije i zaposlenih u organima državne uprave u mirovnim misijama i drugim aktivnostima u inostranstvu (Sl. list CG, br. 61/08) i Strategija nacionalne bezbjednosti i Strategija odbrane. Svi međunarodni ugovori prije sklapanja prolaze kroz provjeru usklađenosti s pravnim tekovinama iz oblasti ZSBP i EBOP-a u Ministarstvu za evropske integracije. Za sve ostale ugovore koji su ranije sklopljeni, Crna Gora će u procesu pristupanja sprovesti reviziju i u potpunosti se uskladiti s pravnim tekovinama EU do trenutka uključenja u Uniju. Crna Gora se redovno pridružuje mjerama (deklaracijama, demaršima i zajedničkim stavovima) EU, kako u Briselu, tako i na drugim multilateralnim forumima. Konačno, pred moment pristupanja, Crna Gora će, poput drugih članica EU u svoj Ustav unijeti i tzv. evropski član. Na ovaj način će se u potpunosti prihvatiti obaveze članstva u navedenim oblastima.

5. Hoćete li biti spremni i sposobni da podržite relevantne politike Unije koje budu na snazi u vrijeme vašeg pristupanja?

Crna Gora će biti spremna i sposobna da podrži relevantne politike Unije koje budu na snazi u vrijeme pristupanja EU. Iako mala država, Crna Gora spremno razvija svoju legislativu i kapacitete kako bi bila spremna i sposobna da podrži relevantne politike EU u trenutku pristupanja. Kao što je već rečeno, Crna Gora će posebno težište staviti na svoju pozitivnu ulogu u regionu Zapadnog Balkana, pri čemu će raditi na usmjeravanju i razvoju regionalnih programa i projekata koji su od koristi za sve članice regiona na njihovom putu u EU, jačanju regionalnih inicijativa i organizacija, promovisanju dobrosusjedskih odnosa i eventualne medijacije na rješavanju bilateralnih sporova. Takođe, započinjanjem svog učešća u mirovnim operacijama EBOP-a kroz mirovnu operaciju ATALANTA u somalijskim vodama, Crna Gora će dalje razvijati svoje prisustvo, ekspertizu i kapacitete za daljne participacije u civilnim i vojnim misijama EU, posebnu u regionu Zapadnog Balkana.

Kako bi bila spremna za relevantne politike EU, Crna Gora će do uključivanja u Uniju učestvovati u diskusijama o relevantnim politikama EU i u te svrhe razvijati kapacitete i resurse kroz pojačane administrativne mehanizme i stalne obuke i usavršavanja.

6. Da li će vaša administracija, a posebno Ministarstvo inostranih poslova, imati potrebne strukture i tehničku osposobljenost da u potpunosti učestvuje u spoljnoj, bezbjednosnoj i odbrambenoj politici (ZSBP i EBOP) u vrijeme pristupanja?

Državna uprava Crne Gore, i posebno Ministarstvo inostranih poslova će u narednim godinama permanentno raditi na unapređenju administrativnih kapaciteta i organizacijske strukture kako bi u trenutku priključenja Uniji bilo spremna da u potpunosti preuzme ulogu u okviru ZSBP-a i EBOP-a.

U MIP-u Crne Gore trenutno djeluju četiri sektora: za EU i NATO, za bilateralne poslove, za multilateralne poslove i za konzularne poslove i dijasporu.

Sektor bilaterale je geografski podijeljen u dvije direkcije: za Evropu i Direkciju za Amerike, Aziju, Afriku i Australiju s Okeanijom. U okviru ove dvije direkcije će se dalje razvijati kapaciteti za praćenje dešavanja u svim dijelovima svijeta, što će biti od posebnog značaja za obučenosť i kapacitet profesionalnog kadra za uključivanje u spoljnu politiku EU prema ovim geografskim regionima. Naporedo s ovim će se povećavati broj zaposlenih uz stalnu obuku i strateško opredjeljenje Ministarstva inostranih poslova da razvije veći broj organizacijskih cjelina u okviru Sektora bilaterale koje bi fokusiranije pratile pojedine geografske regione.

Sektor multilaterale je podijeljen u tri direkcije; Direkcija za regionalne inicijative, Direkcija za UN i Direkcija za OEBS i SE. Nakon što su završene aktivnosti uključivanja u sve regionalne inicijative i međunarodne organizacije od značaja za Crnu Goru, Ministarstvo inostranih poslova je nastavilo s uspješnim i kvalitetnim ispunjavanjem obaveza koje donosi članstvo (učešće u radnim tijelima, izvještavanje, delegiranje crnogorskih predstavnika na rad u ovim organizacijama, nadgledanje izbornih aktivnosti, izradu programa i projekata itd). Sektor multilaterale i četiri stalne misije pri multilateralnim organizacijama (UN, OEBS, SE kao i druge MO) će i dalje razvijati svoje kapacitete i spremnost za što bolje i dublje uključivanje u rad međunarodnih organizacija. Posebno se ističe i rad na regionalnoj saradnji kroz Direkciju za regionalne inicijative, čime Crna Gora značajno doprinosi unapređenju susjedskih odnosa i zajedničkih napora na evropskoj integraciji.

Sektor za EU i NATO djeluje kroz okvir dvije direkcije: za EU i za NATO. Direkcija za EU se bavi svim pitanjima iz oblasti zajedničke spoljne, bezbjednosne i odbrambene politike kao i odnosima koje Crna Gora ima s EU kroz stalne diplomatske kontakte i politički dijalog. Pored ovoga, prije tri godine je osnovana i Stalna misija pri EU u Briselu koja predstavlja važan segment saradnje s EU. U procesu pristupanja EU, MIP će dalje razvijati kapacitete za administrativno djelovanje Direkcije za EU. Takođe, Direkcija će se u procesu uključivanja u EU organizacijski razraditi i unaprijediti

kroz sistematizovano širenje i osnivanje posebnih odsjeka za ZSBP, za EBOP, za horizontalne poslove i odsjeka za institucionalne pripreme za članstvo. Pored ovoga, biće imenovani i politički direktor i evropski korespondent za odnose s EU u oblasti zajedničke spoljne, bezbjednosne i odbrambene politike. Stalna misija pri EU će se dodatno jačati kadrovski i ekspertski uz jačanje prisustva i vojnog dijela predstavništva pri EU.

Svjesni značaja pravilne pripremljenosti i osposobljenosti za učešće u zajedničkoj spoljnoj, bezbjednosnoj i odbrambenoj politici EU, MIP aktivno radi na edukaciji kadra i daljoj profesionalizaciji službe. Stalno se organizuju konsultacije na temu EU sa zemljama članicama EU, kandidatima za članstvo kao i potencijalnim kandidatima i održavaju se kontakti s predstavnicima EU u Briselu, Podgorici i na međunarodnim konferencijama. Takođe, službenici MIP-a Crne Gore stalno prolaze kroz obuke, studijske posjete, treninge i kurseve na temu EU, obučavaju se kroz Diplomatsku akademiju MIP-a i stažiraju u drugim službama inostranih poslova i međunarodnim tijelima.

Konačno, od velikog značaja je i koordinacija saradnje Ministarstva inostranih poslova s Ministarstvom odbrane, MUPJU-om, MF i UP u oblastima zajedničke spoljne, bezbjednosne i odbrambene politike. Ovim će se osigurati uspješno i efektivno vođenje i usmjeravanje ovih politika u odnosu na ZSBP i EBOP EU.

Vidjeti organigram MIP-a kod pitanja br. 3

7. U svjetlu odredaba koje se tiču aktivne i bezrezervne podrške zemalja članica spoljnoj i bezbjednosnoj politici Unije (član 11.2 Ugovora o EU), molim da objasnite koje su ugovorne obaveze vaše zemlje kad je u pitanju međunarodno pravo i da li će one morati biti modifikovane u kontekstu pristupanja. Za ove svrhe, molimo da Komisiji prosljedite listu postojećih ugovornih obaveza svoje zemlje, kao i listu ugovora o kojima se trenutno pregovora.

Kako bi se prikazale postojeće ugovorne obaveze Crne Gore, u skladu sa međunarodnim pravom, kao i moguće buduće ugovorne obaveze, ovom se pitanju prilažu sledeći prilozi:

- 1) Lista bilateralnih sporazuma (Aneks 258) koje Crna Gora primjenjuje na osnovu tačke 3 Odluke o proglašenju nezavisnosti (Sl. list RCG, br. 36/06).

Tačka 3 ove Odluke glasi : « Republika Crna Gora primjenjivaće i preuzeće međunarodne ugovore i sporazume koje je zaključila i kojima je pristupila državna zajednica Srbija i Crna Gora, a koji se odnose na Crnu Goru i koji su u saglasnosti sa njenim pravnim poretkom ».

Crna Gora je odmah nakon sticanja nezavisnosti krenula u proces konsolidacije ugovornog stanja u pogledu ugovora koje je zaključila državna zajednica Srbija i Crna Gora. Note u vezi sukcesije bilateralnih sporazuma poslate su većini zemalja i sam proces još uvijek traje. Neke od njih (**Austrija, Indija, Moldavija, Kipar, Bosna i Hercegovina, Poljska, Makedonija, Litvanija**) su prihvatile, notom, da sporazumi koje su one zaključile sa državnom zajednicom Srbijom i Crnom Gorom budu i dalje važeći u odnosu na Crnu Goru.

- 2) Lista bilateralnih sporazuma koji su zaključeni između Crne Gore i drugih zemalja (Aneks 258);
- 3) Lista bilateralnih sporazuma koji se pregovaraju sa drugim državama (Aneks 258);
- 4) Lista multilateralnih ugovora u kojima je Crna Gora ugovorna strana, ili samo potpisnica (Aneks 258);

Crna Gora je, odredbom člana 9 Ustava, utvrdila da potvrđeni i objavljeni međunarodni ugovori i opšteprihvaćena pravila međunarodnog prava su sastavni dio unutrašnjeg pravnog poretka, te da imaju primat nad domaćim zakonodavstvom i neposredno se primjenjuju kada odnose uređuju drukčije od unutrašnjeg zakonodavstva.

Potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, Crna Gora je preuzela i obavezu usklađivanja crnogorskog zakonodavstva sa zakonodavstvom Zajednice, a prije svega postupne i dosljedne primjene uporedivog zakonodavstva. Prema članu 72 SSP, ugovorne strane potvrđuju

važnost usklađivanja postojećeg zakonodavstva u Crnoj Gori sa zakonodavstvom Zajednice, kao i njegovog efikasnog sprovođenja. Crna Gora se opredijelila za postepeno usklađivanje svojih postojećih zakona i budućeg zakonodavstva s pravnim propisima Zajednice, uključujući i adekvatno sprovođenje postojećeg i budućeg zakonodavstva.

Sporazumom je predviđeno da usklađivanje počinje danom potpisivanja, a Crna Gora, u dogovoru sa Evropskom komisijom, treba da sačini posebni program za sprovođenje SSP, što je, takođe, precizirano članom 72. Na osnovu toga, Vlada Crne Gore je 5. juna 2008. godine, usvojila Nacionalni program za integraciju Crne Gore u EU za period 2008-2012, koji predstavlja detaljan plan usklađivanja zakonodavstva i izgradnje institucionalnih kapaciteta.

Crna Gora iskazuje spremnost da modifikuje ugovorne obaveze u kontekstu pristupanja. U procesu pregovaranja i zaključivanja međunarodnih ugovora značajnu ulogu zauzima aktivnost Ministarstva za evropske integracije, koje na nacрте ugovora daje mišljenje o usklađenosti odredaba međunarodnih ugovora s ciljevima i pravnom regulativom EU.

Nadležni organi Crne Gore su spremni da, u narednom periodu, detaljno isprate sve aktivnosti u vezi sa zaključivanjem međunarodnih ugovora, sa stanovišta njihove usklađenosti s ciljevima zajedničke spoljne, bezbjednosne i odbrambene politike EU, kao i da sve postojeće međunarodne ugovorne obaveze revidiraju, otkazu i time u potpunosti usklade s ovim ciljevima.

8. Da li vaša zemlja podržava Evropsku bezbjednosnu strategiju koja je dopunjena i prihvaćena decembra 2008.?

Odgovor na ovo pitanje je pozitivan. Crna Gora smatra da je stvaranje EU bilo od suštinskog značaja za dugi period mira u Evropi nakon II svjetskog rata. Kao evropska zemlja, Crna Gora dijeli stav da države sporove treba da rješavaju dijalogom i sarađuju kroz zajedničke institucije. Širenje vladavine prava i demokratije predstavlja najefikasniji način za postizanje bezbjedne, miroljubive i ujedinjene Evrope.

U proteklim decenijama mnogi regioni svijeta su bili opterećeni ratnim sukobima. U stabilizaciji Balkana i drugih kriznih regiona, trupe EU su dale značajan doprinos. Kao unija 27 država, sa širokim spektrom sredstava na raspolaganju, EU je globalni bezbjednosni činilac. Crna Gora je svjesna da je u ovom trenutku agresija velikih razmjera prema bilo kojoj Evropskoj zemlji malo vjerovatna. Region Zapadnog Balkana, Evropa i svijet su suočeni sa prijetnjama koje su raznovrsnije, manje uočljive i manje predvidljive. Današnje glavne prijetnje bezbjednosti su: terorizam i organizovani kriminal, proliferacija oružja za masovno uništenje, regionalni sukobi, neuspješne države, kibernetički kriminal, energetska bezbjednost i klimatske promjene. Novu dimenziju organizovanog kriminala predstavlja **piratstvo** u Indijskom okeanu i Adenskom zalivu.

U skladu s prirodom prijetnji bezbjednosti, tradicionalni koncept bezbjednosti je promijenjen. Crna Gora je na stanovištu da je u suprostavljanju prijetnjama često potrebno da prva linija odbrane bude u inostranstvu (udaljenim regionima). Ako se prijetnje zanemaruju, one će se širiti. Zbog toga, Crna Gora smatra da treba djelovati **preventivno**. Nijedna današnja prijetnja nije čisto vojna, pa se ni jednoj ne možemo suprostaviti samo vojnim sredstvima. Svaka od prijetnji zahtijeva **kombinaciju sredstava**. Multilateralne akcije često zahtijevaju kombinaciju različitih sredstava: političkih, diplomatskih, ekonomskih, vojnih, policijskih, obavještajnih, sudskih i humanitarnih.

Crna Gora podržava stav EU da bezbjednost i napredak sve više zavise od postojanja efikasnog multilateralnog sistema. Uvažavamo opredjeljenje EU za poštovanje i razvoj međunarodnog prava. Osnovni okvir za međunarodne odnose treba biti Povelja Ujedinjenih nacija.

Podržavamo nastojanje EU da pruži doprinos u upravljanju krizama koji odgovara njenim mogućnostima. Svjesni smo činjenice da EU mora ostvariti svoje ciljeve kroz multilateralnu saradnju u međunarodnim organizacijama i kroz partnerstvo sa ključnim učesnicima. Posebno mjesto treba da zauzme transatlantski odnos. EU i SAD predstavljaju ogromnu snagu u službi dobra u svijetu. Od suštinske važnosti je saradnja sa svim državama i organizacijama koje dijele ciljeve i vrijednosti EU i spremni su da ih podrže.

EU ima potencijal da se značajno suprostavi prijetnjama na globalnom nivou. Na taj način bi doprinijela pravednijem i bezbjednijem svijetu.

Crna Gora opisane prijetnje bezbjednosti dijeli sa EU i smatra da nijedna država pojedinačno nema kapacitete da im se suprostavi. Zbog toga vjerujemo da se najefikasnija rješenja bezbjednosnih problema mogu postići u okviru multilateralnog sistema. Zajednički stavovi, akcije i koherentnost sistema obezbjeđuju najveće uspjehe. Naši stavovi o bezbjednosnim pitanjima su kompatibilni sa stavovima koji su iznijeti u *Evropskoj bezbjednosnoj strategiji iz 2003. godine* i dopunjenom decembra 2008. godine. Svoju nacionalnu bezbjednost i napredak Crna Gora najbolje može graditi u okviru EU.

Crna Gora smatra da stavovi iznijeti u *Evropskoj bezbjednosnoj strategiji* suštinski opisuju stvarne prijetnje i izazove bezbjednosti na globalnom, regionalnom i nacionalnom nivou; određuju optimalan koncept za prevenciju i suprostavljanje prijetnjama i najefikasniji način izgradnje evropske bezbjednosti i uticaja EU na globalnu bezbjednost. Zbog toga Crna Gora u potpunosti podržava Evropsku bezbjednosnu strategiju.

Crna Gora je od obnavljanja državnosti 2006. godine u nacionalnim pravnim i konceptualnim dokumentima izrazila strateški prioritet učlanjenja u EU, potrebu za harmonizacijom sa ZSBP i EBOP, doprinos realizaciji navedenih politika i mogućnost stavljanja vojnih i civilnih kapaciteta za EU vođene mirovne operacije. To su sljedeći dokumenti: Ustav Crne Gore, Strategija nacionalne bezbjednosti, Strategija odbrane, Zakon o odbrani, Zakon o Vojski Crne Gore, Zakon o upotrebi jedinica Vojske Crne Gore u međunarodnim snagama i učešću pripadnika civilne zaštite, policije i zaposlenih u organima državne uprave u mirovnim misijama i drugim aktivnostima u inostranstvu i Odluka o učešću pripadnika Vojske Crne Gore u vojnoj operaciji EU "EU NAVFOR – ATALANTA".

Ustav Crne Gore omogućava da pripadnici Vojske Crne Gore mogu biti u sastavu međunarodnih snaga.

Strategija nacionalne bezbjednosti i Strategija odbrane definišu rizike i prijetnje po bezbjednost Crne Gore, koncept bezbjednosti i odbrane Crne Gore, sisteme bezbjednosti i odbrane Crne Gore i njihove misije i zadatke. Strateški pristup rizicima i prijetnjama bezbjednosti su kompatibilni sa Evropskom bezbjednosnom strategijom i Strateškim konceptom NATO. Koncept bezbjednosti i odbrane polazi od toga da su današnje prijetnje bezbjednosti transnacionalne i da im se najbolje može suprostaviti multilateralnom akcijom u okviru kolektivnih sistema bezbjednosti (UN, NATO, EU, OEBS). Zbog toga strategije, kao jednu od misija sistema bezbjednosti i odbrane Crne Gore, definišu „Učešće u međunarodnim mirovnim i humanitarnim operacijama pod vođstvom UN, NATO i EU“.

Navedeni zakoni uređuju odgovornosti, prava i dužnosti građana, preduzeća, državnih organa, organa državne uprave i pripadnika Vojske u vršenju poslova odbrane. Učešće vojnih i civilnih lica u mirovnim operacijama je na dobrovoljnoj osnovi.

Prema Odluci Skupštine Crne Gore predviđeno je da se u vojnu operaciju EU "EU NAVFOR-ATALANTA" upute 3 pripadnika Vojske Crne Gore, sa mogućnošću rotacije.

U planu je da pripadnici Vojske Crne Gore budu ukrcani na jedan od brodova u operaciji kao štabni oficiri i kao podoficiri na specijalističkim dužnostima. U toku je dogovaranje Crne Gore sa zemljama (Italija, Norveška i Francuska) koje učestvuju u operaciji u vezi konkretnog angažovanja.

Nakon donošenja Odluke Skupštine Crne Gore o učešću u ovoj misiji, Crna Gora je pokrenula proceduru prema EU za prihvatanje njenog učešća u ovoj operaciji. Pismo o namjerama za uključivanje u operaciju je upućeno komandantu Operacije i predsjedavajućem Vojnog komiteta EU.

9. Koji pravni instrumenti/legislativni akti u kontekstu spoljne, bezbjednosne i odbrambene politike postoje u vašoj zemlji i što oni pokrivaju?

1) Oblast spoljne politike Crne Gore regulisana je sa više legislativnih akata, i to:

Zakon o državnoj upravi (Sl. list RCG, br. 38/03 i Sl. list CG, br. 22/08) u članu 11 stav 1 tačka 1 propisuje da u poslove državne uprave spada predlaganje unutrašnje i vanjske politike, član 12 propisuje da predlaganje unutrašnje i vanjske politike obuhvata izradu strategija, projekata, programa i međunarodnih dokumenata na osnovu praćenja izvršavanja zakona i drugih propisa i sagledavanja i analiziranja stanja u oblasti, u cilju usaglašavanja sistema sa savremenim, demokratskim i međunarodno priznatim standardima, a u članu 27 propisuje da ministarstva vrše poslove predlaganja unutrašnje i vanjske politike, vođenja razvojne politike, normativne djelatnosti i vršenja upravnog nadzora u skladu sa zakonom.

Ustavom Crne Gore propisano je da: Vlada vodi unutrašnju i vanjsku politiku (član 100 stav 1 tačka 1); Predsjednik Crne Gore predstavlja Crnu Goru u zemlji i inostranstvu, postavlja i opoziva ambasadore i šefove drugih diplomatskih predstavništva Crne Gore u inostranstvu, na prijedlog Vlade i uz mišljenje Skupštinskog odbora nadležnog za međunarodne odnose (član 95 stav 1 tač. 1 i 6) i prima akreditivna i opozivna pisma stranih diplomatskih predstavnika (član 96 stav 1 tačka 7).

Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave (Sl. list CG, br. 59/09) za vršenje poslova uprave u oblasti inostranih poslova osnovano je Ministarstvo inostranih poslova i propisan njegov djelokrug (razrađeno u pitanju 11).

Uredbom o zvanjima službenika koji obavljaju diplomatsko-konzularne poslove (Sl. list RCG, 19/07) utvrđuju se zvanja službenika koji obavljaju diplomatsko-konzularne poslove u Ministarstvu inostranih poslova i u diplomatsko-konzularnim predstavništvima Crne Gore u inostranstvu kao i uslovi za sticanje zvanja i raspoređivanje zvanja službenika u platne razrede.

Zakonom o zaključivanju i izvršavanju međunarodnih ugovora (Sl. list CG, br. 77/08) uređuje se postupak zaključivanja, potvrđivanja i izvršavanja međunarodnih ugovora, kao i druga pitanja u vezi sa stupanjem na snagu, objavljivanjem, izmjenama i prestankom važenja međunarodnih ugovora.

U fazi donošenja se nalazi **Zakon o inostranim poslovima** kojim se namjerava detaljnije regulisati ova oblast, a planirano je da **Zakon o restriktivnim mjerama** bude donešen do kraja 2011. Ovim će se zaokružiti set zakona iz oblasti inostranih poslova u skladu s obavezama iznesenim u NPI i time u potpunosti pokriti ova oblast.

2) Oblast bezbjednosne politike Crne Gore regulisana je sa sljedećim legislativnim aktima:

Strategijom nacionalne bezbjednosti Crne Gore policija je definisana kao jedan od osnovnih elemenata sistema nacionalne bezbjednosti, nosilac je unutrašnje bezbjednosti, a isto tako jedan je od osnovnih nosilaca borbe protiv terorizma, proliferacije oružja za masovno uništavanje, korupcije i borbe protiv droge i svih vidova organizovanog kriminala. Shodno **Zakonu o policiji** (Sl. list RCG, br. 28/05), Uprava policije je dužna da pruži pomoć civilnim vlastima prilikom prirodnih ili vještački izazvanih katastrofa. Neophodno je naglasiti da policija zajedno sa Vojskom Crne Gore čini snage bezbjednosti.

Za uspješno održavanje unutrašnje bezbjednosti Crne Gore od posebnog značaja je bezbjednost i zaštita granice na kopnu i vodi, koja se ostvaruje sistemom integrisanog upravljanja granicama i saradnjom sa susjednim zemljama, a što sve doprinosi efikasnoj borbi protiv terorizma i prekograničnog kriminala u svim njegovim pojavnim oblicima (**Zakon o graničnoj kontroli, Sl. list CG, br. 72/09**).

Zakonom o Agenciji za nacionalnu bezbjednost propisane su: nadležnosti Agencije (prikupljanje: podataka i informacija o potencijalnim opasnostima, planovima ili namjerama organizacija, grupa i pojedinaca usmjerenim protiv teritorijalnog integriteta, bezbjednosti i Ustavom utvrđenog poretka Crne Gore, podataka od neposrednog značaja za nacionalnu bezbjednost i podataka o djelatnosti organizacija, grupa i pojedinaca usmjerenom na vršenje unutrašnjeg i međunarodnog terorizma, organizovanog kriminala i najtežih oblika krivičnih djela protiv čovječnosti i međunarodnog prava; analiziranje, procjenjivanje, korišćenje, evidentiranje i čuvanje prikupljenih podataka i informacija i primjena mjera za njihovu zaštitu od neovlašćenog otkrivanja, davanja, mijenjanja, korišćenja ili uništavanja i kontraobavještajna zaštita Skupštine

Crne Gore, Vlade Crne Gore, Predsjednika Crne Gore, drugih državnih organa, ministarstava i organa uprave), način vršenja poslova, procedure u imenovanju direktora, sepcificnosti koje se odnose na prava i dužnosti službenika Agencije u odnosu na prava i dužnosti drugih državnih službenika, unutrašnja kontrola i parlamentarni nadzor nad radom Agencije.

Za sprovođenje ovog zakona Vlada Crne Gore donijela je tri podzakonska akta.

U vršenju drugih poslova od interesa za bezbjednost Crne Gore, Agencija za nacionalnu bezbjednost ima obaveze utvrđene: **Zakonom o tajnosti podataka** (Sl. list CG, br. 14/08), u dijelu koji se odnosi na bezbjednosno provjeravanje u postupku izdavanja dozvole za pristup tajnim podacima (za sprovođenje ovog zakona Vlada Crne Gore donijela je pet, a Ministarstvo odbrane jedan podzakonski akt); **Zakonom o crnogorskom državljanstvu** (Sl. list CG, br. 13/08) i **Odlukom o kriterijumima za utvrđivanje uslova za sticanje crnogorskog državljanstva prijemom** (Sl. list CG, br. 47/08, 80/08), u dijelu koji se odnosi na davanje mišljenja nadležnom organu o nepostojanju smetnji iz razloga bezbjednosti Crne Gore za prijem u crnogorsko državljanstvo.

3) Sticanjem nezavisnosti, Crna Gora je povratila funkciju, odnosno suverenost u oblasti odbrane, koja je do tada bila u ingerenciji državne zajednice Srbija i Crna Gora. Po formiranju Ministarstva odbrane pristupilo se i izradi stratejskih i pravnih akata iz ove oblasti.

Skupština Crne Gore je do sada donijela sljedeće akte iz ove oblasti: Strategija nacionalne bezbjednosti, Strategija odbane Crne Gore, Zakon o odbrani, Zakon o Vojsci Crne Gore i Zakon o upotrebi jedinica Vojske Crne Gore u međunarodnim snagama i učešću pripadnika civilne zaštite, policije i zaposlenih u organima državne uprave u mirovnim misijama i drugim aktivnostima u inostranstvu.

Strategija nacionalne bezbjednosti predstavlja strateški dokument kojim se definišu razvoj i funkcionisanje sistema nacionalne bezbjednosti Crne Gore i izraz je njenog opredjeljenja da bude dio regionalnih i međunarodnih (NATO i EU) sistema bezbjednosti. Ovom strategijom utvrđeni su strateški ciljevi, bezbjednosni interesi, izazovi, rizici i prijetnje po bezbjednost Crne Gore, reagovanje države na bezbjednosne izazove, rizike i prijetnje, stanja nacionalne bezbjednosti, misije u odgovorima na rizike i prijetnje po nacionalnu i međunarodnu bezbjednost, sistem nacionalne bezbjednosti, struktura sistema nacionalne bezbjednosti, upravljanje sistemom nacionalne bezbjednosti i resursi sistema nacionalne bezbjednosti.

Strategija odbrane Crne Gore je dokument koji pruža odgovore na najvažnija pitanja u oblasti funkcionisanja i razvoja sistema odbrane, daje viziju kako će Crna Gora realizovati osnovnu odbrambenu funkciju - očuvanje nezavisnosti, teritorijalnog integriteta i suvereniteta. Strategija u odnosu na identifikovane izazove, rizike i prijetnje po nacionalnu bezbjednost definiše: strateške odbrambene ciljeve; elemente sistema odbrane, utvrđuje stratejski koncept odbrane; projektuje sistem odbrane, misije i zadatke Vojske Crne Gore; daje viziju razvoja, načela organizacije i organizacionu strukturu Vojske Crne Gore; resurse i finansiranje odbrane i strateške smjernice za razvoj sistema odbrane Crne Gore do 2015. godine.

Zakonom o odbrani (Sl. list RCG, br. 47/07) uređena je: organizacija i funkcionisanje jedinstvenog sistema odbrane Crne Gore; prava i dužnosti nosilaca odbrambenih priprema (građana, pravnih lica, državnih organa, organa državne uprave i lokalne samouprave); bezbjednost i mjere zaštite za vrijeme ratnog ili vanrednog stanja ili izvođenja vojnih vježbi; inspeksijski nadzor nad sprovođenjem zakona, planova i pripremnih mjera za odbranu zemlje i dužnosti u Vojsci Crne Gore; prava i obaveze zaposlenih u Ministarstvu odbrane; finansiranje odbrane i novčane kazne za građane i pravna lica, ukoliko počine prekršaj iz ovog zakona. Za sprovođenje ovog zakona Vlada Crne Gore je donijela 20, a Ministarstvo odbrane 2 podzakonska akta.

Zakonom o Vojsci Crne Gore (Sl. list RCG, 47/07) uređena je: organizacija Vojske Crne Gore, sastav i služba u Vojsci; prava, obaveze i status lica u Vojsci u toku službe; načela komandovanja Vojskom i nadležnosti načelnika Generalštaba; činove u Vojsci; službu u aktivnom i rezervnom sastavu Vojske, popuna i mobilizacija Vojske; materijalno zbrinjavanje i opremanje Vojske; izgled činova i vojne uniforme; način prijema lica na službu u Vojsci; prava, obaveze i standarde ponašanja lica na službi u Vojsci; uslove i postupak unapređivanja vojnih

lica; ocjenjivanje, nagrađivanje, odlikovanja i druga priznanja vojnih lica; klasifikacija vojnih lica; stanja na službi u Vojsci (na: dužnosti, pripravničkom stažu, školovanju ili usavršavanju, raspolaganju i udaljeno od dužnosti), školovanje, usavršavanje i raspoređivanje vojnih lica; zarade, dodaci na zarade i druga primanja vojnih lica; radno vrijeme, odmori i odsustva; prestanak službe u Vojsci; uslovi za prestanak službe u Vojsci; disciplinska i materijalna odgovornost i postupak za njihovo utvrđivanje; uslovi za oduzimanje čina; zdravstvena zaštita, penzijsko i invalidsko osiguranje; početak, trajanje i prestanak vojne obaveze; upravljanje ljudskim resursima; demokratska kontrola nad Vojskom i finansiranje Vojske. Za sprovođenje ovog zakona Vlada Crne Gore je donijela 10, a Ministarstvo odbrane 15 podzakonskih akata.

Zakonom o upotrebi jedinica Vojske Crne Gore u međunarodnim snagama i učešću pripadnika civilne zaštite, policije i zaposlenih u organima državne uprave u mirovnim misijama i drugim aktivnostima u inostranstvu (Sl. list CG, br. 61/08) uređena je: upotreba jedinica Vojske Crne Gore u međunarodnim snagama i učešće pripadnika civilne zaštite, policije i zaposlenih u organima državne uprave u mirovnim misijama i drugim aktivnostima u inostranstvu, kao i prava i obaveze lica koja učestvuju u međunarodnim snagama, mirovnim misijama i drugim aktivnostima u inostranstvu. O upotrebi jedinica Vojske u međunarodnim snagama odlučuje Skupština Crne Gore, a o učešću pripadnika civilne zaštite, policije i zaposlenih u organima državne uprave u mirovnim misijama i drugim aktivnostima u inostranstvu odlučuje Vlada Crne Gore i ono je na dobrovoljnoj osnovi. Ovim zakonom propisuje se i postupak upućivanja i povlačenja pripadnika Vojske i pripadnika civilne zaštite, policije i zaposlenih u organima državne uprave iz međunarodnih snaga, mirovnih misija i drugih aktivnosti u inostranstvu njihova prava i obaveze (zarade, naknade zarade i druga novčana primanja, naknada štete i druga prava u slučaju povrede, ranjavanja ili bolesti za vrijeme provedeno u međunarodnim snagama i drugim aktivnostima u inostranstvu). Za sprovođenje ovog zakona Vlada Crne Gore je donijela 4 podzakonska akta.

Osim navedenih zakona, u ovoj oblasti (u dijelu restriktivnih mjera i kontrole oružja) primjenjuju se i sljedeći pravni propisi:

- **Krivični zakonik** (Sl. list RCG, broj 70/03, 13/04 i 47/06 i Sl. list CG, br. 40/08);
- **Zakonik o krivičnom postupku** (Sl. list RCG, br. 71/03, 7/04 i 47/06, i Sl. list CG, br. 57/09, stupio na snagu 26. juna 2009. godine, a primjenjivaće se od 26. juna 2010. godine;
- **Zakon o oružju** (Sl. list RCG, br. 49/04, i Sl. list CG br. 49/08);
- **Zakon o zabrani razvoja, proizvodnje, skladištenja i upotrebe hemijskog oružja i njegovom uništavanju** (Sl. list SCG, br. 44/2005);
- **Zakon o spoljnoj trgovini naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene** (Sl. list RCG, br. 80/08),
- **Zakon o prevozu opasnih materija** (Sl. list CG, br. 05/08),
- **Zakon o zaštiti i spašavanju** (Sl. list CG 13/07, 05/08),
- **Zakon o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma** (Sl. list CG, br. 14/07 i 4/08),
- **Zakon o spoljnoj trgovini** (Sl. list RCG, br. 28/04 i 37/07),
- **Zakon o strancima** (Sl. list CG, br. 82/08, 72/09)
- Kao i planirani **Zakon o restriktivnim mjerama** do kraja 2011.

10. S koliko mjera (deklaracija, demarša, zajedničkih stavova) ste se dosad uskladili? S kojim takvim mjerama se nijeste uskladili?

Crna Gora se od juna 2006. godine, posredstvom svojih misija pri EU, UN-u, OEBS-u, Savjetu Evrope i drugim međunarodnim organizacijama, priključila u 1.677 slučajeva mjerama EU.

Ukupan broj izjava kojima se misije nisu pridružile, iznosi 27. Crna Gora nema političkih problema da se pridruži svim zajedničkim pozicijama i deklaracijama EU. Razlog zbog kojeg se Crna Gora nije pridružila malom broju mjera je prvenstveno usljed tehničkih problema u prijemu pojedinih zahtjeva koji se dostavljaju elektronskim putem i imaju kratak rok za odgovor. S obzirom da ne postoji mogućnost naknadnog pristupanja, Crna Gora je spremna unilateralno primijeniti mjere EU kojima se nije pridružila.

U nastavku je dat pregled mjera s kojima se Crna Gora nije uskladila:

Deklaracije ZSBP sa kojima se Crna Gora nije uskladila.

2006

Rusija	Uredba ruskog zakona o nevladinim organizacijama	19.01.2006
Tajvan	Odluka tajvanskog lidera u pogleda Nacionalnog savjeta za ujedinjenje	28.02.2006
Iran	Pravo na slobodu izražavanja u Iranu	26.07.2006
Burkina Faso	Slučaj novinara Norberat Zonga	02.08.2006
Sao Tome i Principe	Izbori Sao Tome i Principe	04.08.2006
DR Kongo	Izbori u DR Kongo	04.08.2006

2007

DR Kongo	Situacija u istočnom dijelu DR Kongo u pogledu stabilnosti u oblasti Velikih jezera	15.10.2007
----------	---	------------

2008

Iran	Razmatranje krivičnog zakonika u Iranu	25.2.08
Gvatemala	Odluka predsjednika Gvatemale o uvođenju veta na zakon o ponovnom uvođenju smrtne kazne	20.03.2008
Tajvan	Trgovinski odnosi	26.5.08
Burma	Produženje kućnog pritvora Daw Aung San Suu Kyi	29.05.08
DPRK	Proces šestostranih pregovora	30.6.08
-	Desetogodišnjica od donošenja Rimskog statuta kojim se osniva Međunarodni krivični sud	3.7.08
DPRK	Šestostrani pregovori	18.07.08
Iran	Stanje M. Emadeddin Baghi u Iranu	9.9.08
Pakistan	Ubistvo tri mlade djevojke u Pakistanu	15.9.08
Južna Afrika	Izbor predsjednika Kgalema Motlanthe	25.09.08
-	Povodom svjetskog dana borbe protiv smrtne kazne (10. oktobar)	10.10.08
Maldivi	Predsjednički izbori	31.10.2008

2009

-	Izjava predsjedavajućeg EU povodom dana UN posvećenom podršci žrtvama zlostavljanja	26.06.2009
SAD	Izjava predsjedavajućeg EU o 1000. izvršenju smrtne kazne smrtonosnom inekcijom u SAD	21.07.2009
Indonesija	Rezultati predsjedničkih izbora	25.07.09
ASEAN	Izjava predsjedavajućeg u ime EU o osnivanju ASEAN regionalne komisije za ljudska prava	24.07.09
Niger	situacija u Nigeru	31.07.09
Rusija	Deklaracija o ubistvu dvoje Čečena, boraca za ljudska prava, - Zarema Sadulayeva i njenog muža Alik Dzhabrailov	12.08.2009

Deklaracije radnih tijela Savjeta Evrope sa kojima se CG nije uskladila

2008

Savjet Evrope	Zaključci Savjeta o Gruziji	16. 9. 2008
Savjet Evrope	Povodom svjetskog dana borbe protiv smrtne kazne (10. oktobar)	10.10.2008

11. Koji organi su u vašoj zemlji zaduženi za, sprovode i obezbjeđuju koordinaciju spoljne politike?

Ustavom Crne Gore su propisane nadležnosti organa koji su zaduženi da sprovode i koordiniraju spoljnu politiku. Ti organi su Vlada, Predsjednik i Skupština.

Na osnovu člana 100 stav 1 tačka 1 Ustava, Vlada vodi unutrašnju i vanjsku politiku Crne Gore, a na osnovu člana 100 stav 1 tačke 8 i 9 Vlada odlučuju o priznavanju država i uspostavljanju diplomatskih i konzularnih odnosa sa drugim državama te predlaže ambasadore i šefove drugih diplomatskih predstavništva Crne Gore u inostranstvu.

Na osnovu člana 95 stav 1 tačka 1 Ustav Crne Gore (Sl. list CG, br.01/07) Predsjednik Crne Gore predstavlja Crnu Goru u zemlji i inostranstvu, a na osnovu člana 95 stav 1 tačka 6 Ustava Crne Gore Predsjednik Crne Gore postavlja i opoziva ambasadore i šefove drugih diplomatskih predstavništva Crne Gore u inostranstvu, na prijedlog Vlade i uz mišljenje Skupštinskog odbora nadležnog za međunarodne odnose.

Na osnovu člana 96 stav 1 tačka 7 Ustava Predsjednik Crne Gore prima akreditivna i opozivna pisma stranih diplomatskih predstavnika.

Skupština Crne Gore na osnovu člana 82 stav 1 tačka 17 Ustava potvrđuje međunarodne ugovore. Skupštinski odbor nadležan za međunarodne odnose daje mišljenje u vezi sa postavljanjem i opozivom ambasadora i šefova drugih diplomatskih predstavništava Crne Gore u inostranstvu, koje nije obavezujuće.

Uredba o organizaciji i načinu rada državne uprave (Sl. list RCG, br. 59/2009) u članu 6 propisuje da Ministarstvo inostranih poslova vrši poslove uprave koji se odnose na: izvršavanje utvrđene spoljne politike Crne Gore i održavanje odnosa Crne Gore sa drugim državama, međunarodnim organizacijama i institucijama; praćenje stanja i razvoj međunarodnih odnosa, kao i bilateralne saradnje sa drugim državama; praćenje i prezentaciju političke situacije i koordiniranje aktivnosti ministarstava i institucija Crne Gore u procesu pridruživanja EU, Partnerstvu za mir, NATO i

drugim regionalnim evroatlantskim i globalnim organizacijama i inicijativama čije članstvo jača političku, ekonomsku i bezbjedonosnu poziciju države Crne Gore; davanje inicijative Vladi za uspostavljanje i prekid diplomatskih odnosa Crne Gore sa drugom državom, učlanjenje Crne Gore u međunarodne organizacije, način predstavljanja Crne Gore u predstavništvima Crne Gore u Ujedinjenim nacijama, Organizaciji za evropsku bezbjednost i saradnju, Evropskoj uniji i Savjetu Evrope i otvaranje, odnosno zatvaranje diplomatsko-konzularnog predstavništva Crne Gore u drugim državama ili međunarodnim organizacijama; obavljanje diplomatskih, konzularnih i drugih stručnih poslova koji se odnose na ostvarivanje političkih, ekonomskih, kulturno-informativnih i drugih odnosa Crne Gore sa drugim državama i međunarodnim organizacijama; pripremu, zaključivanje i izvršavanje međunarodnih ugovora i drugih međunarodnih pravnih akata; zaštitu interesa Crne Gore i njenih državljana i pravnih lica u inostranstvu u saradnji sa drugim nadležnim organima; preduzimanje mjera radi unapređenja odnosa sa dijasporom u inostranstvu; učestvovanje u utvrđivanju i ostvarivanju vanjske politike i međunarodne saradnje u svim oblastima, u saradnji sa nadležnim državnim organima; obavještanje inostrane javnosti o politici Crne Gore; informisanje građana Crne Gore u inostranstvu i dijaspore o politici Crne Gore i praćenje djelatnosti stranih sredstava javnog informisanja koja se odnose na Crnu Goru; organizovanje saradnje sa naučnim ustanovama u cilju proučavanja i unapređenja vanjske politike Crne Gore; pripremu učešća predstavnika Crne Gore na međunarodnim konferencijama ili pregovorima za zaključivanje međunarodnog ugovora i obavljanje poslova za primjenu međunarodnog ugovora; izdavanje diplomatskih i službenih isprava i vođenje propisanih evidencija o diplomatskim i službenim ispravama; poslove u vezi izdavanja diplomatskih odobrenja za prelet; obradu zahtjeva za izdavanje isprava iz diplomatskih i konzularnih predstavništava u okviru centralizovane izrade isprava i vođenje propisanih evidencija; saradnju u obavljanju konzularnih poslova sa diplomatskim predstavnicima stranih država i međunarodnih organizacija u Crnoj Gori; praćenje i koordinaciju aktivnosti u okviru regionalnih inicijativa; akreditovana lica koja borave u Crnoj Gori; prikupljanje, čuvanje i objavljivanje dokumentacije o spoljnoj politici Crne Gore; poslove u postupku sprovođenja Sporazuma o pitanjima sukcesije; praćenje položaja građana Crne Gore u drugim državama, kao i druge poslove koji su mu određeni u nadležnost."

Zakon o inostranim poslovima se nalazi u fazi izrade finalnog nacrtu u Ministarstvu inostranih poslova i biće do kraja godine dostavljen Vladi i Skupštini na usvajanje.

12. Da li ste imenovali potrebnog „političkog direktora“ i "evropskog korespondenta“?

Ministarstvo inostranih poslova je ustanovilo funkciju političkog direktora u Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva inostranih poslova Crne Gore od 15. marta 2007. Politički direktor obavlja poslove koordinacije diplomatskih i spoljnopolitičkih aktivnosti organizacionih jedinica unutar Ministarstva; koordinira i aktivno participira u kontaktima i komunikaciji s DKP drugih država i međunarodnih organizacija u CG; u saradnji s Ministrom i po njegovim instrukcijama obavlja specifične poslove i preduzima odgovarajuće misije koje se odnose na pitanja od značaja za CG iz oblasti spoljne politike i međunarodnih odnosa; predlaže i učestvuje u poslovima analize i planiranja politike MIP i DKP; vodi ili učestvuje u bilateralnim i multilateralnim političkim konsultacijama, konferencijama i skupovima na odgovarajućem nivou; po potrebi, na prijedlog i po ovlaštenju ministra, zamjenjuje ministra u aktivnostima u zemlji i inostranstvu.

Istovremeno, iako Ministarstvo inostranih poslova nema ustanovljenu poziciju evropskog korespondenta, poslovima iz oblasti ZSBP se bavi Direkcija za EU - Odsjek za politički dijalog i zajedničku spoljnu i bezbjednosnu politiku EU.

Oblasti koje pokriva politički direktor u smislu pitanja 12. ovog poglavlja će u toku pristupanja preuzeti pomoćnik ministra koji je šef Sektora za EU i NATO, dok će evropski korespondent biti direktor Direkcije za EU.

U skladu s Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva inostranih poslova Crne Gore od 15. marta 2007., direktor Direkcije za EU, tako rukovodi radom direkcije, koordinira saradnju Crne Gore s Evropskom unijom u okviru političkog dijaloga i spoljne i bezbjednosne politike EU, analizira podatke o političkim, bezbjednosnim i socijalno-humanitarnim aktivnostima u EU i saradnji s EU; učestvuje u razgovorima, konferencijama i okruglim stolovima iz oblasti političke saradnje s EU, spoljne i bezbjednosne politike EU; koordinira komunikaciju s drugim ministarstvima vezano za politički dijalog s EU i spoljnu i bezbjednosnu politiku EU; koordinira saradnju s Misijom Crne Gore pri EU i Delegacijom Evropske komisije u Crnoj Gori, i obavlja druge poslove.

Trenutno Direkcija za EU ima sistematizovanih pet mjesta od kojih su tri popunjena. U narednom periodu se planira popunjavanje preostalih mjesta i proširenje Direkcije kako bi se odgovorilo obavezama koje proističu iz perioda pristupanja i kasnijeg članstva.

13. Molimo da nam obezbijedite osnovne informacije o strukturi, rasporedu i brojnom stanju u svojoj diplomatskoj službi (ambasade, misije, generalni konzulati i konzulati). Na primjer, od koliko se zaposlenih sastoji vaša služba inostranih poslova (diplomata, pomoćnog osoblja itd.)

Vlada Crne Gore utvrdila je Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva inostranih poslova dana 15. marta 2007.

U skladu s navedenim Pravilnikom Ministarstvo inostranih poslova sastoji se od: Kabineta ministra, Kabineta političkog direktora, četiri sektora (za EU i NATO, bilateralu, multilateralu i konzularne poslove i dijasporu), Sekretarijata, grupe ambasadora, tri službe (za analizu i strateško planiranje, za informisanje i kulturu i za međunarodno-pravne poslove), Diplomatskog protokola, Diplomatske akademije i diplomatsko-konzularnih predstavništava u inostranstvu.

U službi Ministarstva inostranih poslova ukupno je zaposleno 238 službenika i namještenika. U sjedištu Ministarstva u Podgorici zaposleno je 89 službenika i namještenika – od toga: 58 diplomata, 23 namještenika i 8 pripravnika.

Crna Gora ima 21 ambasadu u: Austriji, Albaniji, Belgiji, Bosni i Hercegovini, Francuskoj, Grčkoj, Hrvatskoj, Italiji, Kini, Makedoniji, Mađarskoj, Njemačkoj, Rusiji, Sjedinjenim Američkim Državama, Vatikanu, Srbiji, Sloveniji, Turskoj, Velikoj Britaniji, Švajcarskoj, Ujedinjenim Arapskim Emiratima.

Postoje 6 Stalnih misija: pri Evropskoj uniji u Briselu, pri Organizaciji Ujedinjenih nacija u Njujorku, pri Organizaciji za Evropsku bezbjednost i saradnju i specijalnim organizacijama u Beču, pri Organizaciji Ujedinjenih nacija i drugim međunarodnim organizacijama u Ženevi, pri Sjevernoatlantskom Savezu u Briselu i pri Savjetu Evrope u Strazburu.

Postoje 2 Generalna konzulata u Njujorku i Frankfurtu.

U diplomatsko-konzularnim predstavništvima zaposleno je ukupno 149 službenika od čega je 96 diplomata - (23 ambasadora i šefova misija, 2 generalna konzula i 71 ostalih diplomatskih predstavnika) i 53 namještenika zaposlenih na mjestima administrativno tehničkog osoblja.

Crna Gora na nerezidentnoj osnovi pokriva 19 država, s ukupno 9 ambasadora, od kojih su 3 nerezidentna ambasadora sa sjedištem u Crnoj Gori, a ostalih 6 u ambasadama i pri međunarodnim organizacijama u inostranstvu.

S obzirom da je pristup EU spoljno politički prioritet Crne Gore, radi se na proširenju Misije Crne Gore pri EU kako bi sastav Misije i kadrovska osposobljenost u svakom momentu odgovarala intezitetu pristupnih procesa. S tim u vezi, važećim Pravilnikom predviđeno je da Misija Crne Gore pri EU bude sastavljena od 15 diplomata i 2 namještenika. Naime predviđeno je da Misija Crne Gore pri EU bude organizovana na sledeći način: Ambasador-šef Stalne misije, Ministar-savjetnik (2), I savjetnik/savjetnik (6), I sekretar (2), II sekretar (2), III sekretar (2). U narednom periodu posebno se planira kadrovska jačanje Misije u Briselu kako bi se omogućilo da u punoj mjeri podrži sljedeću fazu evropske integracije Crne Gore.

Početak juna 2007., uspostavljene su Vojna i Odbrambena sekcija kao dijelovi Misije Crne Gore pri NATO u Briselu, koje shodno Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u MO i VCG čine: Vojna sekcija – 5 vojno-diplomatskih predstavnika (1 vojni predstavnik i 4 vojna savjetnika); Odbrambena sekcija – 3 odbrambena predstavnika (1 odbrambeni predstavnik i 2 savjetnika za odbranu); Oficir za vezu u MCD, Mons -1; Ukupno 9. Do sada su popunjena 4 radna mjesta. Vojna i Odbrambena sekcija u Misiji CG pri NATO-u djeluje i kao predstavnici za EBOP pri EU.

Na osnovu citiranog Pravilnika, mrežu vojnih atašea čini 8 atašea na rezidencijalnoj (SAD, Rusija, Austrija, Slovenija, Njemačka, Srbija, Hrvatska i Velika Britanija) i 4 na nerezidencijalnoj osnovi (Makedonija, Turska, Italija i Kina). Trenutno su popunjena 4 mjesta vojnih atašea i to u Sloveniji, Ljubljana, na rezidencijalnoj osnovi; Austriji, Beč, ujedno i vojni predstavnik pri Misiji OEBS-a u Beču na rezidencijalnoj i vojni ataše na nerezidencijalnoj osnovi u Slovačkoj i Češkoj; Sjedinjenim Američkim Državama, Vašington, na rezidencijalnoj osnovi, koji je ujedno i vojni ataše u Kanadi i Islandu na nerezidencijalnoj osnovi; Njemačkoj, Berlin, na rezidencijalnoj osnovi, koji je ujedno i vojni ataše u Poljskoj, Holandiji i Danskoj na nerezidencijalnoj osnovi.

Izrada **Zakona o inostranim poslovima** je u toku i predviđeno je njegovo dostavljanje na usvajanje Vladi Crne Gore i Parlamentu do kraja tekuće godine. Cilj zakona je da se potpuno reguliše oblast inostranih poslova u skladu s međunarodnim standardima, a ujedno i da bude osnov za organizaciju diplomatske službe Crne Gore na moderan i efikasan način. Planirano je da se nakon donošenja gore pomenutog zakona pristupi izradi novog Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji MIP-a.

Pored ovoga, pažnja će biti posvećena obukama i daljoj profesionalizaciji službenika koji rade na poslovima spoljne, bezbjednosne i odbrambene politike EU. MIP, MO, MUPJU i UP učestvuju na regionalnim obukama iz oblasti EBOP-a u saradnji zemalja ZB i 4 članice EU (Slovenija, Mađarska, Njemačka i Austrija), kao i na posebnim kursevima na bilateralnoj osnovi i orijentacijskim kursevima o EBOP-u. Jednako tako, u skladu sa sve izraženijom potrebom da se službenici MIP-a uključe u politike EU u ZSBP, razvijaju se zajednički razvojni projekti sa zemljama članicama EU na obuci na ovom polju kao i studijske posjete institucijama EU (GD za spoljne odnose, za proširenje itd).

Vidjeti organigram MIP-a kod pitanja br. 3

B) ZSBP – politički dijalog

14. Kad je u pitanju cilj jačanja bezbjednosti Unije i zemalja članica na sve moguće načine (član 11.2 UEU), molimo da objasnite stanje u odnosima svoje zemlje i susjednih zemalja koje nisu članice EU. U ove svrhe, Komisija od vas traži da dostavite sumarne informacije o saradnji sa susjednim zemljama, uključujući i saradnju s regionalnim organizacijama i bilateralnu saradnju.

Ustavom je ustanovljeno da Crna Gora, na principima i načelima međunarodnog prava, saraduje i razvija prijateljske odnose sa drugim državama, regionalnim i međunarodnim organizacijama. U dokumentu Vlade Crne Gore, Spoljnopolitički prioriteti, potvrđena je posvećenost unaprijeđenju dobrosusjedskih odnosa i regionalne saradnje. Crna Gora njeguje dobre bilateralne odnose sa svim svojim susjedima i, afirmišući dijalog i saradnju, kao konstruktivan partner doprinosi regionalnoj stabilnosti.

U vrlo kratkom periodu od obnove državne nezavisnosti Crna Gora se profilisala kao faktor mira, stabilnosti i saradnje u Regionu u kontekstu zalaganja za otvorenu i svestranu saradnju u cilju jačanja evropske i evroatlantske perspektive zemalja Zapadnog Balkana. Cilj Crne Gore je razvijanje dobrih odnosa i komunikacije sa svim susjednim zemljama, uz uzajamno poštovanje i stalnu izgradnju političkih, ekonomskih, bezbjednosnih, kulturnih, naučnih kontakata i saradnje, te

izuzetno važnog infrastrukturnog povezivanja. Crna Gora sa ovim zemljama ne dijeli samo isti geografski prostor, nego i spoljnopolitičke ciljeve.

Upravo zbog svoje posebne i pozitivne uloge koju ima u regionu, Crna Gora može biti medijator za rješavanje bilateralnih sporova među zemljama Zapadnog Balkana; može aktivno učestvovati u poticanju regionalne saradnje kroz izgrađene regionalne mehanizme raznih institucija i organizacija, ali i kroz ad hoc bilateralne, trilateralne ili kvadrilateralne forume. Crna Gora duboko vjeruje da samo kroz ovaj pristup sveobuhvatne saradnje i izgradnje dobrih susjedskih odnosa, cijeli region može brže i kvalitetnije napredovati prema članstvu u EU.

(Detaljnije o odnosima sa zemljama Zapadnog Balkana vidjeti odgovore na pitanje br. 112 u okviru III poglavlja: Politički kriterijumi)

Saradnja s regionalnim organizacijama

Crna Gora je aktivna u regionalnim organizacijama i inicijativama, u čijem radu je još i ranije aktivno učestvovala, kao dio Jugoslavije i kasnije zajednice sa Srbijom. Crna Gora je zagovornik koncepta regionalnog vlasništva nad inicijativama od samog početka njegovog promovisanja u regionu.

Od obnove državne nezavisnosti 2006. godine i definisanja regionalne saradnje kao jednog od tri najznačajnija spoljnopolitička prioriteta, Crna Gora je prvenstveno preduzimala korake u cilju regulisanja statusa u najvažnijim regionalnim organizacijama i inicijativama i uključivanja u njihove redovne aktivnosti. U skladu s principom sukcesije, Crna Gora je obezbijedila status punopravnog člana u onim regionalnim organizacijama i inicijativama koje su od posebnog nacionalnog interesa, kao i status posmatrača/gosta u onim inicijativama i organizacijama u kojima je nacionalni interes manje izražen. Takođe, ostvarila je članstvo i u inicijativama u kojima prethodno nije bila član u okviru bivšeg državno-pravnog uređenja.

- I -

Crna Gora ima status punopravnog člana u sljedećim regionalnim organizacijama i inicijativama:

1. Centralnoevropska inicijativa (CEI) – Crna Gora je stupila u članstvo 1. avgusta 2006. godine i od tada redovno izmiruje svoje obaveze prema Sekretarijatu CEI uplaćujući godišnju kontribuciju u iznosu od 3.330 eura. Od 2009. godine doprinosi zemalja su uvećani za 20%, pa je Crna Gora (Ministarstvo inostranih poslova) izvršila uplatu u iznosu od 3.960 eura. Formirana je mreža kontakt osoba na nacionalnom nivou za saradnju sa CEI u oblastima: klima i životna sredina; obnovljiva energija; razvoj preduzetništva; turizam; razvoj ljudskih resursa; informaciono društvo; mediji; saradnja među kulturama, manjine; multimodalni transport; nauka i tehnologija; održiva poljoprivreda; i prekogranična i saradnja unutar regiona. Crna Gora je za finansijska sredstva iz fonda Inicijative aplicirala sa tri projekta: jednim za Fond za regionalnu saradnju, 1. aprila 2008. godine i dva za Fond za klimu i zaštitu životne sredine, 30. septembra 2008. godine (nisu odobreni). Crnogorski predstavnici aktivno učestvuju na svim sastancima CEI. Crna Gora preuzima jednogodišnje predsjedavanje od 1. januara 2010. godine.
2. Proces saradnje u Jugoistočnoj Evropi (SEECP) – Crna Gora je postala punopravan član SEECP 11. maja 2007. godine. Članstvo ne podrazumijeva finansijsku participaciju, osim doprinosa od 40.000 eura za članstvo u Savjetu za regionalnu saradnju (RCC) koji predstavlja operativno tijelo SEECP. Crnogorski predstavnici aktivno učestvuju na svim sastancima Inicijative na nivou političkih direktora, ministara i šefova država i vlada - to je značajno u kontekstu demonstriranja posvećenosti naše zemlje regionalnim procesima i snaženja njenog imidža kao nove države na Balkanu koja svojim konstruktivnim pristupom i najdelikatnijim pitanjima doprinosi stabilnosti okruženja što je preporučuje u evropskim i evro-atlantskim procesima. Prilikom posjete predsjednika Vlade M. Đukanovića Rumuniji, 23. oktobra 2008. godine, potpisana je „Povelja o dobrosusjedskim odnosima, stabilnosti,

bezbjednosti i saradnji u Jugoistočnoj Evropi“, najznačajniji dokument SEECP, čime je Crna Gore ispunila važnu međunarodnu obavezu. Crna Gora će preuzeti jednogodišnje predsjedavanje u junu 2010. godine.

3. Savjet za regionalnu saradnju (RCC) - Crna Gora je stupila u članstvo u februaru 2008. godine i uplaćuje godišnju kontribuciju za članstvo u iznosu od 40.000 eura. Ugovor između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlada ostalih država članica Procesu saradnje u Jugoistočnoj Evropi, Privremene uprave Misije Ujedinjenih nacija na Kosovu, u ime Kosova, u skladu sa Rezolucijom Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija 1244, o aranžmanu zemlje domaćina za Sekretarijat Savjeta za regionalnu saradnju Crna Gora je ratifikovala 11. februara 2008. godine. Eksperti RCC su organizovali prezentaciju aktivnosti organizacije sa nadležnim institucijama u Podgorici, 11-12. novembra 2008. godine. Crna Gora (Ministarstvo inostranih poslova) je formirala mrežu kontakt osoba za saradnju sa RCC, u skladu sa jasno definisanim oblastima i intenzivirala napore na nacionalnom nivou i, uz pomoć RCC kao regionalnog okvira saradnje, komunikaciju sa zemalja Jugoistočne Evrope u pravcu sveobuhvatnog artikulisanja interesa i saradnje u sklopu oživotvorenja projektne dimenzije aktivnosti RCC i regionalnog vlasništva nad ovim novim najvažnijim mehanizmom i glavnim interlokatorom između zemalja regiona i Evropske komisije i ukupne međunarodne donatorske zajednice. U tom smislu, aktivno učestvuje u projektno-orjentisanoj saradnji kroz participaciju u projektima poput uspostavljanja Mehanizma osiguranja od prirodnih nepogoda za Jugoistočnu i Centralnu Europu (SECE-CRIF) i izgradnje Regionalnog centra za zajedničku borbu protiv požara (SEEFREC). U Sekretarijatu RCC su zaposlena dva crnogorska predstavnika.
4. Regionalna inicijativa za azil, migracije i izbjegla lica (MARRI) – Crna Gora je stupila u članstvo aprila 2007. godine i preuzela jednogodišnje predsjedavanje u maju 2009. godine. Zbog jačanja regionalnog vlasništva, države članice finansiraju aktivnosti i troškove MARRI Centra od 2008. godine, pa Crna Gora (Ministarstvo unutrašnjih poslova i javne uprave) uplaćuje godišnju kontribuciju za članstvo u iznosu od 17.580 eura. Crnogorski predstavnik u MARRI Centru ujedno vrši funkciju zamjenika direktora Centra. Na spoljnom planu, crnogorska delegacija aktivno učestvuje na svim polugodišnjim i godišnjim sastancima MARRI Foruma. U okviru aktuelnog predsjedavanja, do sada su održana četiri sastanka u MARRI centru.
5. Jadransko–jonska inicijativa (JJI) - Crna Gora je stupila u članstvo 1. juna 2007. godine. Crna Gora je, u ime Državne zajednice Srbija i Crna Gora, vršila ulogu predsjedavajućeg JJI u periodu 2004 - 2005. godine, što je predstavljalo prvo crnogorsko predsjedavanje nekom regionalnom inicijativom. Zemlje članice nisu u obavezi finansijskih doprinosa za aktivnosti inicijative. Ministarstvo inostranih poslova koordiniralo je aktivnosti na formiranju mreže kontakt osoba za JJI, u skladu sa definisanim oblastima saradnje: mala i srednja preduzeća; saobraćaj i pomorska saradnja; turizam, kultura i među-univerzitetska saradnja; i životna sredina i protivpožarna zaštita. Predstavnici Ministarstva inostranih poslova aktivno učestvuju na sastancima Komiteta visokih zvaničnika i Savjeta ministara JJI, dok predstavnici resornih ministarstava učestvuju na brojnim tematskim skupovima. Crna Gora će preuzeti jednogodišnje predsjedavanje u maju 2010. godine.
6. Unija za Mediteran (UzM) - Crna Gora je stupila u članstvo 13. jula 2008. godine. Imajući u vidu da finansijske obaveze još uvijek nijesu utvrđene, Crna Gora ne plaća kontribuciju za članstvo. Ministarstvo inostranih poslova je angažovano na koordinaciji aktivnosti resora u pripremi uključivanja Crne Gore u sve projektne inicijative UzM, pa je tokom 2008. godine imenovalo mrežu kontakt osoba. Članstvo u ovoj inicijativi značajno je sa aspekta mogućnosti participacije u regionalnim i sub-regionalnim projektima i programima EU na Mediteranu, posebno u oblasti zaštite životne sredine i očuvanja mora, kao i u oblasti

alternativnih izvora energije, prvenstveno solarne, i samim tim valorizacije mediteranske dimenzije, kao jedne od ključnih u našoj spoljnoj politici. Punopravno članstvo je i od koristi za dalje unapređenje bilateralnih odnosa sa zemljama učesnicama inicijative, i dodatnog afirmisanja kao odgovornog partnera i kandidata za članstvo u EU. Otvorena je mogućnost aktivnog učešća u Evro-mediteranskoj parlamentarnoj Skupštini (EMPA), što je od značaja za jačanje parlamentarne dimenzije crnogorske spoljne politike i njenog međunarodnog položaja. Crna Gora je imenovala predstavnika u Evro-mediteranskoj Skupštini regionalnih i lokalnih vlasti (ARLEM), u okviru Komiteta evropskih regiona/UzM, kao i u Fondaciji Ana Lind.

7. Centralnoevropski sporazum o slobodnoj trgovini – CEFTA 2006 – Sporazum je stupio na snagu 26. jula 2007. godine. Crna Gora je preuzela jednogodišnje predsjedavanje 1. januara 2009. godine. Aktivnosti inicijative najvećim dijelom spadaju u nadležnosti Ministarstva za ekonomski razvoj koje aktivno sprovodi plan i program predsjedavanja - održano je nekoliko ekspertskih sastanaka, dok je prvi sastanak pomoćnika ministara ekonomije zemalja članica CEFTA održan u Budvi, u maju o.g. Crna Gora je u svojstvu predsjedavajućeg odigrala značajnu ulogu povodom usvajanja Zakona o zaštiti domaće proizvodnje u Parlamentu Bosne i Hercegovine koji je odlukom Ustavnog suda BiH stavljen van snage. Do kraja godine u Crnoj Gori će biti održan sastanak šefova vlada zemalja potpisnica Sporazuma.
8. Inicijativa o saradnji lokalnih zajednica na tromeđi Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Hrvatske - Crna Gora je stupila u članstvo 27. aprila 2007. godine i vršila funkciju predsjedavajućeg inicijativom od maja 2008. do jula 2009. godine. Tokom crnogorskog predsjedavanja formirana je Komisija za prekograničnu saradnju u slučaju prirodnih i ostalih katastrofa i na području upravljanja prirodnim resursima i održano je pet sastanaka na kojima su zajednički inicirana, formulisana i usaglašena četiri projekta od životne važnosti za građane na tromeđi. Projekti su predstavljeni na ministarskom sastanku Inicijative sa predstavnicima donatorske zajednice na temu: »Prezentacija projektno-orijentisane saradnje na tromeđi«, koji je organizovan u cilju javnog prezentiranja usaglašenih projekata i izražavanja interesa za animiranje donatorske finansijske podrške realizaciji projekata, čime je dat doprinos jačanju prekogranične saradnje tri zemlje. Potpisana je Zajednička izjava o saradnji na realizaciji zajedničkih prekograničnih projekata iz oblasti područja rada Komisije. Predstavnici lokalnih zajednica su tokom crnogorskog predsjedavanja potvrdili interes za zajedničkom saradnjom u utvrđenim oblastima i istakli potrebu što skorije realizacije zajednički usaglašenih projekata, posebno ukazujući na potrebu urgentnog djelovanja u oblasti protivpožarne zaštite.
9. Regionalni centar za borbu protiv prekograničnog kriminala (SECI Centar u Bukureštu) – Crna Gora je postala punopravna članica 6. juna 2008. godine. Aktivnosti inicijative su u nadležnosti Ministarstva unutrašnjih poslova i javne uprave/Uprave policije i Uprave carina čiji predstavnici aktivno učestvuju na svim sastancima. Obavezu delegiranja nacionalnog predstavnika (predstavnik Uprave policije) u Bukureštu Crna Gora je ispunila u 2008. godini.
10. Energetska zajednica Jugoistočne Evrope (EZ) – Crna Gora je rafikovala Sporazum o osnivanju EZ 26. oktobra 2006. godine, a u periodu 1. januar - 1. jula 2007. godine je vršila ulogu predsjedavajućeg EZ. Djelatnosti inicijative spadaju u nadležnosti Ministarstva ekonomije čiji predstavnici redovno i aktivno učestvuju u radu Savjeta ministara, Stalne grupe na visokom nivou i Regulatornog tijela EZ.
11. Zdravstvena mreža za Jugoistočnu Evropu (SEEHN) - Crna Gora je stupila u članstvo 2. septembra 2001. godine i predsjedavala inicijativom u periodu 30. jun - 31. decembar 2008. godine. Crnogorski predstavnici (Ministarstvo zdravlja) aktivno učestvuju na sastancima koji se organizuju u okviru Inicijative.

12. Centar za bezbjednosnu saradnju (RACVIAC) – Crna Gora je stupila u članstvo 21. marta 2007. godine. Finansijska kontribucija Crne Gore iznosi 10.528 eura, a uplaćuje je Ministarstvo odbrane, u čijoj je nadležnosti u najvećoj mjeri saradnja sa RACVIAC. Crnogorski predstavnici učestvuju na sastancima Multinacionalne savjetodavne grupe (MAG). Pripadnici Ministarstva odbrane i Vojske Crne Gore i drugih involviranih resora učestvuju u brojnim raznovrsnim seminarima, kursevima i obukama koji se organizuju u Centru.
13. Inicijativa za spremnost i prevenciju katastrofa u Jugoistočnoj Evropi (DPPI) – Crna Gora je članica inicijative od njenog osnivanja i uplaćuje redovnu godišnju kontribuciju za članstvo u iznosu od 25.000 eura (Ministarstvo unutrašnjih poslova i javne uprave). Crna Gora je potpisala Memorandumu o razumijevanju Institucionalnog okvira Inicijative 24. septembra 2007. godine, a proces ratifikacije je u toku.
14. Regionalna anikorupcijska inicijativa (RAI) – Crna Gora je stupila u članstvo februara 2000. godine i preuzela aktuelno dvogodišnje predsjedavanje 9. oktobra 2007. godine. Crna Gora (Uprava za antikorupcijsku inicijativu) uplaćuje redovnu godišnju kontribuciju u iznosu od 24.000 eura. Crna Gora je juna 2008. godine organizovala ljetnju školu za mlade sudije i tužioce iz devet zemalja regiona (Moldavija, Bugarska, Rumunija, Srbija, Makedonija, Bosna i Hercegovina i Crna Gora). Crnogorski predstavnici redovno učestvuju u aktivnostima RAI.
15. Savjet ministara kulture Jugoistočne Evrope – Crna Gora je stupila u članstvo 31. marta 2005. godine, i aktuelni je predsjedavajući inicijativom (april 2009 – 2010. godine). Predstavnici Crne Gore (Ministarstvo kulture, sporta i medija) učestvuju na svim sastancima inicijative. Prvi sastanci u okviru crnogorskog predsjedavanja planirani su za posljednji kvartal 2009. godine.
16. Inicijativa »Elektronska Jugoistočna Evropa« (eSEE) – Crna Gora je članica inicijative od 4. juna 2002. godine. Aktivnosti spadaju u nadležnosti Ministarstva za informaciono društvo, čiji predstavnici aktivno učestvuju u radu i organizaciji sastanaka inicijative.
17. Policijska saradnja u Jugoistočnoj Evropi – Crna Gora je potpisala Konvenciju o policijskoj saradnji u Jugoistočnoj Evropi 5. maja 2006. i ratifikovala 26. decembra 2007. godine, čime su se stekli uslovi za ostvarivanje punopravnog članstva u inicijativi. U Podgorici se od 30. septembra do 2. oktobra 2008. godine održala prva radionica o policijskoj saradnji država Jugoistočne Evrope, koja je imala za cilj uspostavljanje intezivnije međunarodne policijske saradnje u regionu.
18. Međunarodna komisija za zaštitu Dunava (ICPDR) - Nakon višemjesečnih diplomatskih aktivnosti Ministarstva inostranih poslova prema Sekretarijatu i članicama ICPDR, posebno prema depozitaru Konvencije o saradnji na zaštiti i održivom korišćenju Dunava, Rumuniji, Crna Gora je u oktobru 2008. godine pristupila ovoj Konvenciji, što je bio preduslov za njeno učlanjenje u ovu Međunarodnu komisiju. Zvaničan prijem Crne Gore u članstvo ICPDR upriličen je na konferenciji ICPDR održanoj u Beču, 10-11. decembra 2008. godine. Kontribucija na godišnjem nivou iznosi 21.173,17 eura.
19. Regionalna škola za javnu administraciju (ReSPA) - U Podgorici je 21. novembra 2008. godine potpisan Međunarodni ugovor o osnivanju ReSPA, čije je sjedište u Danilovgradu i

koja je postala operativna 1. januara 2009. godine. Evropska komisija je objavila tender za opremanje prostorija škole koje se očekuje tokom 2009. godine. Kontribucija za članstvo za 2009. godinu iznosi 120.000 eura.

20. Eurodistrikt Južnog Jadrana - Crna Gora je jedan od osnivača inicijative. Zvanično potpisivanje Konvencije o pristupanju održano je u Italiji, u martu 2008. godine, gdje je predsjednica crnogorske Opštine Kotor izabrana za predsjednika Inicijative. Prvi sastanak Izvršnog odbora održan je u aprilu 2008. godine u Kotoru.
21. Jadranska euroregija - Crna Gora je članica od osnivanja Inicijative i aktivno učestvuje u aktivnostima.
22. Jadranska povelja - Crna Gora je postala punopravni član 04. decembra 2008. godine. Radi pružanja doprinosa aktivnostima Jadranske povelje, Crna Gora je organizovala Konferenciju načelnika generalštabova članica Jadranske povelje (Crne Gore, Hrvatske, BiH, Makedonije i Albanije) u septembru 2009. godine u Crnoj Gori.
23. Inicijativa za pomoć u uništavanju viška naoružanja u JIE (Southeast Europe Clearinghouse - SEEC) - Crna Gora je punopravan član SEEC od novembra 2006. godine. Vlada Crne Gore je formirala Program "MONDEM – Montenegro Demilitarization" kao dio Programa razvoja kapaciteta za demilitarizaciju i sigurnog skladištenja naoružanja i konvekcionalne municije "SALV" za Crnu Goru. Program realizuju zajedno Ministarstvo odbrane, UNDP i OEBS. Ministarstvo odbrane je početkom 2008. godine potpisalo Tehnički sporazum sa Ministarstvom inostranih poslova SAD za uništavanje malog i lakog naoružanja i raznih vrsta municije. Na Konferenciji SEEC-a, koja je održana u Bečićima u Crnoj Gori od 17. – 19. juna 2009. godine, pokrenuta je inicijativa od strane Ministarstva odbrane Crne Gore za formiranje "Regionalnog Centra za obuku pilota helikoptera", što je prihvaćeno od strane svih učesnika Konferencije. Ovu inicijativu je nedugo zatim, u julu 2009. godine u Briselu, prihvatila i Evropska odbrambena agencija (European Defence Agency – EDA). Obzirom na veoma povoljne geografske karakteristike terena i iskustvo koje piloti helikoptera u Crnoj Gori posjeduju još iz vremena SFRJ, kada je u Podgorici postojao sličan vojni Centar, ovo predstavlja veoma važan doprinos Crne Gore razvoju povjerenja i bezbjednosne saradnje u Regionu.
24. Regionalni centar za kontrolu lakog naoružanja (SEESAC) - Crna Gora saradjuje sa SEESAC u Izradi Regionalnog izvještaja o izvozu naoružanja i vojne opreme, kao i na projektima iz oblasti malog i lakog naoružanja.
25. Proces saradnje ministara odbrane Jugoistočne Evrope (South Eastern Defence Ministerial - SEDM) - Crna Gora je dobila posmatrački status 28. septembra 2006., a postala je punopravna članica 21. oktobra 2009.

- II -

Crna Gora ima status posmatrača/gosta/partnera u sljedećim regionalnim organizacijama i inicijativama:

1. Dunavska komisija – Crna Gora je ostvarila posmatrački status 6. novembra 2006. godine.
2. Proces saradnje na Dunavu (DCP) - U okviru bivšeg državno-pravnog uređenja, Crna Gora je uživala svojstvo punopravnog člana Inicijative. Na poziv Republike Srbije, Crna Gora je na poslednjem sastanku DCP učestvovala u svojstvu gosta.
3. Trilateralna komisija za Jadran - Na posljednjim sastancima Komisije Crna Gora je učestvovala u statusu posmatrača. Nastojanje i interes Crne Gore u odnosu na Komisiju podrazumijeva ostvarivanje punopravnog članstva i proširivanje inicijative na ostale države Jadrana (pored Crne Gore i na Bosnu i Hercegovinu i Albaniju). U tom smislu, Crna Gora je dobila podršku za pristupanje Komisiji od Slovenije i Hrvatske, i podnijela zahtjev za razmatranje pitanja Italiji, od koje je dobila odgovor da će se o toj temi moći razgovarati prilikom sljedeće plenarne sjednice ove Komisije koja je predviđena za maj – jun naredne godine. Očekuje se da Crna Gora uputi zvanični zahtjev za članstvo državama osnivačima Komisije kako bi njihovi organi adekvatno bili informisani o navedenoj želji Crne Gore za punopravnim članstvom.
4. Organizacija crnomorske ekonomske saradnje (BSEC) – Crnoj Gori je dodijeljen status partnera za međusektorski dijalog na obnovljiv period od dvije godine 1. novembra 2008. godine. Crna Gora je prvi put učestvovala na Ministarskom sastanku BSEC, krajem aprila u Jerevanu.

- III -

Po ranije podnijetom zahtjevu, još uvijek nije riješen status učešća Crne Gore u sljedećoj inicijativi:

1. Međunarodna Komisija za zaštitu sliva rijeke Save (ISRBC) - Crna Gora je primila poziv za učešće u **svojstvu gosta** na prvom sastanku potpisnica Okvirnog sporazuma o slivu rijeke Save, koji je održan u Zagrebu, 1. juna 2007. godine. Na pomenutom skupu predstavnik Slovenije, koja je ujedno i depozitar navedog sporazuma, pozvao je Crnu Goru da postane pridruženi član ove regionalne organizacije. Ministarstvo inostranih poslova je notom od 30. jula 2008. godine obavijestilo Sekretarijat Komisije da razmatra mogućnost učlanjenja u ISRBC, te da moli za informaciju o potrebnim koracima koje bi Crna Gora trebala da preduzme kako bi se ispunili neophodni međunarodno-pravni uslovi za dobijanje punopravnog članstva (povratna informacija nije dobijena). Crna Gora je primila poziv za učešće u **svojstvu posmatrača** na drugom sastanku potpisnica Okvirnog sporazuma o slivu rijeke Save, koji je održan u Beogradu, 1. juna 2009. godine. Na sastanku nije bilo riječi o pitanju crnogorskog punopravnog članstva.

15. Kakav politički dijalog postoji između vaše zemlje i sljedećih zemalja i oblastima?

Objašnjeno kroz sljedeća potpitanja.

- **Zapadni Balkan (Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Srbija, Kosovo pod Rez. SBUN 1.244, Albanija, BJR Makedonija);**

Saradnja sa zemljama Zapadnog Balkana je objašnjena u III Poglavlju - Politički kriterijumi, Regionalna pitanja i međunarodne obaveze u okviru pitanja br 112.

- **Turska;**

TURSKA

BILATERALNI ODNOSI

Crna Gora i Turska imaju dobre i prijateljske odnose, bez otvorenih pitanja, koje povezuje zajednički strateški cilj - evropska integracija, kao i intenzivne političke kontakte. Odnose između dvije zemlje karakteriše kontinuitet susreta na visokom nivou, kako bilateralnih tako i u okviru multilateralnih foruma. MIP Ročen je 18. i 19. januara 2008. bio u posjeti Turskoj, a MIP Turske Ahmet Davutoglu je 25. jula 2009. posjetio Crnu Goru. Postoje brojne mogućnosti za unaprijeđenje i dalje jačanje bilateralnih odnosa. Dvije države ostvaruju dobru saradnju u oblasti odbrane, saobraćaja, bezbjednosti. Osjetno je unaprijeđena saradnja u oblasti turizma, kao i sve veće interesovanje i prisustvo turskih investitora i partnera u oblasti turizma, građevinarstva, vodoprivrede i energetike.

Značajna je pomoć i doprinos razvoju Crne Gore koju pruža TIKA -Turska agencija za međunarodni razvoj i saradnju, od 2007. godine, realizacijom brojnih projekata širom Crne Gore.

BILATERALNI SPORAZUMI

Između Crne Gore i Turske potpisano je 9 sporazuma. U proceduri je još 5 sporazuma, o ekonomskoj saradnji, prevozu putnika i tereta u međunarodnom drumskom saobraćaju, saradnji u oblasti kulture, oblasti odbrane, te razmjeni zemljišta za diplomatsko-konzularna predstavništva.

Između Crne Gore i Turske je 18. januara 2008. potpisan Sporazum o bezviznom režimu i stupio na snagu 19. maja 2008.

EKONOMSKA SARADNJA

Dvije države razvijaju uspješnu ekonomsku saradnju; delegacije turskih privrednika boravile su u posjeti Crnoj Gori, a u cilju pospješivanja ekonomske saradnje osnovan je Tursko-crnogorski poslovni savjet, čiji su članovi privrednici obje strane spremni da unaprijede saradnju iz oblasti prehrambene industrije, građevinarstva, trgovine i turizma. Uspješan primjer turskog investiranja je kompanija GINTAŠ (projekat *Mall of Montenegro*, najveći tržišni centar u Crnoj Gori, za koji je ova kompanija obezbijedila sredstva u vrijednosti od 15 miliona €). Postoji interesovanje za saradnju i u oblasti energetike i građevinarstva.

SARADNJA U REGIONALNIM I MULTILATERALNIM OKVIRIMA

Crna Gora i Turska ostvaruju dobru saradnju u okviru regionalnih i širih multilateralnih organizacija. Na polju regionalne saradnje dvije države saraduju u okviru SEECF (Proces saradnje u Jugoistočnoj Evropi),- Crna Gora preuzima predsjedavanje od Turske u junu 2010., SECI (Inicijativa za saradnju u Jugoistočnoj Evropi), Unije za Mediteran, Inicijative za spremnost i prevenciju katastrofa za Jugoistočnu Evropu, Savjeta ministara kulture Jugoistočne Evrope, Savjeta za regionalnu saradnju, Centrom za bezbjednosnu saradnju RACVIAC, Regionalnog centra za borbu protiv prekograničnog kriminala SECI centar, Organizacijom za crnomorsku ekonomsku saradnje .

- Zemlje koje spadaju pod Evropsku susjedsku politiku (ESP);

Zemlje koje spadaju pod Evropsku susjedsku politiku (zemlje Istočnog partnerstva i Evromediteranskog partnerstva) su obrađene kroz slijedeće dvije cjeline I Istočno Partnerstvo i II Evromediteransko partnerstvo.

- Istočno partnerstvo;

I ISTOČNO PARTNERSTVO

1. MOLDAVIJA

BILATERALNI ODNOSI

Odnose Crne Gore i Republike Moldavije karakterišu kontinuitet susreta na visokom nivou-kako bilateralnih, tako i u okviru multilateralnih foruma; saradnja nacionalnih parlamenata, kao i saradnja u okviru niza regionalnih organizacija. Razvijene su veze i u oblasti nauke.

BILATERALNI SPORAZUMI

Radi se na konsolidaciji ugovornog stanja i okončavanju sukcesije bilateralnih sporazuma koji su postojali između bivših državnih aranžmana SFRJ, SRJ, SCG sa jedne i Moldavije sa druge strane. Nakon obnove crnogorske nezavisnosti, sklopljeni su Sporazum o uzajamnoj saradnji u oblasti carinskih pitanja, Sporazum o saradnji dvije Akademije nauka, a u proceduri su Sporazum o readmisiji i Sporazum o uzajamnom podsticanju i zaštiti ulaganja između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Moldavije.

EKONOMSKA SARADNJA

Obim ekonomske saradnje dvije zemlje je na zanemarljivom nivou.

SARADNJA U MULTILATERALNIM TIJELIMA

Crna Gora sa Moldavijom učestvuje u Programu saradnje Jugoistočne Evrope (SEES)-IPA II komponente. Crna Gora i Moldavija veoma dobro sarađuju u okviru regionalnih i međunarodnih organizacija: Procesa saradnje zemalja Jugoistočne Evrope (SEECF), Centralnoevropske inicijative (CEI), Centralnoevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini (CEFTA) i Crnomorske ekonomske saradnje (BESC), Inicijative za spremnost i prevenciju katastrofa za Jugoistočnu Evropu, Savjeta za regionalnu saradnju, Centrom za bezbjednosnu saradnju RACVIAC, Međunarodne komisije za zaštitu rijeke Dunav, Regionalnog centra za borbu protiv prekograničnog kriminala SECI centar, Savjeta Evrope, OEBS-a, UN-a i specijalizovanih agencija itd.

2. GRUZIJA

BILATERALNI ODNOSI

Između Crne Gore i Gruzije nema otvorenih pitanja. Realizovana je posjeta potpredsjednika Vlade i ministra za evropske i evroatlantske integracije Gruzije Crnoj Gori, 2. septembra 2009.

EKONOMSKA SARADNJA

Ekonomske odnose dvije države su još uvijek niskog intenziteta. U toku 2008. nije bilo značajne spoljnotrgovinske saradnje između Crne Gore i Gruzije.

SARADNJA U MULTILATERALNIM TIJELIMA

Saradnja između Crna Gora i Gruzije postoji na multilateralnom planu, prvenstveno u okviru UN-a, SE-e, i OEBS-a.

3. AZERBEJDŽAN

BILATERALNI ODNOSI

Između Crne Gore i Republike Azerbejdžan nema otvorenih pitanja. Dva ministra inostranih poslova su imala bilateralne susrete na marginama ministarske konferencije, održane u Helsinkiju, u decembru 2008.

EKONOMSKA SARADNJA

Ekonomska saradnja između Crne Gore i Azerbejdžana nije zabilježena. Postoji interes za unaprijeđenje ekonomske saradnje, ali i saradnje u drugim oblastima, posebno u energetici, infrastrukturi i poljoprivredi.

SARADNJA U MULTILATERALNIM TIJELIMA

Saradnja između Crna Gora i Republike Azerbejdžan postoji na multilateralnom planu, prvenstveno u okviru UN-a, SE-e i OEBS-a.

4. JERMEIJA

BILATERALNI ODNOSI

Između Crne Gore i Republike Jermenije nema otvorenih pitanja.

EKONOMSKA SARADNJA

Između Crne Gore i Jermenije nije zabilježena ekonomska saradnja.

Crna Gora i Jermenija saraduju i na multilateralnom planu u okviru: Organizacije za evropsku bezbjednost i saradnju, Svjetske zdravstvene organizacije, UNESCO-a, Organizacije UN za ishranu i poljoprivredu, Međunarodne pomorske organizacije, Međunarodne organizacije rada, Svjetske organizacije za intelektualnu svojinu, Svjetske meteorološke organizacije, Svjetske carinske organizacije i niza drugih organizacija.

5. BJELORUSIJA

BILATERALNI ODNOSI

Između Crne Gore i Republike Bjelorusije nema otvorenih pitanja. Do sada nije bilo zvaničnih političkih kontakata.

BILATERALNI SPORAZUMI

Između Crne Gore i Republike Bjelorusije na snazi su 3 bilateralna ugovora i to: Sporazum o ekonomskoj saradnji, Sporazum o podsticanju i zaštiti investicija i Sporazum o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja. Zaključen je Sporazum o uzajamnim putovanjima državljanima, koji omogućava državljanima dvije zemlje boravak bez vize do 30. dana. Sporazum se, do ispunjenja unutrašnjih pravnih procedura za njegovo stupanje na snagu, privremeno primjenjuje od 1. oktobra 2009..

EKONOMSKA SARADNJA

Ekonomska saradnja je veoma niskog intenziteta. Robna razmjena između Crne Gore i Bjelorusije u toku 2008. godine je iznosila oko 75 hiljada €, i uglavnom je predstavljala izvoz crnogorskih proizvoda. Priliv direktnih investicija iz Bjelorusije za 2008. iznosio je 1 064 581 €.

SARADNJA U DRUGIM OBLASTIMA

Saradnja između Crne Gore i Bjelorusije postoji u oblasti turizma, iako je niskog intenziteta. Uspostavljena je i saradnja u oblasti kulture između dvije zemlje. Delegacija Crnogorske akademije nauka i umjetnosti boravila je januara 2009. godine u Minsku, na poziv Nacionalne akademije nauka i umjetnosti Bjelorusije.

SARADNJA U MULTILATERALNIM TIJELIMA

Kao članice UN, Crna Gora i Bjelorusija ostvaruju saradnju u okviru ove organizacije, kao i u okviru njihovih specijalizovanih agencija.

Kao članice UN, Crna Gora i Bjelorusija ostvaruju saradnju u okviru ove organizacije, kao i u okviru organizacija: Organizacije za evropsku bezbjednost i saradnju, Centralnoevropske inicijative, Međunarodne organizacije rada, UNESCO-a, Svjetske zdravstvene organizacije, Univerzalne poštanske unije, Međunarodne organizacije za migracije i drugih organizacija.

6. UKRAJINA

BILATERALNI ODNOSI

Između Crne Gore i Ukrajine nema otvorenih pitanja, a trenutno se vode komplikovani bilateralni pregovori o procesu pristupanja Crne Gore Svjetskoj trgovinskoj organizaciji.

BILATERALNI SPORAZUMI

Između Crne Gore i Ukrajine na snazi je 14 bilateralnih ugovora, od kojih se 4 privremeno primjenjuje. U toku su pregovori za još 16 ugovora.

EKONOMSKA SARADNJA

Ekonomska saradnja između Crne Gore i Ukrajine je niskog intenziteta. Postoji zainteresovanost za dodatno unaprijeđenje i razvoj ekonomske saradnje. Robna razmjena između Crne Gore i Ukrajine za 2008. iznosila je oko 5,176 miliona €, od čega je izvoz oko 653 hiljade €, dok je uvoz 4,523 miliona €. Priliv direktnih investicija iz Ukrajine, u 2008. iznosio je 3,029 miliona €, od čega je milion € investirano u banke i preduzeća, dok je preostalih 2,029 miliona € uloženo po osnovu prodaje nepokretnosti u Crnoj Gori.

SARADNJA U DRUGIM OBLASTIMA

Saradnja između Crne Gore i Ukrajine postoji u oblastima turizma i kulture, mada je niskog intenziteta. Uspostavljena je i saradnja između lokalnih samouprava Crne Gore i Ukrajine.

SARADNJA U MULTILATERALNIM TIJELIMA

Saradnja Crne Gore i Ukrajine na multilateralnom planu odvija se u okviru UN-a i njenih specijalizovanih agencija - OEBS-a i drugih međunarodnih organizacija, te Centralnoevropske inicijative, Međunarodne komisije za zaštitu rijeke Dunav, Organizacije crnomorske ekonomske saradnje.

- Euro-mediteransko partnerstvo;

II EVROMEDITERANSKO PARTNERSTVO

Članstvom u Uniji za Mediteran (UzM) (od 13. jula 2008.) Crna Gora je značajno unaprijedila odnose sa zemljama mediteranskog kruga. Ovo posebno imajući u vidu niz zajedničkih projekata i programa koji se razvijaju među državama članicama. Takođe, Crna Gora se na ovaj način aktivno uključila u mehanizme koje razvija EU prema ovom regionu i tako se pokazala spremna da razvija svoje politike i doprinosi evropskoj ZSBP.

1. IZRAEL

BILATERALNI ODNOSI

Između Crne Gore i Izraela nema otvorenih pitanja. U septembru 2009. realizovana je prva zvanična posjeta izraelskog ministra inostranih poslova Crnoj Gori. Crna Gora ima počasni konzulat u Tel Avivu.

BILATERALNI SPORAZUMI

Radi se na konsolidaciji ugovornog stanja između Crne Gore i Izraela. Prilikom posjete mip-a Izraela Podgorici potpisan je Sporazum o bezvizom režimu Crne Gore i Izraela.

EKONOMSKA SARADNJA

Ekonomski odnosi Crne Gore i Izraela su relativno niskog intenziteta; najznačajnije izraelske investicije bile su u sektoru turizma na crnogorskom primorju, a tokom 2009. uspostavljena je i direktna avionska čarter linija između Tel Aviva i Podgorice.

SARADNJA U MULTILATERALNIM TIJELIMA

Izrael i Crna Gora sarađuju u okviru UN-a i drugih međunarodnih organizacija. Izrael je podržao Crnu Goru za članstvo u Evromediteranskom partnerstvu, u okviru kojeg postoji potencijal za aktivniju multilateralnu saradnju.

2. PALESTINSKA SAMOUPRAVA

BILATERALNI ODNOSI

Između Crne Gore i Palestine nema otvorenih pitanja.

BILATERALNI SPORAZUMI

Radi se na konsolidaciji ugovornog stanja između Crne Gore i Palestinske samouprave. Palestina ima ambasadora u Crnoj Gori na nerezidentnoj osnovi.

EKONOMSKA SARADNJA

Nema ekonomske saradnje Crne Gore i Palestine.

SARADNJA U MULTILATERALNIM TIJELIMA

Postoje mogućnosti za saradnju u okviru međunarodnih organizacija i Evromediteranskog partnerstva.

3. LIBAN

Libanska Republika još uvijek nije priznala nezavisnost Crne Gore. U julu 2009. upućeno je ponovo pismo Ministarstvu inostranih poslova Libije u tom cilju.

4. JORDAN

Kraljevina Jordan još uvijek nije priznala nezavisnost Crne Gore. U julu 2009. upućeno je ponovo pismo Ministarstvu inostranih poslova Jordana u tom cilju.

5. ALŽIR

BILATERALNI ODNOSI

Između Crne Gore i DNR Alžira nema otvorenih pitanja. U septembru 2009. ministar energetike i rudarstva Alžira posjetio je Crnu Goru.

Postoji interesovanje da se saradnja razvije i ugovorno reguliše i u oblastima pomorskog saobraćaja, prosvjete, kulture, nauke i sporta.

BILATERALNI SPORAZUMI

Utvrđena je osnova za vođenje pregovora i zaključivanje Sporazuma o ukidanju viza za nosioce diplomatskih i službenih pasoša.

EKONOMSKA SARADNJA

Ekonomska saradnja je na veoma niskom nivou.

SARADNJA U MULTILATERALNIM TIJELIMA

Postoje mogućnosti za saradnju Crne Gore i Alžira u okviru međunarodnih organizacija, posebno Unije za Mediteran.

6. EGIPAT

BILATERALNI ODNOSI

Između Crne Gore i AR Egipta nema otvorenih pitanja. Postoje politički kontakti na visokom i najvišem nivou.

BILATERALNI SPORAZUMI

U toku je proces konsolidacije ugovornog stanja; radi se na 7 bilateralnih sporazuma koje su bivša Jugoslavija i državna zajednica Srbija i Crna Gora zaključile sa Egiptom. Između dva ministarstva inostranih poslova potpisan je protokol o saradnji.

EKONOMSKA SARADNJA

Robna razmjena u 2008. iznosila je 1,5 miliona € (crnogorski izvoz 997 hiljada €), a egipatske investicije u Crnu Goru su iznosile 11, 2 miliona €. U Crnoj Gori je trenutno prisutna kompanija *Joud Real Estate Funds* iz Egipta, koja planira da do 2010. godine izgradi turistički kompleks *Royal Montenegro Grand Resort* na lokaciji Skočičevojka blizu Budve, kao i *Orascom Hotels & Development*, koja je prisutna u Crnoj Gori - pobijedila na tenderu za privatizaciju firme *Luštica Development*, koja posjeduje 7 miliona kvadrata zemljišta na popularnom poluostrvu Luštica, u blizini Tivta. Vrijednost projekta je oko milijardu eura.

SARADNJA U MULTILATERALNIM TIJELIMA

Postoji potencijal za saradnju u okviru Unije za Mediteran, gdje je Egipat podržao učlanjenje Crne Gore jula 2008. Saradnja se odvija u okviru UN i drugih međunarodnih organizacija.

7. TUNIS

BILATERALNI ODNOSI

Između Crne Gore i Tunisa nema otvorenih pitanja.

BILATERALNI SPORAZUMI

Utvrđena je osnova za vođenje pregovora i zaključivanje Sporazuma o uzajamnim putovanjima državljana.

EKONOMSKA SARADNJA

Robna razmjena je malog obima. Moguće je uspostavljanje saradnje u oblastima turizma, poljoprivrede i pomorstva.

SARADNJA U MULTILATERALNIM TIJELIMA

Potencijal za saradnju u okviru Unije za Mediteran.

8. LIBIJA

Crna Gora i Libija nemaju otvorenih pitanja. Uspostavljeni su politički kontakti na najvišem nivou i iskazan interes za jačanje ekonomske saradnje.

9. MAROKO

BILATERALNI ODNOSI

Crna Gora i Kraljevina Maroko su uspostavili diplomatske odnose u septembru 2009. godine. Nema otvorenih pitanja između dvije zemlje.

EKONOMSKA SARADNJA

Ekonomska saradnja Crne Gore i Maroka je veoma slabog inteziteta.

SARADNJA U MULTILATERALNIM TIJELIMA

Postoje mogućnosti za saradnju u okviru Unije za Mediteran.

10. SIRIJA

BILATERALNI ODNOSI

Između Crne Gore i Sirije nema otvorenih pitanja.

EKONOMSKA SARADNJA

Ekonomska saradnja između Crne Gore i Sirije nije zabilježena.

SARADNJA U MULTILATERALNIM TIJELIMA

Postoje mogućnosti za saradnju u okviru Unije za Mediteran.

MAURITANIJA

Islamska Republika Mauritanija još uvijek nije priznala nezavisnost Crne Gore.

- Rusija;

III RUSIJA

BILATERALNI ODNOSI

Odnose Crne Gore i Rusije karakterišu tradicionalno prijateljske veze, kao i uspješna i razvijena bilateralna saradnja u svim oblastima, uz intenzivne političke kontakte. Sadržajnu saradnju dvije države ostvaruju na polju kulture i nauke, putem stipendija koje ruska strana nudi crnogorskim studentima. Značajna je saradnja crnogorskih i ruskih gradova, a konstantno se povećava i broj ruskih turista koji borave u Crnoj Gori. Dobre odnose dvije države ostvaruju na polju bezbjednosti, kao i između pravosudnih institucija dvije države. Dva ministarstva inostranih poslova imaju intenzivnu i kontinuiranu saradnju putem konsultacija u bilateralnim, konzularnim i multilateralnim poslovima.

BILATERALNI SPORAZUMI

Između Crne Gore i Ruske Federacije potpisano je 20 sporazuma. U proceduri su još 4 sporazuma. Očekuje se potpisivanje Sporazuma o prevozu putnika i tereta u međunarodnom drumskom saobraćaju, čiji je tekst usaglašen. Crna Gora i Rusija imaju potpisan Sporazum o bezviznom režimu, kojim je dozvoljen boravak građanima CG i Rusije bez vize druge države u trajanju od 30 dana, što je značajno doprinijelo intenziviranju sveukupne saradnje. Vlada Crne Gore je usvojila prijedlog za vođenje pregovora i zaključivanje bilateralnog Sporazuma o readmisiji (vraćanju i prihvatanju) lica koja su bez dozvole boravka između CG i RF, i o tome obavijestila rusku stranu.

EKONOMSKA SARADNJA

Crna Gora i Rusija imaju razvijene ekonomske odnose i izražena je obostrana spremnost za njihovo jačanje. Rusija je u 2008. sa 126 miliona € bila na drugom mjestu po stranim direktnim investicijama. S ciljem uaprijeđivanja saradnje u ovoj oblasti formiran je Međuvladin komitet za trgovinu, ekonomsku i naučno-tehničku saradnju. Značajna su ulaganja ruskih kompanija Mirax group (projekti na crnogorskom primorju u vrijednosti oko 200 miliona €), Korston grupa (investiranje u hotelijerstvo), Lukoil. Dobru saradnju ostvaruju privredne komore dvije države.

SARADNJA U MULTILATERALNIM TIJELIMA

Crna Gora i Rusija imaju veoma dobru saradnju u okviru međunarodnih organizacija.

- SAD i Kanada;

c) SAD I KANADA

1. SJEDINJENE AMERIČKE DRŽAVE

BILATERALNI ODNOSI

Crna Gora i Sjedinjene Američke Države imaju dobre, partnerske odnose i političke kontakte sa razvijenom saradnjom u nizu oblasti. SAD su Crnoj Gori u posljednjih 10 godina pružile bilateralnu

pomoć od preko 200 miliona američkih dolara, a i dalje nastavljaju da podržavaju razvojne projekte širom Crne Gore. Između Crne Gore i američke savezne države Mejn razvijeno je državno partnerstvo, u vojnim i civilnim oblastima. SAD naročito snažno podržavaju proces reforme sektora odbrane u Crnoj Gori, što je značajan faktor za dalji napredak Crne Gore na putu u NATO.

BILATERALNI SPORAZUMI

Od obnove nezavisnosti Crna Gora i SAD su sklopile desetak bilateralnih sporazuma iz više oblasti, od kojih se ističu Sporazum o bilateralnoj saradnji sa državom Mejn i Sporazum o bezbjednosnoj saradnji. Crna Gora i SAD su u aprilu 2007. Razmjenom nota zaključili i Sporazum o Članu 98 Rimskog sporazuma, kojim su se obavezale da Međunarodnom krivičnom sudu neće izručivati državljane druge zemlje potpisnice, koji eventualno budu optuženi za ratne zločine, genocid i zločine protiv čovječnosti. Radi se na konsolidaciji ugovornog stanja i okončavanju sukcesije bilateralnih sporazuma koji su postojali između bivših državnih zajednica SFRJ, SRJ, SCG sa jedne i SAD sa druge strane.

EKONOMSKA SARADNJA

U Crnoj Gori su u 2008. godini otvorena predstavništva Američke privredne komore i Američko-crnogorskog poslovnog savjeta. Po obimu robne razmjene, SAD su vodeći crnogorski spoljnotrgovinski partner van Evrope. Crna Gora i SAD su početkom 2009. potpisale bilateralni Sporazum o pristupu tržištu roba i usluga, u okviru procesa pristupanja Crne Gore STO. Održava se kontinuitet susreta na visokom nivou ministra finansija i guvernera Centralne banke Crne Gore sa Ministarstvom finansija i Trezorom SAD.

SARADNJA U OSTALIM OBLASTIMA

SAD aktivno pružaju stručnu i finansijsku podršku Crnoj Gori u nizu različitih oblasti, poput borbe protiv trgovine ljudima, korupcije i organizovanog kriminala, izrade krivične zakonske regulative, razvoja sjevera, kulturne i obrazovne saradnje, itd. Ističe se saradnja dvije zemlje u sektoru odbrane, gdje SAD igraju značajnu ulogu, naročito u obuci crnogorskih vojnika pred odlazak u međunarodnu mirovnu misiju u Avganistanu. Kancelarija za bilateralnu saradnju Sjedinjenih Američkih Država otvorena je u Ministarstvu odbrane Crne Gore, u februaru 2009.

SARADNJA U MULTILATERALNIM TIJELIMA

SAD su podržale brzo učlanjenje Crne Gore u UN i OEBS nakon obnove nezavisnosti, i saradnja dvije zemlje nastavlja se u ovim organizacijama, kao i u Partnerstvu za mir i kroz Jadransku povelju.

2. KANADA

BILATERALNI ODNOSI

Crna Gora i Kanada imaju dobru bilateralnu saradnju, koja se naročito manifestuje kroz programe CIDA (Kanadske agencije za međunarodnu pomoć), te podrške Kanade jačanju crnogorskih kapaciteta u sektoru odbrane.

BILATERALNI SPORAZUMI

Nakon obnove crnogorske nezavisnosti, Crne Gora i Kanada su sklopile dva bilateralna sporazuma: bilateralni trgovinski sporazum, zaključen 2008. u okviru procesa pristupanja STO, te sporazum o saradnji visokoškolskih ustanova zaključen 2006. godine. Radi se na konsolidaciji ugovornog stanja i okončavanju sukcesije bilateralnih sporazuma koji su postojali između bivših državnih zajednica SFRJ, SRJ, SCG sa jedne i Kanade sa druge strane.

EKONOMSKA SARADNJA

Iako je obim robne razmjene između Crne Gore i Kanade skroman, Kanada je jedan od vodećih investitora u projektu *Porto Montenegro*, koji je od strateškog značaja za razvoj elitnog turizma.

SARADNJA U OSTALIM OBLASTIMA

Pored brojnih programa realizovanih uz pomoć CIDA (poput jačanja zdravstvenog sistema, razvoja sistema obrazovanja, ostvarivanja ekološke održivosti, ženskih prava, itd), saradnja Crne Gore i Kanade značajna je i u okviru odbrambene politike, gdje se odvija na osnovu Memoranduma o razumijevanju između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Kanade, iz marta 2008. godine. U okviru Memoranduma sprovodi se niz programa sa akcentom na učenje jezika, a dosad je više desetina crnogorskih oficira prošlo kroz razne vidove obuka u Kanadi. Kanada je, takođe, bila glavni donator u NATO projektu pomoći Crnoj Gori u procesu uništenja zaliha nagaznih mina u 2007. godini. Dvije zemlje saraduju i u oblasti obrazovanja, a jedan fakultet turizma iz Miločera je osnovan uz pomoć sličnog fakulteta iz Otave.

SARADNJA U MULTILATERALNIM TIJELIMA

Crna Gora i Kanada redovno saraduju u okviru organizacija i agencija sistema UN, kao i u okviru drugih međunarodnih organizacija.

- Kina, Japan, Indija, Pakistan

1. KINA

BILATERALNI ODNOSI

Crna Gora ostvaruje intenzivnu saradnju sa NR Kinom na raznim područjima. Postoji kontinuitet posjeta na najvišem nivou.

Osnažena je saradnja dva MIP-a: političke bilateralne konsultacije održane su 18. marta 2009. u Podgorici, a prve konzularne konsultacije 12 – 17. januara 2009. u Peking.

BILATERALNI SPORAZUMI

Između Crne Gore i Kine na snazi su 3 bilateralna ugovora, a 1 je u proceduri.

EKONOMSKA SARADNJA

Ekonomsku saradnju Crne Gore i NR Kine reguliše Sporazum o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja poreza na dohodak i na imovinu između SRJ i Narodne Republike Kine.

Na Prvom zasijedanju Ekonomsko-trgovinskog mješovitog komiteta 10. juna 2008. godine potpisan je Sporazum o ekonomsko-trgovinskoj saradnji između NR Kine i Crne Gore.

Kineske kompanije izražavaju interesovanje za ulaganje u Crnu Goru: »Poly Technologies« je zainteresovana da u Slobodnoj zoni Luke Bar otvori pogon za sklapanje teških kamiona za područje Jugoistočne Evrope, a Dongfang Electric Corporation je zainteresovana za ulaganje i saradnju u oblasti energetike u Crnoj Gori.

SARADNJA U OSTALIM OBLASTIMA

Septembra 2009. počela je realizacija turističkih aranžmana u okviru Memoranduma između Ministarstva turizma i zaštite životne sredine CG i Nacionalne turističke uprave NR Kine o pojednostavljivanju grupnih putovanja kineskih turista u Crnu Goru iz septembra 2007.

Ugovor o unapređenju telekomunikacione opreme, između ProMonte-a i kineske kompanije ZTE, potpisan je 21. septembra 2009. u Podgorici.

Vlada CG je 10. septembra 2009. imenovala Nacionalnog koordinatora CG za EXPO 2010 u Šangaju.

SARADNJA U MULTILATERALNIM TIJELIMA

Crna Gora i NR Kina su članice UN-a i imaju intenzivnu saradnju u okviru ove oraganizacije, kao i u okviru specijalizovanih agencija UN.

2. JAPAN

BILATERALNI ODNOSI

Razvijanje dobrih odnosa i unapređenje saradnje sa Japanom je jedan od prioriteta spoljne politike Crne Gore. Crna Gora kroz redovne diplomatske kontakte posvećuje punu pažnju unapređenju prevashodno ekonomske, ali i političke i druge saradnje s ovom zemljom.

EKONOMSKA SARADNJA

Ekonomska saradnja je niskog intenziteta i mogućnosti koje postoje nisu ni izdaleka iskorišćene, imajući u vidu svjetsku poziciju japanske privrede i orijentaciju za saradnju sa drugim državama. Ukupna robna razmjena u 2008. godini iznosila je 954 040 eura, od čega je uvoz iz Japana bio 832 490 eura. U toku 2008. godine strane direktne investicije iz Japana u Crnu Goru iznosile su 1 862 764 eura.

SARADNJA U DRUGIM OBLASTIMA

Saradnja između Crne Gore i Japana je dobra i u oblastima zdravstva, kulture i prosvjete, iako postoji prostor i obostrani interes za njeno dalje unapređenje. Japan je u posljednjem desetogodišnjem periodu izdvojio preko 10 miliona eura za različite projekte i donacije, od kojih su naročito značajni oni u oblasti zdravstva vrijedni preko 2 miliona eura, što je najveća donacija u istoriji zdravstvenog sistema Crne Gore. Japan Crnoj Gori pruža veliku razvojnu podršku, koja se ogleda u mnogobrojnim trening kursovima za državnu administraciju, te projektima iz različitih oblasti.

SARADNJA U MULTILATERALNIM TIJELIMA

Crna Gora i Japan su članice UN-a i imaju intenzivnu saradnju u okviru ove oraganizacije, kao i u okviru njenih specijalizovanih agencija.

3. INDIJA

BILATERALNI ODNOSI

Crna Gora kroz redovne diplomatske kontakte posvećuje punu pažnju unapređenju saradnje sa Republikom Indijom.

BILATERALNI SPORAZUMI

Između Crne Gore i Indije na snazi je 7 bilateralnih ugovora.

EKONOMSKA SARADNJA

Ekonomske odnose dvije države su još uvijek niskog intenziteta. Robna razmjena svodi se samo na uvoz iz Indije u Crnu Goru, a u 2008. godini iznosila je 754 hiljade eura. U toku 2008. godine stranih direktnih investicija iz Indije u Crnu Goru nije bilo, dok su portfolio investicije iznosile 7 000 eura. Postoji interes za unapređenje ekonomske saradnje, a u tom cilju je pokrenuto i osnivanje Mješovite ekonomske komisije sa Indijom.

SARADNJA U DRUGIM OBLASTIMA

Saradnja između Crne Gore i Republike Indije postoji u oblasti kulture. Kada je u pitanju razvojna saradnja, Indija je za 2009-10. pripremila 5 trening kurseva za crnogorske kadrove iz oblasti ekonomije, finansija, turizma i zaštite životne sredine, informacionih tehnologija i telekomunikacija.

SARADNJA U MULTILATERALNIM TIJELIMA

Saradnja Crne Gore i Republike Indije na multilateralnom planu odvija se u okviru UN-a i njihovih specijalizovanih agencija, kao i u okviru Međunarodne pomorske organizacije i Univerzalne poštanske unije.

4. PAKISTAN

BILATERALNI ODNOSI

Između Crne Gore i Pakistana nema otvorenih pitanja.

EKONOMSKA SARADNJA

Ekonomski odnosi dvije države su još uvijek veoma niskog intenziteta. Robna razmjena Crne Gore sa Pakistanom za 2008. godinu svodi se uvoz od 67 191 eura.

SARADNJA U MULTILATERALNIM TIJELIMA

Saradnja Crne Gore i Pakistana na multilateralnom planu odvija se u okviru UN-a i njihovih specijalizovanih agencija.

C) ZSBP i EBOP – politička strategija

Restriktivne mjere

16. Kad je u pitanju kapacitet Unije da sprovodi restriktivne mjere i ekonomske sankcije u okviru zajedničkih akcija ili zajedničkih stavova (vidjeti članove 14-15 Ugovora o EU i članove 60 i 301 Ugovora o osnivanju Evropske zajednice), molimo da date pregled ustavnih i zakonskih rješenja za sprovođenje restriktivnih mjera i ekonomskih sankcija svoje zemlje, relevantnih administrativnih struktura i mehanizama za nadgledanje, kao i listu unilateralnih i multilateralnih (posebno UN-ovih) restriktivnih mjera koje vaša zemlja trenutno primjenjuje.

Ustavna i zakonska rješenja

Polazeći od člana 9 Ustava Crne Gore prema kome su potvrđeni i objavljeni međunarodni ugovori i opšteprihvaćena pravila međunarodnog prava sastavni dio unutrašnjeg pravnog poretka, kao i činjenice da Povelja UN, s obzirom da je Crna Gora članica UN, predstavlja međunarodni sporazum koji je Crna Gora prihvatila (Odluka o proglašenju nezavisnosti RCG, Sl. list RCG br. 36/06; Povelja Ujedinjenih nacija objavljena u Sl. list DFJ 69/45), Crna Gora je obavezna sprovoditi mjere koje su usvojene na osnovu Glave VII Povelje UN.

U Crnoj Gori u primjeni međunarodnih restriktivnih mjera prema trećim zemljama, organi državne uprave postupaju prema odredbama sljedećih zakona:

- Zakon o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma (Sl. list CG, br. 14/07 i 4/08)
- Zakon o strancima (Sl. list CG, br. 82/08)
- Zakon o spoljnoj trgovini (Sl. list RCG, br. 28/04 i 37/07)
- Zakon o spoljnoj trgovini naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene (Sl. list RCG, br. 80/08)
- Krivični zakonik (Sl. list RCG, br. 70/2003, 13/2004, 47/2006 i Sl. CG, broj 40/08)
- Zakonik o krivičnom postupku (Sl. list CG, br. 57/09)

Uvođenje opštih ekonomskih restriktivnih mjera regulisano je Zakonom o spoljnoj trgovini (Sl. list RCG, br. 28/04 i 37/07).

Zakon o spoljnoj trgovini u članu 2 stav 11 propisuje da je restriktivna mjera svako ograničenje, količinsko ograničenje, posebna naknada (osim carina, domaćeg poreza ili administrativne naknade za pružene usluge), uslov, dozvola, odobrenje ili druga mjera državnog organa koja za posljedicu ima ograničenje spoljne trgovine, osim tehničkih propisa. U skladu sa istim Zakonom Vlada Crne Gore je nadležna za propisivanje restriktivnih mjera. Uslovi za propisivanje restriktivnih mjera su navedeni u članu 5 Zakona o spoljnoj trgovini.

Osnovu za sprovođenje restriktivnih mjera koje se sastoje u embargu na naoružanje i vojnu opremu predstavlja Zakon o spoljnoj trgovini naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene (koji se odnosi i na brokerske aktivnosti, nematerijalne transfere tehnologija, tehničku pomoć i na robe koje potpadaju pod tzv. sveobuhvatnu klauzulu). Zakon izričito predviđa da su nadležna ministarstva prilikom davanja saglasnosti za obavljanje izvoza kontrolisanom robom, odnosno donošenja odluke o izdavanju dozvole za konkretan spoljnotrgovinski posao, **dužna poštovati**, između ostalog, međunarodne obaveze Crne Gore, naročito sankcije koje je usvojio Savjet bezbjednosti Ujedinjenih nacija, međunarodne sporazume o neširenju naoružanja, kao i druge međunarodne obaveze. Nadležni organi su, takođe, dužni da, prilikom procjene kriterijuma za davanje saglasnosti, odnosno izdavanje dozvole, **posebno cijene**: međunarodne obaveze Crne Gore i njene obaveze da sprovodi embargo na naoružanje Ujedinjenih nacija, Organizacije za evropsku bezbjednost i saradnju i Evropske unije; međunarodne obaveze Crne Gore u skladu sa Ugovorom o neširenju nuklearnog oružja, Konvencijom o biološkom i toksikološkom oružju i Konvencijom o hemijskom oružju; obaveze Crne Gore da ne izvozi bilo koju vrstu protivrještadijskih mina.

Crna Gora se pridružila primjeni Zajedničke pozicije Savjeta EU 2008/944/CFSP (*Code of Conduct on Arms Export*).

Materiju ulaska, boravka i kretanja (uključujući tranzit) stranaca na teritoriji Crne Gore reguliše Zakon o strancima. Član 8 Zakona propisuje razloge za zabranu ulaska, među kojima su prekršajna i krivična odgovornost, razlozi nacionalne bezbjednosti i činjenica da se određeno lice vodi u odgovarajućim evidencijama kao međunarodni prestupnik. Prije izdavanja vize, diplomatsko, odnosno konzularno predstavništvo Crne Gore dužno je da u određenim slučajevima pribavi prethodnu saglasnost Uprave policije. Naime, u kontekstu ulaska, boravka i kretanja stranaca na teritoriji Crne Gore Sektor granične policije je nadležan za nadzor (obezbjeđenje) državne granice, sprečavanje svih oblika prekograničnog kriminala, sprečavanje međunarodnog terorizma, kontrolu legalnosti boravka i kretanja stranih državljana, saradnju i razmjenu informacija sa drugim službama bezbjednosti od značaja za suzbijanje i otkrivanje svih oblika prekograničnog organizovanog kriminala. U skladu sa članom 97. Policija vodi evidencije o: strancima kojima je otkazan boravak, strancima kojima je zabranjen ulazak i izlazak iz Crne Gore, izdatim vizama na graničnom prelazu, odbijenim zahtjevima za izdavanje vize, poništenim i skraćenim vizama, prijavljenim nestalim ispravama za identifikaciju stranca i o privremeno oduzetim putnim ispravama.

U skladu sa Nacionalnim programom za integraciju Crne Gore u EU, donošenje zakona kojim će se urediti primjena i sprovođenje restriktivnih mjera, nadležnost pojedinih državnih organa, kao i način vođenja evidencije o fizičkim i pravnim licima protiv kojih su uvedene međunarodne restriktivne mjere, odnosno stvoriti pravni okvir unilateralnih restriktivnih mjera planirano je krajem 2011. godine. Ministarstvo inostranih poslova je započelo postupak komparativne analize propisa država u regionu, kao i sagledavanja Osnovnih principa EU o upotrebi restriktivnih mjera, Smjernica za sprovođenje i evaluaciju restriktivnih mjera usvojenih u okviru EU Zajedničke spoljne i bezbjednosne politike, analizu pravnih, administrativnih i materijalnih mjera koje će biti neophodno preduzeti radi usvajanja i pune implementacije ovakvog zakona.

Administrativne strukture i mehanizami

Administrativni okvir za sprovođenje gore pomenutih zakona i povezanih podzakonski akata čine:

Ministarstvo inostranih poslova, Ministarstvo ekonomije, Ministarstvo odbrane, Ministarstvo finansija (Uprava za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma), Ministarstvo unutrašnjih poslova i javne uprave, Uprava policije, Uprava carina, Poreska uprava, Centralna banka, Komisija za hartije od vrijednosti.

Kategorije restriktivnih mjera Napomena: prevodi se kao "nature of the restrictive measure"	Nadležni organi	Zakonodavni okvir	Da li nadležni organi sprovode sankcije koje su uvedene zajedničkim stavovima ili zajedničkim akcijama ZSBP	Napomena
Ekonomске (trgovačke) restriktivne mjere	Vlada Crne Gore Ministarstvo ekonomije	Sprovođenje sankcija Savjeta bezbjednosti UN na osnovu člana 9. Ustava CG Zakon o spoljnoj trgovini	Iako Zakon o spoljnoj trgovini eksplicitno ne upućuje na ekonomske restriktivne mjere koje su uvedene zajedničkim stavovima ili zajedničkim akcijama u okviru ZSBP, imajući u vidu da je članstvo u EU strateški spoljnopolitički prioritet Crne Gore, iste mogu biti transponirane u nacionalni pravni sistem u formi uredbе Vlade, a uzimajući član 4 Zakona kao pravni osnov.	
Specifične ekonomske (trgovačke) restriktivne mjere - Embargo na naoružanje	Ministarstvo ekonomije Ministarstvo inostranih poslova Ministarstvo odbrane Ministarstvo unutrašnjih poslova i javne uprave Agencija za nacionalnu bezbjednost NADZOR KONTROLA Ministarstvo ekonomije Uprava policije Uprava carina	Zakon o spoljnoj trgovini naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene	Zakon o spoljnoj trgovini naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene izričito upućuje na poštovanje restriktivnih mjera koje su uvedene zajedničkim stavovima ili zajedničkim akcijama u okviru ZSBP.	Obuhvata kategorije: Naoružanje, vojna oprema i roba dvostruke namjene (brokerske aktivnosti, nematerijalne transfere tehnologija, tehničku pomoć i na robe koje potpadaju pod tzv. sveobuhvatnu klauzulu) Sprovodi se u odnosu na: Određenu teritoriju Ne-državne aktere (lica i entiteti)

Finansijske sankcije	Ministarstvo finansija (Uprava za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma) Uprava policije Poreska uprava Centralna banka Komisija za hartije od vrijednosti Agencija za nacionalnu bezbjednost Vrhovno državno tužilaštvo	Zakon sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma Krivični zakonik Zakonik o krivičnom postupku	Zakoni koji predstavljaju osnov za sprovođenje finansijskih sankcija eksplicitno ne upućuju na restriktivne mjere koje su uvedene zajedničkim stavovima ili zajedničkim akcijama u okviru ZSBP.	
Zabrana ulaska ili tranzita preko teritorije	Ministarstvo inostranih poslova Uprava policije Agencija za nacionalnu bezbjednost	Zakon o strancima	Zakon o strancima propisuje zabranu ulaska licima koja se u odgovarajućim evidencijama vode kao međunarodni prestupnici i ukoliko to zahtjevaju razlozi nacionalne bezbjednosti. Nadležni organ (UP), imajući u vidu da je članstvo u EU strateški spoljnopolitički prioritet Crne Gore, prilikom primjene navedena dva kriterijuma posebnu pažnju vodi o restriktivnim mjerama koje su uvedene zajedničkim stavovima ili zajedničkim akcijama u okviru ZSBP.	

Tabela 1.*Lista unilateralnih i multilateralnih restriktivnih mjera*

Ministarstvo inostranih poslova obavještava nadležne organe o uvođenju novih restriktivnih mjera i ekonomskih sankcija, koje su dužni da poštuju na osnovu gore pomenutog zakonodavnog okvira.

Crna Gora, na osnovu rezolucija Savjeta bezbjednosti UN, sprovodi restriktivne mjere prema sljedećim državama: Somaliji, Sijera Leone, Liberiji, Demokratskoj Republici Kongo, Obali Slonovače, Sudanu, Demokratskoj Narodnoj Republici Sjevernoj Koreji i Islamskoj Republici Iran.

U pogledu lica i entitetima u odnosu na koje je Savjet bezbjednosti UN uveo restriktivne mjere, Crna Gora primjenjuje:

- Rezoluciju SB UN 1267 koja se odnosi na terorističke organizacije (Individuals and entities belonging to or associated with the Taliban and Al-Qaida organization),

- Rezoluciju SB UN 1518, u skladu sa naknadno izvršenim izmjenama i dopunama (Rezolucija 1483), koja se odnosi na Irak
- Rezoluciju SB UN 1636, a u skladu sa naknadno izvršenim izmjenama i dopunama (Rezolucija 1701) koja se odnosi na Liban

Za sprovođenje pojedinih kategorija restriktivnih mjera prema državama, licima i entitetima koje su uvedene zajedničkim pozicijama ili zajedničkim akcijama ZSBP vidjeti tabelu 1.

Crna Gora ne sprovodi unilateralne mjere ili ekonomske sankcije protiv nijedne države.

Treba naglasiti da u odnosu na kategoriju specifičnih ekonomskih sankcija - embargo na naoružanje, u skladu sa Zakonom o spoljnoj trgovini naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene Ministarstvo inostranih poslova je obavezno da ažurira i objavljuje Listu država pod embargom Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih Nacija, Organizacije za evropsku bezbjednost i saradnju i Komisije Evropske unije. Data lista je dostupna na zvaničnoj internet adresi Ministarstva inostranih poslova.

17. Do koje mjere je vaša zemlja u potpunosti implementirala restriktivne mjere koje se nalaze na listi sankcija internet sajta http://ec.europa.eu/external_relations/cfsp/sanctions/measures.htm?

U pogledu restriktivnih mjera koje su uvedene na osnovu zajedničkih stavova ili zajedničkih akcija usvojenih u okviru Zajedničke spoljne i bezbjednosne politike, nacionalni propisi eksplicitno upućuju na njih u segmentu koji se odnosi na embargo na naoružanje (Zakon o spoljnoj trgovini naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene). Na planu primjene ostalih kategorija restriktivnih mjera (opšte ekonomske restriktivne mjere, finansijske restriktivne mjere i zabrana ulaska i tranzita preko državne granice), iako propisi izričito ne upućuju na primjenu sankcija usvojenih u okviru Zajedničke spoljne i bezbjednosne politike, imajući u vidu da učlanjenje u EU predstavlja ključni spoljnopolički prioritet, državni organi prilikom primjene zakona iz ove oblasti vode računa o restriktivnim mjerama koje se nalaze na listi sankcija internet sajta http://ec.europa.eu/external_relations/cfsp/sanctions/measures.htm

Dodatno, ukoliko se za tim pokaže potreba, u pogledu opštih ekonomskih restriktivnih mjera koje su uvedene zajedničkim stavovima ili zajedničkim akcijama u okviru ZSBP, iste mogu biti transponirane u nacionalni pravni sistem u formi uredbe Vlade, a uzimajući kao pravni osnov član 4 Zakona o spoljnoj trgovini, koji propisuje da je Vlada Crne Gore nadležna za propisivanje restriktivnih mjera. Do ovog trenutka nije razmatrana mogućnost usvajanja uredbi po ovom osnovu, imajući u vidu da je donošenje sveobuhvatnog zakona o restriktivnim mjerama, koji bi na jedinstven način regulisao način uvođenja svih kategorija sankcija i nadležnost za njihovo sprovođenje, planirano za 2011. godinu. Takođe, ne treba zanemariti činjenicu da opšte ekonomske restriktivne mjere sve više izlaze iz upotrebe i bivaju zamjenjene tzv. ciljanim/pametnim sankcijama. Ne treba gubiti iz vida i da mali sistem kakav jeste crnogorski, podrazumijeva da su privredni subjekti u stalnoj komunikaciji sa državnim organom nadležnim za unutrašnju i spoljnu trgovinu, što im omogućava kreiranje odgovorne poslovne politike. U tom kontekstu potrebno je istaći da je praksa preliminarnih konsultacija o spoljnotrgovinskim poslovima koji za predmet imaju naoružanje, vojnu opremu ili robu dvostruke namjene već dobila i institucionalizovanu formu.

U pogledu zabrane ulaska ili tranzita preko teritorije Zakon o strancima propisuje zabranu u odnosu na lica koja se u odgovarajućim evidencijama vode kao međunarodni prestupnici i ukoliko to zahtjevaju razlozi nacionalne bezbjednosti. Nadležni organ (Uprava policije), imajući u vidu da je članstvo u EU strateški spoljnopolički prioritet Crne Gore, prilikom primjene navedena dva kriterijuma posebnu pažnju vodi o restriktivnim mjerama koje su uvedene zajedničkim stavovima ili zajedničkim akcijama u okviru ZSBP.

18. Što se tiče sprovođenja sankcija koje su uvedene zajedničkim stavovima ili zajedničkim akcijama ZSBP-a (recimo embargo na oružje), koja će specifična ministarstva/tijela i agencije za sprovođenje zakona (Ministarstvo odbrane, Uprava carina, Ministarstvo inostranih poslova, bezbjednosne i obavještajne službe) ili sektori biti zaduženi za njihovo nadgledanje, kontrolu i sprovođenje, i koja je njihova operativna struktura (zaposleni, budžet, izvještavanje)?

Specifična ministarstva/tijela i agencije za sprovođenje zakona ili sektori zaduženi za nadgledanje, kontrolu i sprovođenje

Vidjeti Tabelu 1. u okviru odgovora na pitanje br. 16

Zaposleni i budžet

Uzimajući u obzir da u postupku primjene ekonomskih (trgovačkih) sankcija opšteg karaktera, finansijskih sankcija i zabrana ulaska ili tranzita preko teritorije ne učestvuju tačno određeni službenici, egzaktan broj zaposlenih i budžet moguće je pružiti za Specifične ekonomske (trgovačke)

Sankcije - Embargo na naoružanje.

Organ državne uprave – Sektor/Odsjek	Br. zaposlenih	Programski dio budžeta sa ličnim dohotcima
Ministarstvo ekonomije		
Sektor za ekonomske odnose sa inostranstvom	23	472.658,42 €
Odsjek za politiku i rezim spoljne trgovine	6	118.164,5 €
Ministarstvo inostranih poslova		
Sektor za konzularne poslove i dijasporu	16	294.864,46 €
Direkcija za konzularne poslove	9	176.914,71 €
Sektor multilaterale	17	462.295,04 €
Direkcija za UN i druge međunarodne organizacije	6	117.954,78 €
Ministarstvo odbrane		
Sektor za materijalne resurse	46	648 000,00 €
Odsjek za opremanje i održavanje	10	107 174 €

<i>Ministarstvo unutrašnjih poslova i javne uprave</i>	121	2 032 270,04
--	-----	--------------

Tabela 2.

Napomena:

Kada se govori o finansijskim sredstvima koja su uložena u izgradnju administrativnih kapaciteta, uključujući nabavku opreme i obuku za rad na njoj, izradu i implementaciju zakonodavnog okvira treba napomenuti da je veliki dio sredstava obezbjeđen kroz razne donatorske projekte. Tako na planu nabavke kompjuterske opreme i obuke kadra dugogodišnji partner Vlade CG je Program pomoći Vlade SAD za izvozu kontrolu i povezanu graničnu bezbjednost (EXBS). Obuka kadra za izradu, kao i troškovi štampe i prevođenja godišnjih izvještaja o spoljnoj trgovini kontrolisanom robom bili su sponzorisani od strane UNDP/SEESAC. U oblasti izrade novog zakonodavnog okvira za spoljnu trgovinu kontrolisanom robom koji je usklađen sa najvišim međunarodnim standardima i regulativom EU, ključnu ulogu je imala finansijska i stručna podrška BAFA_(EU - Outreach Project), SIPRI i UNDP.

Izveštavanje

Ministarstvo ekonomije je do sada izradilo i publikovalo dva godišnja izvještaj o spoljnoj trgovini kontrolisanom robom (za 2007. i 2008. godinu).

SEESAC¹ je početkom 2009, u svojstvu kordinatora, pokrenuo pilot projekat za izradu regionalnog izvještaja o izvozu naoružanja i vojne opreme. Cilj ovog projekta je priprema država Zapadnog Balkana za izvršavanje obaveza na planu kontrole izvoza naoružanja i vojne opreme, koje podrazumijeva članstvo u Evropskoj uniji.

Izradom ovog izvještaja države Zapadnog Balkana bi prikazale ostvareni uspjeh na planu unapređenja regionalne saradnje i izgradnje administrativnih kapaciteta za preuzimanje i implementaciju *acquis communautaire*. Regionalni izvještaj će doprinijeti ujedno i standardizaciji procesa izrade i podataka koji se koriste za nacionalne izvještaje, odnosno primjenu najbolje prakse. Regionalni izvještaj će biti izrađen po uzoru na evropski i odnosi će se na podatke za 2007. godinu. U okviru istog projekta inicirano je sazivanje neformalnih regionalnih konsultacija o izvozu oružja po uzoru na konsultacije koje se sprovode u okviru Radne grupe Savjeta EU o konvencionalnom oružju (COARM). Projekat je trenutno u fazi podnošenja nacionalnih podataka.

19. Molimo da nam pružite podatke o trgovini polovnim ili novim oružjem sa zemljama prema kojima EU sprovodi embargo na oružje.

Ministarstvo odbrane od formiranja, krajem 2006., nije zaključilo nijedan ugovor, sa preduzećima koja se bave prometom robe dvostruke namjene, o izvozu polovnog i novog oružja u zemlje prema kojima EU sprovodi embargo na oružje. Ministarstvo odbrane se, kada je u pitanju sprovođenje embarga na oružje rukovodi preporukama Ministarstva inostranih poslova.

Ministarstvo za ekonomski razvoj a sada Ministarstvo ekonomije koje je nadležno za sprovođenje kontrole spoljne trgovine kontrolisanom robom nije izdalo niti jednu dozvolu za zemlje prema kojima EU sprovodi embargo na oružje, jer bi u protivnom prekršilo odredbe čl.21 Zakona o spoljnoj trgovini, naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene (Sl. list SCG, br.

¹ Jedinica za podršku Jugoistočne i Istočne Evrope za kontrolu malog oružja i lakog naoružanja (*the South Eastern and Eastern Europe Clearinghouse for the Control of Small Arms and Light Weapons - SEESAC*) je formirana u Beogradu, 8. maja 2002. godine. SEESAC je predstavljao komponentu Regionalnog implementacionog plana za borbu protiv proliferacije malog oružja i lakog naoružanja (SALW), koji je formulisani i usvojen od strane Pakta stabilnosti u novembru 2001. (izmjenjen 2006.), u cilju smanjenja dostupnosti SALW u regionu, konsolidacije postignutih rezultata i podrške socio-ekonomskih uslova za mir i razvoj Jugoistočne i Istočne Evrope.

07/05, 08/05), Odluku o kriterijumima za izdavanje dozvola za izvoz naoružanja, vojne opreme i robe dvostruke namjene (Sl. list SCG, br.11/05), odredbe članova 18,19 i 20 Nacionalnog Zakona o spoljnoj trgovini naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene (Sl. list CG, br.80/08), kao i poštovanje Kodeksa ponašanja EU.

Prevenција konflikata

20. Da li vaša zemlja podržava sve mjere EU u ovoj oblasti?

Da, Crna Gora podržava sve mjere EU u oblasti prevencije konflikata posebno imajući na umu činjenicu da je Evropska unija upravo zasnovana na principima i vrijednostima koji Uniju čine uspješnim primjerom sprečavanja konflikata. Crna Gora vjeruje da će upravo proširenje Unije doprinijeti širenju ove zajednice mira i napretka na širi krug država na kontinentu.

Crna Gora je svjesna činjenica da je neophodan sveobuhvatan i cjelovit pristup u oblasti prevencije konflikata i da nije dovoljno samo djelovati vojno i politički nego i pravovremenom razvojnom saradnjom, vođenjem političkog dijaloga i stalnim razvijanjem i poticanjem saradnje kako u našem okruženju (region Zapadnog Balkana), Evropi i svijetu. Crna Gora takođe djeluje i na multilateralnom planu u okviru međunarodnih organizacija npr. UN-a i OEBS-a; učestvuje u operacijama evropske bezbjednosne i odbrambene politike i podrškom i pridruživanjem zajedničkim akcijama EU.

21. Da li vaša zemlja podržava Program EU za prevenciju nasilnih konflikata (usvojen na Evropskom savjetu u Geteborgu, juna 2001.) i saopštenja Komisije o prevenciji konflikata (iz aprila 2001.)?

Da, Crna Gora podržava Program EU za prevenciju nasilnih konflikata (usvojen na Evropskom savjetu u Geteborgu, juna 2001.) i Komunikacije Komisije o prevenciji konflikata (iz aprila 2001.). Na liniji ovog Programa i Komunikacije EK, pored ostalog, Crna Gora već razvija saradnju i efektivno partnerstvo uključujući i međunarodne organizacije, kao što su UN, OEBS, Savjet Evrope, NATO itd.

Pored ovoga, cijeneći neophodnost cjelovitosti pristupa, Crna Gora posebno podržava i mehanizme razvojne saradnje i pomoći. Takođe, spremna je i na stalno dalje unapređivanje svoje regionalne uloge u promovisanju saradnje i dobrosusjedskih odnosa što je od izuzetnog značaja za stabilnost i integracije na Zapadnom Balkanu.

Svjesna činjenice da EU ima obavezu da se bavi nizom pitanja koja generišu ili doprinose konflikte i da bude vodeći akter na međunarodnoj sceni u prevenciji konflikata, Crna Gora u potpunosti podržava politiku EU u ovoj oblasti i spremna je da joj doprinese nakon ulaska u Uniju.

Neproliferacija i strategija za oružje za masovno uništenje i malo i lako naoružanje

22. Kad je u pitanju posvećenost EU u oblastima neproliferacije oružja za masovno uništenje, molimo da objasnite učešće svoje zemlje, ili da li postoji namjera da se učestvuje, u različitim međunarodnim režimima/instrumentima koji se tiču neproliferacije oružja za masovno uništenje, izvoz konvencionalnog oružja, kao i organe koji su zaduženi za sprovođenje ovih međunarodnih režima.

S obzirom da je Zakon o spoljnoj trgovini naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene usaglašen sa međunarodnim standardima u ovoj oblasti i da su nacionalne kontrolne liste naoružanja vojne opreme i proizvoda dvostruke namjene praktično liste EU, koje obuhvataju međunarodno prihvaćene režime kontrole roba uključujući WA, MTCR, NSG, AG i CWC, aktivnosti naše zemlje u proteklom periodu, na ovom planu, nijesu bile usmjerene u pogledu apliciranja za članstvo u ovim režimima.

U narednom periodu Crna Gora će posredstvom MIP-a, uvažavajući svoju industriju i obim trgovine koji je prisutan, posebno razmotriti mogućnost apliciranja za članstvo u WA.

Članstvo u organizacijama/inicijativama čije je djelovanje povezano s borbom protiv proliferacije oružja za masovno uništenje

Nakon obnove državnosti Crna Gora je 03. juna 2006. godine pristupila Konvenciji o hemijskom oružju, čime je postala punopravna članica Organizacije za zabranu širenja hemijskog naoružanja (OPCW).

Nakon obnove državnosti procedura prijema Crne Gore u Međunarodnoj agenciji za atomsku energiju (IAEA) u potpunosti je okončana 30. oktobra 2006. godine. Sukcesorskim postupkom Crna Gora je 12. aprila 2007. godine pristupila Konvenciji o fizičkoj zaštiti nuklearnog materijala. Nacionalnim programom za integraciju u 2009. godini planirana je ratifikacija amandmana na Konvenciju o fizičkoj zaštiti od nuklearnih materijala i Zajedničke konvencija o sigurnosti upravljanja potrošenim gorivima i radioaktivnim otpadom IAEA, dok je ratifikacija Sporazuma između Crne Gore i Međunarodne agencije za atomsku energiju o primjeni zaštitnih mjera u vezi s Ugovorom o neproliferaciji nuklearnog oružja planirana za 2010. godinu.

Crna Gora je članica Inicijative za borbu protiv proliferacije oružja za masovno uništenje (*Proliferation Security Initiative - PSI*).

Crna Gora je partnerska nacija Globalne inicijative za borbu protiv nuklearnog terorizma (*Global Initiative to Counter Nuclear Terrorism - GICNT*).

Crna Gora je 2007. i 2008. godine sekretarijatu Haškog kodeksa ponašanja protiv širenja balističkih projektila (*Hague Code of Conduct - HCOC*) podnijela godišnji izvještaj tzv. „Nulti“, koji potvrđuje da Crna Gora:

- Nema program balističkih raketa i ne učestvuje bilateralno ili multilateralno u nekom programu,
- Ne posjeduje lansirna mjesta za testiranje balističkih raketa, niti učestvuje bilateralno ili multilateralno u lansirnom mjestu za testiranje balističkih raketa,
- Nikada nije vršila lansiranje balističkih raketa i nastaviće sa pravovremenim dostavljanjem Godišnje deklaracije i učestvoće na plenarnim sastancima HCOC.

Uprava policije je aktivno uključena u projekat uspostavljanja sistema za upravljanje znanjem u oblasti nezakonite trgovine hemijskim, biološkim, radiološkim i nuklearnim supstancama i oružjem u Jugoistočnoj Evropi i Kavkazu, koji je izradio Interregionalni institut UN za istraživanje kriminala i pravde UNICRI, i u tom pravcu:

- imenovan je Nacionalni oficir za vezu sa UNICRI,
- Nacionalni oficir i njegovi zamjenici su učestvovali na radnim sastancima koji su tretirali problematiku neproliferacije oružja za masovno uništenje, u Torinu (oktobar 2008.), Hagu (mart 2009.) i Dubrovniku (jun 2009.).

- Uprava policije, posredstvom Nacionalnog oficira za vezu u periodu od novembra 2008. do februara 2009., organizovala je i koordinirala rad na pripremi odgovora i dostavila odgovor na upitnik UNICRI o problematici neproliferacije oružja za masovno uništenje. Odgovor na upitnik je obuhvatio analizu prijetnje i politiku sprječavanja, detekcije i odgovora na nezakonitu trgovinu RHB materijama.

Četiri službenika Uprave policije su tokom 2008. i 2009. prošla obuku za oblast sprječavanja širenja oružja za masovno uništenje i upravljanje kriznim situacijama izazvanim oružjem za masovno uništenje. Crna Gora, od 18. maja 2004. godine, ima pristup Bazi podataka za ilegalni promet Međunarodne agencije za atomsku energiju (IAEA ITDB – *Illicit Trafficking Database*).

Članstvo u međunarodnim multilateralnim sporazumima u oblasti neproliferacije oružja za masovno uništenje

Naziv	Datum i način pristupanja	Datum stupanja na snagu
Konvencija o zabrani razvoja, proizvodnje, skladištenja bakteriološkog (biološkog) i toksičnog oružja i njihovo uništenje - BWC ²	3. juna 2006. Notifikacija o sukcesiji deponovana kod Vlade Ruske Federacije	3. jun 2006.
Ugovor za sveobuhvatnu zabranu nuklearnih proba - CTBT	23. oktobra 2006. sukcesija	U skladu sa članom XIV, Ugovor stupa na snagu 180 dana nakon datuma kada sve države navedene u Aneksu 2 deponuju ratifikacione instrumente (do sada ratifikovalo 35 država Aneksa 2 od ukupno 45)
Konvencija o zabrani razvoja, proizvodnje, skladištenja i prometa hemijskog oružja - CWC ³	23. oktobra 2006. sukcesija	3. jun 2006.
Ugovor o neširenju nuklearnog oružja - NPT	3. juna 2006. Notifikacija o sukcesiji deponovan kod Vlade Ruske Federacije	3. jun 2006.
Ugovor o zabrani testiranja nuklearnog oružja u atmosferi, svemiru i podmorju - Outer Space Treaty	3. juna 2006. Notifikacija o sukcesiji deponovan kod Vlade Ruske Federacije	3. jun 2006.
Ugovor o zabrani smještaja nuklearnog i drugog oružja za masovno uništenje, na dno mora i okeana i u njihovo podzemlje - Sea – Bed Treaty	3. juna 2006. Notifikacija o sukcesiji deponovan kod Vlade Ruske Federacije	3. jun 2006.

² „Sl. List SFRJ – Međunarodni ugovori“, br. 43/74-671

³ „Sl. List SRJ – Međunarodni ugovori“, br. 2/2000-3

23. Možete li razjasniti obim trgovine konvencionalnim naoružanjem u koju je uključena vaša zemlja bilo direktno bilo kao tranzitna zemlja? Koji bi to bili nacionalni mehanizmi za uređenje internih kontrola neophodnih za funkcionisanje instrumenata kao što su Vasenarski aranžman, Australijska grupa, Grupa nuklearnih snabdjevača, Zangerov komitet i režime MTCR i koje su to agencije za sprovođenje zakona sa svaki od ovih izvoznih kontrolnih režima?

Unaprijeđenjem odgovorne kontrole izvoza i transfera oružja povećava se globalna, a naročito regionalna bezbjednost. Stoga se Crna Gora obavezala (čl.32 Zakona), da u duhu transparentnosti i dobre volje, jednom godišnje pruža informacije o svojoj politici kontrole izvoza i uvoza kontrolisane robe. Shodno odredama pomenutog člana 32 Ministarstvo ekonomije je pripremlilo i *treći godišnji Izvještaj o spoljnoj trgovini naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene*.

Izvještaj predstavlja pregled izdatih i realizovanih dozvola za izvoz i uvoz kontrolisane robe u Crnoj Gori, a ujedno je prikazana i saradnja Ministarstva ekonomije sa međunarodnim institucijama i organizacijama u oblasti kontrole spoljne trgovine naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene.

Izvještaj se nakon usvajanja od strane Vlade i dostavljanja na uvid Skupštini Crne Gore, salje svim relevantnim međunarodnim institucijama i organizacijama i objavljuje na zvaničnoj internet adresi Ministarstva, dok su isti dostupni i na internet adresi UNDP-a koji nam pruža podršku, finansijsku i tehničku, u prevođenju i publikovanju izvještaja.

Prilikom izrade izvještaja poštovane su preporuke Evropske unije po pitanju forme i sadržine nacionalnih izvještaja, kako bi isti bili kompatibilni sa izvještajima Evropske unije i upotrebljivi u svrhe poređenja sa nacionalnim izvještajima zemalja u regionu i šire.

Izvještaji objašnjavaju nacionalne mehanizme za sprovođenje internih kontrola neophodnih za funkcionisanje pojedinih aranžmana i pružaju analitičku sliku obima trgovine konvencionalnim naoružanjem.

Na osnovu obaveza prema UN i OEBS, Rezolucija Generalne skupštine UN 63/69 i 46/36L, i Odluka Foruma bezbjednosnu saradnju OEBS FCS.DEC 13/97 i 08/08, Ministarstvo odbrane redovno dostavlja Ministarstvu inostranih poslova Crne Gore „Godišnje izvještaje o trgovini određenim vrstama konvencionalnog naoružanja“.

Pregled izvoza određenih vrsta konvencionalnog naoružanja od obnove nezavisnosti Crne Gore (maj. 2006. - jul. 2009.), dat je u narednoj tabeli:

Tabela br.1. Izveštaj o međunarodnim transferima određenih vrsta konvencionalnog naoružanja Period:20062009.godine⁴

Spoljnu trgovinu kontrolisanom robom mogu da vrše lica koja imaju dozvolu za obavljanje spoljne trgovine kontrolisanom robom (*Zakon o spoljnoj trgovini naoružanjem vojnom opremom i robom dvostruke namjene - Sl. list CG, br. 80/08, vidjeti prilog u odgovoru na pitanje 12-Poglavlje 30:*

A	B	C	D	E	Napomene	
Kategorija (I-VII)	Krajnji uvoznik Država	Broj artikala	Zemlja porijekla (ako nije uvoznik)	Lokacija posrednika (ako postoji)	opis artikla	komentar
I Borbeni tenkovi						
II Oklopna borbena vozila						
III Artiljerijski sistem velikog kalibra						
IV Borbeni avioni						
V Borbeni helikopteri	Kirgizija	4	SSSR		Hel. HT-40	
VI Ratni Brodovi	Egipat	5	SSSR		Raketni čamci "OSA"	
	Turska	1	SSSR		Podmornica tip 823	Izvezena u R. Tursku radi uništavanja rezanjem
VII Rakete i raketni sistemi	Egipat	2	SSSR		Samohodni obalski protiv brodni laser SOPL Rubež-E	
	Egipat	8	SSSR		Krilata protivbrodska raketa P-21	
	Egipat	8	SSSR		Krilata protivbrodska raketa P-22	

Spoljni odnosi).

U skladu sa zakonom, prije započinjanja spoljnotrgovinskog posla lice je dužno da se registruje za obavljanje spoljne trgovine, naoružanjem vojnom opremom i robom dvostruke namjene (*Odredbom člana 11 Zakona utvrđuje se način upisa lica u Registar, kao i drugi postupci koji se odnose na registraciju i odbijanje zahtjeva za upis u Registar.*).

Čl. 14,15 i 16 Zakona propisano je šta sve lice treba da dostavi Ministarstvu ekonomije, uz zahtjev za izdavanje dozvole. Članom 23 Zakona propisani su uslovi po osnovu kojih će Ministarstvo odbiti zahtjev za izdavanje dozvole.

Prije odlučivanja o zahtjevu za izdavanje dozvole Ministarstvo pribavlja prethodnu saglasnost ministarstava nadležnih za inostrane poslove, poslove odbrane i unutrašnje poslove, a po potrebi, i

⁴ Izvor podataka: *Ministarstvo odbrane Crne Gore*

u zavisnosti od vrste i namjene kontrolisane robe, Ministarstvo pibavlja mišljenja i drugih nadležnih organa (član17).

Čl. 18, 19 i 20 su zasnovani na Kriterijumima Kodeksa ponašanja EU prilikom izvoza naoružanja, koje nadležni organi, sa aspekta svoje nadležnosti razmatraju i shodno njima daju ili ne daju saglasnosti za određeni spoljnotrgovinski posao.

U slučaju da bilo koje ministarstvo ne da pismenu saglasnost, Ministarstvo ekonomije neće izdati dozvolu. U Ministarstvu ekonomije je formirana zajednička komisija koja razmatra zahtjeve za registraciju i rješava zahtjeve za dozvole u gore navedenoj proceduri.

Nadzor nad sprovođenjem Zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona vrši Ministarstvo, u saradnji sa ministarstvima nadležnim za poslove odbrane, unutrašnje poslove i inostrane poslove, a po potrebi, i u zavisnosti od vrste i namjene kontrolisane robe, drugim nadležnim organima (čl.33 Zakona).

Odobrenja za transport i tranzit naoružanja i vojne opreme kopnenim i vodenim putem daje Ministarstvo unutrašnjih poslova i javne uprave, dok transport i tranzit vazdušnim putem odobrava Ministarstvo pomorstva, saobraćaja i telekomunikacija, na osnovu prethodno izdate dozvole nadležnog Ministarstva za obavljanje konkretnog posla spoljne trgovine i saglasnosti ministarstava za inostrane poslove i poslove odbrane (Član 28 Zakona).

Šematski prikaz sistema kontrole kontrolisane robe dat je u prilogu odgovora na pitanje br.12 - Poglavlje 30:Spoljni odnosi.

S obzirom da je Zakon o spoljnoj trgovini naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene (Sl. list CG, br. 80/08), usaglašen sa međunarodnim standardima u ovoj oblasti, i da Nacionalna kontrolna lista naoružanja i vojne opreme (Sl. list CG, br. 41/09) i Nacionalna kontrolna lista proizvoda dvostruke namjene (Sl. list CG, br. 42/09), predstavljaju prevedene liste EU, koje obuhvataju međunarodno prihvaćene kontrole roba uključujući WA, AG, NSG, ZG i MTCR, aktivnosti naše zemlje u proteklom periodu, nijesu bile usmjerene u pogledu apliciranja za članstvo u ovim režimima.

Imajući u vidu činjenicu da je cilj Međunarodnih kontrolnih režima identifikacija roba i tehnologija koje bi trebalo da budu predmet izvozne kontrole, razmjena informacija o riziku širenja i promocija neproliferacije oružja za masovno uništenje, Crna Gora će nastojati da shodno svojim obavezama, potrebama i mogućnostima aplicira za članstvo u pojedinim aranžmanima.

Članstvo u pojedinim kontrolnim režimima je uslovljeno ispunjavanjem pojedinih kriterijuma (npr. Za članstvo u WA podnosilac zahtjeva mora imati status proizvođača ili izvoznika konvencionalnog oružja ili industrijske opreme, da dosljedno vodi politiku neproliferacije i pridržava se odgovarajućih nacionalnih principa, uključujući pridržavanje postojećih neproliferacijskih režima i sporazuma, kao i da podnosilac zahtjeva ima efikasan sistem izvozne kontrole), koji će rukovoditi Crnu Goru (s obzirom na njene proizvođačke kapacitete u ovoj oblasti), u procesu pristupanja pojedinim režimima.

24. Da li vaša zemlja, u cilju sprovođenja Rezolucije SBUN 1540 (iz 2004) i u okviru implementacije Strategije EU protiv proliferacije oružja za masovno uništenje, poštuje Zajedničku akciju Savjeta 2006/419/ ZSBP od 12. juna 2006?

Crnogorska Strategija nacionalne bezbjednosti vrši klasifikaciju izazova, rizika i prijetnji na sve oblike organizovanog kriminala, odnosno ilegalnu trgovinu narkoticima, oružjem, hemijskim, biološkim i nuklearno-radiološkim sredstvima (CBRN supstance), ilegalnu trgovinu i proliferaciju oružja za masovno uništenje (WMD) i dr. dok je kao jedan od interesa i ciljeva naveden doprinos stabilnosti i svjetskom miru, putem iskazivanja međunarodne solidarnosti i aktivnog učešća u borbi protiv terorizma i neproliferaciji oružja za masovno uništenje.

Crna Gora, u skladu sa rezolucijom Svjeta bezbjednosti UN 1540, se uzdržava od pružanja bilo kog oblika pomoći nedržavnim akterima koji pokušavaju da razviju, dođu u posjed, proizvedu, posjeduju, transportuju, prenesu ili upotrebe nuklearno, hemijsko, biološko oružje i sredstva za njihovo lansiranje. Takođe, nadležni organi Crne Gore prilikom formulisanja polaznih osnova za izradu propisa i strateških dokumenta u oblasti ilegalne trgovine CBRN supstancama i proliferacije oružja za masovno uništenje, polaze od operativnih paragrafa rezolucije 1540.

U pogledu poštovanja Zajedničke akcije Savjeta 2006/419/ZSBP, odnosno promocije uloge, značaja i same implementacije rezolucije Savjeta bezbjednosti UN 1540 od strane trećih država, treba istaći da Crna Gora predstavlja korisnika niza donatorskih projekata na planu razoružanja, kontrole naoružanja i neproliferacije. Prilikom izrade propisa i njihove implementacije nadležni organi se dijelom oslanjaju na finansijsku podršku drugih država i međunarodnih organizacija (vidjeti dio odgovora » Zaposleni i budžet « na pitanje br. 18).

Stalna misija Crne Gore pri UN u Njujorku je 19. februara je podnijela prvi izvještaj Crne Gore o implementaciji Rezolucije Savjeta bezbjednosti UN 1540, koji je dostupan na zvaničnoj internet adresi Komiteta SB UN 1540.

Od datuma podnošenja prvog nacionalnog izvještaja donešen je niz novih propisa, kao i izmjena i dopuna postojećih. Najvažnije izmjene se ogledaju u usvajanju novog Zakona o spoljnoj trgovini naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene sa odogovarajućim kontrolnim listama (Sl. list RCG, br. 80/08) i izmjenama i dopunama Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma je inoviran (Sl. list CG br. 14/07 i 4/08).

25. Da li se vaša zemlja uskladila sa Zajedničkim stavom Savjeta 2008/944/ ZSBP od 8. decembra 2008. koji određuje zajednička pravila za kontrolu izvoza vojne tehnologije i opreme?

Ministarstvo inostranih poslova Crne Gore je maja 2008. godine zvanično obavijestilo Evropski savjet da će Crna Gora, u postupku kontrole izvoza naoružanja, vojne opreme i robe dvostruke namjene, u potpunosti poštovati kriterijume Kodeksa ponašanja EU - „EU Code of Conduct“.

Ministarstvo za ekonomski razvoj je februara 2009.godine zvanično obavijestilo Evropski savjet da će Crna Gora poštovati Zajednički stav Savjeta 2008/944/CFSP.

Dodatno, kriterijumi kodeksa ponašanja EU ugrađeni su u Zakon o spoljnoj trgovini naoružanjem vojnom opremom i robom dvostruke namjene (članovi 18,19 i 20.).

26. U kontekstu aktuelnih napora Unije da se uspostavi Evropska politika naoružanja, molimo da pružite informacije o odbrambenoj industriji svoje zemlje, kao i da pružite informacije o bilo kakvim preprekama za usklađivanje s gorenavedenom politikom.

Proizvodnja i promet naoružanja i vojne opreme uređena je Zakonom o spoljnoj trgovini naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namene, (Sl. list CG, br. 80/08), dok je sam izvoz regulisan gore navedenim Zakonom i Pravilnikom o obrascu zahtjeva za izdavanje dozvole, obrascu dozvole i drugim obrascima dokumenata koji su potrebni za obavljanje spoljnje trgovine kontrolisanom robom, (Sl. list CG, 45/09).

Ministarstvo obrane CG nema vlastitih proizvodnih kapaciteta.

U Crnoj Gori postoji jedno privredno društvo - "TARA Aerospace and Defence Products ad" - koje se bavi tzv. namjenskom proizvodnjom za potrebe vojne industrije. Proizvodni program je potpuno izvozno orijentisan i čini ga proizvodnja piropatrna, pogonskog punjenja i raketnih motora za izbacivanje (katapultiranje) pilotskog sjedišta na borbenim avionima.

Od decembra 2007. godine švajcarska kompanija BTI je vlasnik 32% državnog paketa akcija u tom društvu uz mogućnost da postane vlasnik 49% akcija, što je najveće učešće koje dozvoljava Zakon o stranim ulaganjima za tu vrstu proizvodnje.

Izvoz naoružanja i vojne opreme proizvedene u Crnoj Gori regulisan je citiranim Zakonom i Pravilnikom, a odvija se preko Ministarstva ekonomije, uz saglasnost Ministarstva odbrane, Ministarstva inostranih poslova i Ministarstva unutrašnjih poslova, koje ujedno vodi i jedinstvenu bazu podataka o uvezenom i izvezenom naoružanju i vojnoj opremi.

S obzirom da su integracija u Evropsku uniju i NATO-u strateški ciljevi spoljne i bezbjednosne politike Crne Gore, nemamo nikakvih prepreka za usklađivanje obrambenih industrijskih potencijala sa evropskom politikom naoružanja, što potvrđuje učešće predstavnika Ministarstva obrane Crne Gore u radu brojnih tijela i odbora NATO-a (npr. Konferencija nacionalnih direktora za naoružanje, NATO odbor za konsultacije, komandovanje i kontrolu, kao i drugim tijelima).

27. Kakva je pozicija vaše zemlje i koje su mjere preduzete kad je u pitanju Odluka Savjeta 2009/42/ ZSBP od 19. januara 2009. godine o podršci aktivnostima EU kako bi se među trećim zemljama promovisao proces koji vodi prema Ugovoru o trgovini oružjem, u okviru Evropske bezbjednosne strategije?

Crna Gora u svojim akcijama i praksi djeluje na taj način da podržava Odluku Savjeta 2009/42/ ZSBP od 19. januara 2009. godine o podršci aktivnostima EU kako bi se među trećim zemljama promovisao proces koji vodi prema Ugovoru o trgovini oružjem, u okviru Evropske bezbjednosne strategije. U tom smislu, Crna Gora je jedna od 139 zemalja koje su 2006. u Generalnoj skupštini UN glasale da se preduzme prvi korak ka usaglašavanju međunarodnog sporazuma namijenjenog prevenciji nelegalne i neodgovorne trgovine oružjem, koja prouzrokuje konflikte, siromaštvo i ozbiljno kršenje ljudskih prava.

Takođe, bila je među prvim zemljama članicama UN koje su u roku poslale odgovor Generalnom sekretaru UN u vezi s Rezolucijom GS UN 61/89 („U pravcu Ugovora o trgovini naoružanjem: uspostavljanje zajedničkih međunarodnih standarda za uvoz, izvoz i prenos konvencionalnog naoružanja (ATT)“), a u vezi s otpočinjanjem pregovora o usvajanju međunarodnog ugovora o kontroli izvoza naoružanja.

28. Kakva je pozicija vaše zemlje i koje su mjere preduzete kad je u pitanju Zajednička akcija Savjeta 2008/487/CFSP od 23. juna 2008. u svrhe podrške univerzalizaciji i implementaciji Konvencije o zabrani korištenja, skladištenja, proizvodnje i prenosa protivpješadijskih mina i o njihovom uništenju iz 1997., u okviru Evropske bezbjednosne strategije?

Crna Gora dosljedno sprovodi Konvenciju o zabrani korišćenja, skladištenja, proizvodnje i prenosa protivpješadijskih mina i o njihovom uništenju, donešenu 1997. godine (u daljem tekstu Otavska Konvencija). Od ratifikacije, novembra 2006. godine, Crna Gora redovno dostavlja godišnje izvještaje o sprovođenju konvencije. Do sada su prosljeđeni izvještaji za 2007, 2008 i 2009. godinu.

Vojska Crne Gore ne posjeduje protiv pješadijske mine koje su zabranjene Otavskom Konvencijom (sve protivpješadijske mine koje su zabranjene navedenom konvencijom, a nalazile su se na teritoriji Crne Gore, uništene su do 03.06.2006. godine).

Na teritoriji Crne Gore nema zaostalih protiv pješadiskih minskih polja, što potvrđuje i sertifikat Regionalnog centra za obuku ronilaca za podvodno deminiranje (u daljem tekstu: RCU), br. 342/07-702/2 od 12.11.2007. godine, gdje se saopštava da je teritorija Crne Gore očišćena od

protivpješađijskih mina po standardima za humanitarno deminiranje na teritorijama za koje se sumnjalo da ima opasnosti od zaostalih protivpješađijskih mina⁵. RCUD je uz pomoć Vlada Crne Gore i SAD⁶, izvršio čišćenje od protivpješađijskih mina na kopnenim granicama sa Hrvatskom, Albanijom, Srbijom i Kosovom.

Crna Gora je krajem 2008. godine, proglašena prvom državom na Balkanu koja je oslobođena od protivpješađijskih mina.

Na teritoriji Crne Gore nema vojnih fabrika koje proizvode protivpješađijske mine i ne postoji namjera za njihovo otvaranje i pokretanje proizvodnje.

Na teritoriji Crne Gore nema specijalizovanih medicinskih centara za zbrinjavanje povrijeđenih od protivpješađijskih mina, već se koriste postojeći kapaciteti za liječenje i rehabilitaciju koji se nalaze na teritoriji Crne Gore.

ZAKONSKA REGULATIVA

Krivičnim zakonikom Crne Gore i Zakonom o Vojsci, propisano je slijedeće:

- Krivičnim zakonikom Crne Gore koji je donesen 17.12.2003. godine, a objavljen u Službenom listu RCG br-70/03 u članu 432, se navodi:

- 1) Ko za vrijeme rata ili oružanog sukoba naredi da se upotrijebe borbena sredstva ili način borbe koji su zabranjeni pravilima međunarodnog prava ili ih sam upotrijebi, kazniće se zatvorom od dvije do deset godina.
- 2) Ako je usled djela iz stava 1 ovog člana poginulo više lica, učinilac će se kazniti zatvorom najmanje pet godina ili kaznom zatvora od trideset godina.
- 3) Ko poziva na upotrebu ili priprema upotrebu oružja iz stava 1 ovog člana, kazniće se zatvorom od šest mjeseci do pet godina.

- Krivičnim zakonikom Crne Gore, član 433, se propisuje:

- 1) Ko protivno zakonu, drugim propisima ili pravilima međunarodnog prava proizvodi, kupuje, prodaje, uvozi, izvozi ili na drugi način nabavlja ili daje drugom, drži ili prevozi oružje čija je proizvodnja ili upotreba zabranjena ili sredstava za njegovu proizvodnju, kazniće se zatvorom od jedne do pet godina.
- 2) Službeno ili odgovorno lice koje naredi ili omogući da pravno lice vrši djelatnosti predviđene u stavu 1 ovog člana, kazniće se zatvorom od jedne do osam godina.

- Zakon o Vojsci Crne Gore (član 25 stav 4) propisuje da vojska kao profesionalna odbrambena snaga vrši svoju funkciju i u skladu sa principima međunarodnog prava (član 2), kao i da se opremanje vojske naoružanjem i vojnom opremom sprovodi u skladu sa zakonom i ratifikovanim međunarodnim konvencijama (objavljeno u Službenom listu RCG 47/07).

MEĐUNARODNA SARADNJA

Crna Gora ima dobru saradnju na sprovođenju konvencije posebno sa susjednim zemljama. Sama činjenica da u graničnim pojasevima nema protivpješađijskih mina, dobar je pokazatelj kvaliteta saradnje na ovom polju.

Regionalni centar za obuku ronilaca za podvodno deminiranje je članica SEEMAC (South-Eastern Europe Mine Action Coordination Council).

U Centru je do sada obučeno 38 policijskih i vojnih ronilaca za podvodno deminiranje i uništavanje MES-a i NUS-a na kopnu iz slijedećih država: Republike Slovenije, Republike Makedonije, Republike Albanije, Republike Bosne i Hercegovine, Republike Srbije, Ruske Federacije i Republike Hrvatske,

---

⁵ Kao garant kvaliteta su navedeni izvođači d.o.o. "UXB Balkans" iz Sarajeva i d.o.o. "AMPHIBIA" iz Sarajeva kao i zapisnici o stručnoj kontroli-nadzoru nad obavljenim poslovima razminiranja i preuzimanju razminiranog područja

⁶ Vlada Sjedinjenih Američkih Država je preko International Trust Fund donirala određene projekte deminiranja na teritoriji Crne Gore.

Vojska Crne Gore trenutno nema kapaciteta za pružanje pomoći u ljudstvu i tehnici na razminiranju prostora van teritorije Crne Gore.

Crna Gora u potpunosti podržava Zajedničku akciju Savjeta 2008/487/CFSP.

29. Da li je vaša zemlja preduzela nacionalne mjere za implementaciju koje su neophodne za usklađivanje s obavezama koje proističu iz Konvencije o hemijskom oružju? Da li postoji zakonodavni okvir i administrativne mjere koje zabranjuju aktivnosti nabrojane u Konvenciji o hemijskom oružju? Molim da pružite detalje. Da li ste osnovali funkcionalno nacionalno tijelo koje djeluje kao kontaktna tačka za pitanja iz oblasti Konvencije o hemijskom oružju? Koje mjere su preduzete kako bi se regulisala i nadgledala trgovina hemikalijama sa spiska Konvencije o hemijskog oružju?

Nakon obnove državnosti, Crna Gora je 03. juna 2006. godine, na osnovu notifikacije o sukcesiji, pristupila Konvenciji o hemijskom oružju (CWC), čime je postala punopravna članica Organizacije za zabranu širenja hemijskog naoružanja (OPCW).

Stalni predstavnik Crne Gore pri EU je, 12. novembra 2007. godine, predao akreditivno pismo generalnom direktoru OPCW.

Za članove Nacionalnog tima za zabranu hemijskog oružja imenovani su predstavnici organa državne uprave koji su nadležni za sprovođenje CWC i povezanih zakonskih i podzakonskih akata:

- Ministarstvo inostranih poslova (komunikacija sa OPCW);
- Ministarstvo unutrašnjih poslova i javne uprave (nadležno za proizvodnju, promet i prevoz eksplozivnih materija; promet i prevoz i uskladištenje zapaljivih tečnosti i gasova; prevoz nezapaljivih opasnih tečnosti i gasova, prevoz eksploziva; prevoz naoružanja, vojne opreme i robe dvostruke namjene kopnenim i vodenim putem; upravljanje rizicima, upravljanje zaštitom i spašavanjem u vanrednim situacijama i upravljanje sanacijom posljedica u vanrednim situacijama; poslove civilne zaštite, kao dio integrisanog sistema upravljanja vanrednim situacijama; bezbjednost državne granice, integrisano upravljanje granicom);
- Ministarstvo pravde (vrši poslove uprave koji se odnose na krivično zakonodavstvo);
- Ministarstvo zdravlja (izdavanje saglasnosti za prevoz preko državne granice i unutrašnjem saobraćaju otrova, oblast proizvodnje i prometa otrova, oblast proizvodnje i prometa opojnih droga i prekursora);
- Ministarstvo uređenja prostora i zaštite životne sredine (vrši poslove uprave koji se odnose na hemikalije; kontrolu industrijskog zagađenja i upravljanje rizikom);
- Ministarstvo odbrane (izvršavanje utvrđene politike odbrane; planiranje sistema odbrane; organizaciju, opremanje, naoružanje, razvoj i upotrebu Vojske Crne Gore; aktivnost u okviru međunarodnih sporazuma o kontroli naoružanja);
- Uprava carine (vrši poslove uprave koji se odnose na carinski nadzor; kontrolu robe čiji je uvoz, odnosno izvoz posebno regulisan; obradu i praćenje statističkih podataka o uvozu i izvozu);
- Javna ustanova „Centar za ekotoksikološka ispitivanja“ (Izrada posebnih toksikoloških i ekspertskih studija, analiza i programa za potrebe državnih i istraživačkih institucija, analize u akcidentalnim situacijama).

Nacionalne mjere za implementaciju koje su neophodne da se usklade s obavezama koje proističu iz Konvencije o hemijskom oružju

1. Zakonodavni okvir i administrativne mjere koje zabranjuju aktivnosti nabrojene u Konvenciji o hemijskom oružju (član VII stav 1 (a)(b) i (c))

Član 9. Ustava Crne Gore predviđa da su potvrđeni i objavljeni međunarodni ugovori (Zakon o potvrđivanju Konvencije o zabrani razvoja, proizvodnje, skladištenja i upotrebe hemijskog oružja i njegovom uništavanju, Sl. list SRJ - Međunarodni ugovori, br. 2/2000-3) i opšteprihvaćena pravila međunarodnog prava sastavni dio unutrašnjeg pravnog poretka, da imaju primat nad domaćim zakonodavstvom i neposredno se primjenjuju kada odnose uređuju drugačije od unutrašnjeg zakonodavstva. Imajući u vidu da CWC ne predstavlja tzv. samoizvršni međunarodni sporazum, još je u vrijeme državne zajednice Srbija i Crna Gora donijet implementacioni zakon, odnosno Zakon o zabrani razvoja, proizvodnje, skladištenja i upotrebe hemijskog oružja i njegovom uništavanju (Sl. list SCG, br. 44/2005; u daljem tekstu Zakon o zabrani hemijskog oružja). Donošenjem Zakona o zabrani hemijskog oružja ispunjen je dio obaveza koje se odnose na definicije (član 2 Zakona) i opšte obaveze predviđene članom I CWC (član 3 Zakona) i članom VI stav 3 (član 5 i 11 Zakona). Takođe, zabrane predviđene Konvencijom predmet su regulisanja i Zakona o spoljnoj trgovini naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene (član 5, 7, 18 i 19).

Zakonom o spoljnoj trgovini naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene uvedena je i tzv. sveobuhvatna klauzula. Datom odredbom predviđa se mogućnost kontrole roba koje nijesu obuhvaćene već propisanim nacionalnim kontrolnim listama, a koje se smatraju kontrolisanom robom u slučaju kada lice koje namjerava da izvrši spoljnotrgovinski promet dođe do saznanja od strane nadležnih organa ili ima razlog da vjeruje da predmetna roba jeste ili može biti, u cjelini ili djelimično, upotrijebljena za razvoj, proizvodnju, manipulaciju, raspolaganje, održavanje, skladištenje, otkrivanje, detekciju, identifikaciju ili širenje hemijskog, biološkog ili nuklearnog naoružanja, ili drugih nuklearno-eksplozivnih naprava, ili za razvoj, proizvodnju, održavanje ili skladištenje raketa sposobnih da nose takvo naoružanje. Odredba ovoga člana je u potpunosti usaglašena sa članom 4 Regulative Savjeta (EZ) br.1334/2000 koja govori o „sveobuhvatnoj kontroli“.

Kontrola spoljne trgovine hemijskim supstancama koje su navedene u Listama CWC regulisana je Zakonom o spoljnoj trgovini naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene i Nacionalnom kontrolnom listom robe dvostruke namjene. Treba napomenuti da je Nacionalna kontrolna lista robe dvostruke namjene usklađena sa Regulativom Savjeta br. 1167/2008, od 24. oktobra 2008. godine, odnosno liste hemijskih supstanci koje tretira Konvencija usklađene su sa Kombinovanom nomenklaturom EU (CN 2009) i razvrstane su u tri kategorije, I kategorija 950, II kategorija 300 i III kategorija 15.

Krivičnim zakonikom su predviđene krivične sankcije za sljedeća krivična djela:

- Član 303. Zagađenje životne sredine,
- Član 304. Nepreduzimanje mjera zaštite životne sredine,
- Član 305 Protivpravna izgradnja i stavljanje u pogon objekata i postrojenja koja zagađuju životnu sredinu,
- Član 306 Oštećenje objekata i uređaja za zaštitu životne sredine,
- Član 307 Oštećenje životne sredine,
- Član 310 Uništenje i oštećenje zaštićenog prirodnog dobra,
- Član 313 Unošenje Opasnih materija u Crnu Goru,
- Član 314 Nedoovoljeno prerađivanje, odlaganje i skladištenja opasnih materija,
- Član 316 Neizvršenje odluka o mjerama zaštite životne sredine,

- Član 327 Izazivanje opšte opasnosti,
- Član 328 Uništenje i oštećenje javnih uređaja,
- Član 332 Uništenje, oštećenje i uklanjanje znakova kojima se upozorava na opasnost,
- Član 334 Neotklanjanje opasnosti,
- Član 335 Nedozvoljeno postupanje sa eksplozivnim i zapaljivim materijalom,
- Član 338 Teška djela protiv opšte sigurnosti,
- Član 432 Upotreba nedozvoljenih sredstava borbe,
- Član 433 Nedozvoljena proizvodnja oružja čija je upotreba zabranjena

Administrativne sankcije predviđene su sljedećim zakonima:

Zakonom o zabrani razvoja, proizvodnje, skladištenja i upotrebe hemijskog oružja i njegovom uništavanju,

Zakonom o spoljnoj trgovini naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene, i

Zakonom o prevozu opasnih materija (Sl. list RCG, br. 5/2008-6).

U pogledu aktivnosti koje nisu zabranjene Konvencijom (član VI CWC), Ministarstvo za ekonomski razvoj je u Budvi, 9. i 10. juna 2009. godine, u okviru dugoročnog projekta EU i u saradnji sa njemačkom Saveznom kancelarijom za ekonomiju i kontrolu izvoza (BAFA), organizovalo seminar za predstavnike crnogorske privrede, koji se bave proizvodnjom i prometom naoružanja, vojne opreme i robe dvostruke namjene

Seminaru su prisustvovali predstavnici Ministarstva za ekonomski razvoj, Ministarstva unutrašnjih poslova i javne uprave, preduzeća koja su registrovana za obavljanje spoljne trgovine kontrolisaniom robom, kao i proizvođači roba dvostruke namjene. Seminaru su prisustvovali i eksperti iz BAFA, Štokholmskog instituta za istraživanje mira i bezbjednost (SIPRI), kao i predstavnici nekih preduzeća iz zemalja EU (*Siemens AG, Germany, Diehl BGT GmbH & Co.KG Germany, abb ab Sweden*).

Osnovna svrha seminara bila je da informiše i upozna preduzeća o pravima i obavezama koja proizilaze iz Zakona o spoljnoj trgovini naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene ("Sl.list CG", br. 80/08). Posebna pažnja bila je posvećena sadržaju kontrolne liste robe dvostruke namjene i identifikaciji ove vrste roba.

U pogledu obaveza koje postoje u odnosu na pomoć i zaštitu od hemijskog oružja (član X Konvencije), potrebno je naglasiti da su u periodu nakon obnove nezavisnosti, nadležni organi bili fokusirani na izgradnju nacionalnih kapaciteta, na prvom mjestu izradi strateških dokumenta u ovoj oblasti. Nacionalna strategija za vanredne situacije, čija je priprema u toku, kao najbitniji akt u oblasti zaštite i spašavanja, ima za cilj uspostavljanje adekvatnog državnog odnosa prema vanrednim situacijama i organizovanja državnih i drugih institucija za efikasnu akciju u vanrednim situacijama izazvanih svim oblicima prirodnih nesreća, tehničko-tehnoloških havarija i epidemija zaraznih bolesti, radi sprečavanja njihove pojave preventivnim djelovanjem, ublažavanja njihovih posljedica, kao i postizanje pripremljenosti specifičnih državnih kapaciteta i cijele društvene zajednice za slučaj njihovog događanja u budućnosti.

Zakonom o zaštiti i spašavanju («Službeni list Crne Gore», br.13/07), područje zaštite i spašavanja po prvi put je cjelovito uređeno. Njime je uređeno područje odgovornosti, kao i prava i obaveze svih učesnika u zaštiti i spašavanju (građana, pravnih lica, jedinica lokalne samouprave i organa državne uprave), i to u prevenciji, pripremanju za slučaj vanrednih situacija, stručnoj i profesionalnoj zaštiti i spašavanju civilnog stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara, kao i saniranju nastalog stanja koje je prouzrokovala određena vanredna situacija.

Na osnovu ovog zakona u toku 2008. godine doneseni su sljedeći podzakonski propisi:

- Pravilnik o metodologiji za izradu elaborata o procjeni ugroženosti od prirodnih, tehničko-tehnoških i drugih nesreća („Službeni list CG”, br. 41/08) i
- Pravilnik o metodologiji za izradu planova za zaštitu i spašavanje („Službeni list CG”, br. 44/08).

Nakon stupanja na snagu pravilnika urađene su **Procjene ugroženosti** od prirodnih, tehničko-tehnoških i drugih nesreća na nacionalnom nivou, i to za: zemljotres, požar, hemijski, biološki i nuklearno/radijacioni udes.

Urađeni su **nacionalni planovi za zaštitu i spašavanje** od zemljotresa, požara, hemijskog i biološkog udesa kao značajnih dokumenata za bezbjednost građana i zaštitu materijalnih dobara i životne sredine.

Ministarstvo unutrašnjih poslova i javne uprave, pod pokroviteljstvom Inicijative za spremnost i prevenciju katastrofa (DPPI), organizovalo je u Budvi, od 08 - 12. juna 2009. godine međunarodnu vježbu zaštite i spašavanja »Budva 2009«. Na vježbi su učestvovali predstavnici Slovenije, Hrvatske, Srbije, BiH, Makedonije, Crne Gore, Rumunije, Grčke, Turske, Danske, kao i predstavnici Evropske komisije. Vježba se sastojala iz pet tematskih cjelina, i to: spašavanje iz ruševina; spašavanje u uslovima hemijskog akcidenta; spašavanje iz saobraćajnog udesa; gašenje požara na otvorenom prostoru i zbrinjavanje i pružanje pomoći stanovništvu.

U pogledu institucionalnog okvira za sprovođenje zaštite od hemijskog oružja ističemo da u okviru Vojske Crne Gore djeluje vod za atomsko-biološku i hemijsku odbranu.

2) Funkcionalno nacionalno tijelo koje djeluje kao kontaktna tačka za pitanja iz oblasti Konvencije o hemijskom oružju

Ministarstvo inostranih poslova Crne Gore je koordiniralo aktivnosti međuresorske radne grupe za formiranje Nacionalnog tima Crne Gore za zabranu hemijskog naoružanja. Vlada Crne Gore je na sjednici od 05. aprila 2007.godine, na osnovu predloga radne grupe, donijela odluku o formiranju Nacionalnog tima Crne Gore za zabranu hemijskog naoružanja i imenovala njegove članove iz nadležnih institucija.

Prema zaključku Vlade zadatak Nacionalnog tima je da:

- koordinira aktivnosti nadležnih državnih institucija u cilju adekvatne primjene Konvencije o hemijskom oružju,
- ostvarenje saradnje sa tijelima OPCW i njenim članicama, kao i da,
- o svojim aktivnostima informiše Vladu.

Vlada je zadužila Ministarstvo inostranih poslova da prati aktivnosti Nacionalnog tima za zabranu upotrebe hemijskog oružja, a nadležna ministarstva da nastave aktivnosti u cilju primjene Konvencije. Obavezna godišnja kontribucija, odnosno ispunjavanje finansijskih obaveza po osnovu učešća Crne Gore u godišnjem budžetu OPCW, obezbjeđuje se iz sredstava opredeljenih budžetom Ministarstva odbrane.

Nacionalni tim za zabranu hemijskog oružja je učestvovao u izradi Inicijalne deklaracije, Izvještaja o stanju nacionalnog krivičnog zakonodavstva koje obezbjeđuje dosljednu primjenu Konvencije o hemijskom oružju, kao i Izvještaj o važećim trgovinskim mjerama koje su u skladu sa Konvencijom, Pomenute izvještaje Ministarstvo inostranih poslova je podnijelo Tehničkom sekretarijatu OPCW 28. septembra 2007. godine. Takođe, 11. oktobra 2007. godine prosljeđen je i Izvještaj o nacionalnim programima zaštite od hemijskog oružja, u skladu sa paragrafom 4 člana X Konvencije o hemijskom oružju.

Nacionalni tim za zabranu hemijskog oružja je koordinisao izradu Izvještaja o implementaciji Rezolucije Savjeta bezbjednosti UN 1540 (vidjeti odgovor na pitanje 24).

Članovi Nacionalnog tima bili su uključeni u rad međuresorske radne grupe za izradu Predloga zakona o spoljnoj trgovini naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene.

Posredstvo Nacionalnog tima izvršena je prijava predstavnika nadležnih organa za učešće na sljedećim kursevima i sastancima:

- Osmi regionalni sastanak nacionalnih tijela država članica Istočne Evrope, Sofija, Bugarska, 26-28. maja 2009. godine (*Eighth Regional Meeting of the National Authorities of the States Parties in Eastern Europe*),
- Regionalna radionica za carinske i granične vlasti u Istočnoj Evropi, Grodno, Bjelorusija, 6-8. maja 2009. godine (*Regional Sensitisation Workshop for Customs and Border Authorities in Eastern Europe on the Technical Aspects of the Transfers Regime*),
- Regionalna radionica o implemantaciji člana X Konvencije o zabrani hemijskog oružja, Bratislava, Slovačka Republika, 29. septembra- 1. oktobra 2008. godine (*Regional Workshop on Implementation of Article X in the region for Central and South East European States Parties*),
- Sastank predstavnika zemalja učesnica Procesa stabilizacije i pridruživanja uključenih u implementaciju Konvencije o zabrani razvoja, proizvodnje, skladištenja i upotrebe hemijskog oružja, Sarajevo, Bosna i Hercegovina, 18-19. oktobra 2007. godine (*Regional Meeting of the OPCW Member States within the Association and Stabilisation Pact*),
- Subregionalni kurs za carinske organe u Jugoistočnoj Evropi, Cavtat, Hrvatska, 14-15. aprila 2007. godine (*Sub-regional workshop for customs authorities in South-Eastern Europe on the technical aspects of the Chemical Weapons Convention's (CWC) transfers Regime*),
- Međunarodni seminar o nacionalnom sprovođenju obveza u vezi sa neproliferacijom oružja za masovno uništenje; OPCW kao primjer uspješne pomoći u nacionalnoj implementaciji Konvencije o zabrani hemijskog oružja (*International Seminar on National Implementation of Non-Proliferation Obligations: the OPCW as an Example of Effective Assistance in National Implementation of the Chemical Weapons Convention*), Jahorina, Bosna i Hercegovina, 22. do 23. juna 2009. godine.

Treba naglasiti da je Nacionalni tim Crne Gore organizovao 2. Sastanak država Procesa stabilizacije i pridruživanja uključenih u implementaciju Konvencije o zabrani hemijskog oružja (CWC), koji je održan u Podgorici, 13-14. februara 2008. godine.

30. Da li postoji nacionalna strategija za kontrolu malog i lakog naoružanja? U slučaju da postoji, molimo da dostavite kopiju.

U avgustu 2005. godine, Vlada Crne Gore donijela je «Strategiju za kontrolu i smanjenje lakog i malokalibarskog naoružanja (SALW)» (Aneks 259). Strategija je sačinjena u saradnji sa Programom za razvoj Ujedinjenih Nacija (UNDP). Usvajanjem nacionalne Strategije Crna Gora je stvorila potrebne preduslove za stvaranje jedinstvenog nacionalnog sistema organizovane kontrole i smanjenja broja lakog i malokalibarskog naoružanja, čime se doprinijelo dostizanju većeg stepena bezbjednosti uopšte.

Illegalno posjedovanje, promet i trgovina malokalibarskim i lakim oružjem (SALW) pogoduje organizovanom kriminalu i terorizmu, podstrekava konflikte i nasilje i doprinosi nesigurnosti građana. Illegalni promet i prekomjerno posjedovanje lakog i malokalibarskog naoružanja može predstavljati prepreku održivom društvenom i ekonomskom razvoju, a što može negativno uticati na bezbjednost Crne Gore i regiona.

Dugoročni cilj ove strategije je stvaranje jedinstvenog nacionalnog sistema kontrole i smanjenja lakog i malokalibarskog oružja (SALW) u posjedu građana, policije, vojske i drugih organa, a time i stvaranja uslova za ostvarivanje održivog razvoja. Saradnja između međunarodnih organizacija, među-agencijska saradnja u Crnoj Gori i saradnja sa nevladinim sektorom i civilnim društvom je od

naročite važnosti za utvrđivanje parametara u suzbijanju i iskorijenjivanju ilegalnog i krijumčarenog oružja.

Opšti cilj je uspostavljanje jedinstvenog nacionalnog sistema kontrole i smanjenja ukupne količine lakog i malokalibarskog oružja (SALW) u posjedu građana, policije, vojske i drugih organa, radi unapređenja i poboljšanja ukupne bezbjednosti u društvu, a time i ostvarivanja jednog od najvažnijih uslova za održivi razvoj zemlje.

Nacionalna strategija za kontrolu SALW ima sljedeće operativne ciljeve:

- Kontrola legalnog oružja obezbjeđenjem pune implementacije zakona vezanih za lako i malokalibarsko naoružanje (SALW) u Crnoj Gori kao i međunarodnih sporazuma koji se odnose na oružje;
- Prikupljanje podataka o lakom i malokalibarskom naoružanju i razmjena informacija;
- Brzo i efikasno prikupljanje lakog i malokalibarskog naoružanja od pojedinaca koji ne ispunjavaju zakonske uslove za posjedovanje oružja;
- Razvijanje mehanizama i sistema (kvantitativnih i kvalitativnih) za kontrolu lakog i malokalibarskog naoružanja;
- Smanjenje zloupotrebe lakog i malokalibarskog naoružanja;
- Jačanje saradnje policije sa regionalnim i međunarodnim organizacijama za bezbjednost i slično;
- Uspostavljanje partnerstva sa civilnim društvom i rad na jačanju svijesti zajednice o problemu lakog i malokalibarskog naoružanja;
- Bezbjedno i sigurno skladištenje i upravljanje lakog i malokalibarskog naoružanja;
- Uništenje viškova lakog i malokalibarskog naoružanja;
- Uspostavljanje partnerstva, uz multidisciplinarni pristup, sa svim akterima vezanim za lako i malokalibarsko naoružanje;
- Uspostavljanje transparentnih procedura kontrole, posjedovanja i rukovanja lakog i malokalibarskog naoružanja u sektoru bezbjednosti.

Usvajanjem nacionalne Strategije Crna Gora je stvorila potrebne preduslove za organizovanu kontrolu i smanjenje broja lakog i malokalibarskog naoružanja, čime je doprinijela dostizanju većeg stepena bezbjednosti uopšte.

31. Imate li nacionalni sistem registracije i bazu podataka za malo i lako naoružanje? Ako imate, molimo da nam dostavite najnovije statističke podatke o registraciji naoružanja.

Crna Gora ima nacionalni sistem registracije i bazu podataka za malo i lako naoružanje.

Ministarstvo unutrašnjih poslova i javne uprave vodi evidenciju o izdatim: odobrenjima za nabavku oružja i municije, oružnih listova i odobrenja za držanje oružja; odobrenja za sakupljanje oružja, kao i o: oduzetom, nađenom i predatom oružju (član 69 Zakona o oružju). Sportske, streljačke i lovačke organizacije i druga privredna društva i preduzetnici koji su registrovani za obavljanje djelatnosti dužni su da o oružju i municiji koje su nabavili, kao i koje daju na korišćenje vode evidencije. Takođe, privredna društva i preduzetnici vode evidencije o: proizvedenom i isporučenom oružju; nabavljenom i prodatom oružju i municiji; popraavljenom i prepravljenom oružju; nabavljenom oružju, oružju ustupljenom na korišćenje i o nabavljenoj i potrošenoj municiji i o sakupljenom oružju. Obrasci evidencije su propisani (članovi 70 i 71 Zakona o oružju).

U bazi podataka koju MUPJU ima u Crnoj Gori je evidentirano 107.687 komada vatrenog oružja. Od tog broja registrovano je 106.867 (105.213 fizičkim licima, a 1.654 pravnim licima), a evidentiran je 584 komad oduzetog oružja, 169 nestalog i 67 prijavljenog starog oružja.

32. Da li imate nacionalnu komisiju ili tijelo koje nadgleda proizvodnju, uvoz ili izvoz malog i lakog naoružanja? Ako imate, ko su članovi i koji su projektni zadaci ove komisije/tijela?

Zakonom o spoljnoj trgovini naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene (Sl. list CG, br. 80/2008), uređuju se uslovi pod kojima se može vršiti spoljna trgovina naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene, pružanje usluga u vezi sa kontrolisanom robom, uslovi i postupak za izdavanje dozvole, nadležnost organa, kao i druga pitanja od značaja za spoljnu trgovinu kontrolisanom robom. Spoljnu trgovinu kontrolisanom robom može da vrši lice koje ima dozvolu za obavljanje spoljne trgovine kontrolisanom robom, izdatu u skladu sa ovim zakonom

Vlada Crne Gore na predlog ministarstva nadležnog za poslove spoljne trgovine (ministarstvo ekonomije) donosi i ažurira Nacionalnu kontrolnu listu naoružanja i vojne opreme i Nacionalnu kontrolnu listu robe dvostruke namjene, kao i druge liste radi:

- harmonizacije nacionalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom Evropske unije;
- sprovođenja sankcija protiv određenih država, entiteta i lica ili za primjenu konvencija u oblasti kontrole oružja i kontrole transfera tehnologije;
- interesa odbrane i bezbjednosti Crne Gore;
- kontrolisanja trgovine robom koja je ili može biti u potpunosti upotrijebljena za razvoj, proizvodnju, rukovanje, djelovanje, održavanje ili drugo servisiranje, gomilanje, skladištenje, identifikovanje, testiranje ili širenje hemijskog ili biološkog oružja, nuklearnog oružja ili drugih atomskih bojnih glava ili u svrhu razvoja, proizvodnje, održavanja ili drugog servisiranja, testiranja, gomilanja ili širenje projektila ili drugih nosača takvog oružja;
- kontrolisanja trgovine oružjem, municijom ili eksplozivnim napravama i ostalom robom koja je napravljena i namijenjena za vojne svrhe.

Spoljnu trgovinu kontrolisanom robom može da vrši lice koje je upisano u Registar lica za obavljanje spoljne trgovine kontrolisanom robom. Registar vodi Ministarstvo ekonomije.

Dozvola za obavljanje spoljne trgovine kontrolisanom robom je akt Ministarstva ekonomije, kojim se licu odobrava da obavi pojedinačni posao spoljne trgovine, poznatom količinom i vrstom kontrolisane robe, pod uslovima utvrđenim ugovorom.

Prije odlučivanja o zahtjevu za izdavanje dozvole Ministarstvo ekonomije pribavlja prethodnu saglasnost ministarstava nadležnih za inostrane poslove, poslove odbrane i unutrašnje poslove.

U slučaju da bilo koje ministarstvo ne da saglasnost, Ministarstvo ekonomije neće izdati dozvolu.

Po potrebi, a zavisno od vrste i namjene kontrolisane robe, Ministarstvo ekonomije će pribaviti mišljenja i drugih nadležnih organa.

U okviru svojih nadležnosti, ministarstva prilikom davanja saglasnosti za obavljanje izvoza kontrolisanom robom, a Ministarstvo prilikom donošenja odluke o izdavanju dozvole, će poštovati sljedeće kriterijume:

- 1) poštovanje međunarodnih obaveza Crne Gore, naročito sankcija koje je usvojio Savjet bezbjednosti Ujedinjenih nacija, međunarodnih sporazuma o neširenju naoružanja, kao i drugih međunarodnih obaveza;
- 2) poštovanje ljudskih prava u državi koja je krajnje odredište;
- 3) procjena unutrašnje situacije, odnosno postojanje zategnutosti ili oružanih sukoba u državi koja je krajnje odredište;
- 4) održavanje regionalnog mira, bezbjednosti i stabilnosti;
- 5) nacionalna bezbjednost Crne Gore, kao i bezbjednost država sa kojima je Crna Gora u partnerskim odnosima;

- 6) ponašanje države kupca u odnosu na međunarodnu zajednicu, posebno njen stav prema terorizmu, priroda njenih savezništava i poštovanje međunarodnog prava;
- 7) postojanje rizika da će roba koja se izvozi biti preusmjerena unutar države krajnjeg odredišta ili ponovo biti izvezena pod nepoželjnim uslovima;
- 8) kompatibilnost izvoza oružja sa tehničkom i ekonomskom sposobnošću države primaoca, uzimajući u obzir potrebe države da realizuje svoje legitimne bezbjednosne i odbrambene aktivnosti uz najmanju moguću mjeru preusmjeravanja ljudskih i ekonomskih resursa za nabavku oružja.

Ministarstva nadležna za inostrane poslove, poslove odbrane i unutrašnje poslove dužna su da Ministarstvu ekonomije dostave svoj stav u vezi zahtjeva za izdavanje dozvole, u roku od 30 dana od dana prijema zahtjeva za saglasnost, odnosno u roku od 60 dana, ako je u postupku davanja saglasnosti potrebno izvršiti dodatne provjere.

Transport kontrolisane robe kopnenim i vodenim putem odobrava ministarstvo nadležno za unutrašnje poslove, a na osnovu izdate dozvole Ministarstva za obavljanje konkretnog posla spoljne trgovine kontrolisanom robom.

Transport kontrolisane robe vazdušnim putem odobrava organ uprave nadležan za poslove civilnog vazduhoplovstva, a na osnovu izdate dozvole Ministarstva za obavljanje konkretnog posla spoljne trgovine kontrolisanom robom.

Tranzit kontrolisane robe kopnenim i vodenim putem vrši se na osnovu odobrenja ministarstva nadležnog za unutrašnje poslove.

Tranzit kontrolisane robe vazdušnim putem vrši se na osnovu odobrenja organa uprave nadležnog za poslove civilnog vazduhoplovstva.

Za obavljanje navedenih poslova, nije formirana nacionalna komisija ili posebno tijelo koje nadgleda proizvodnju, uvoz ili izvoz malog i lakog naoružanja.

33. Postoji li zakonodavstvo za internu kontrolu malog i lakog naoružanja, uključujući posjedovanje, korištenje, nošenje i registraciju oružja?

Da, u Crnoj Gori postoji zakonodavstvo za internu kontrolu malog i lakog naoružanja, uključujući posjedovanje, korištenje, nošenje i registraciju oružja.

Ova oblast regulisana je Zakonom o oružju (Sl. list CG, br. 49/04 i 49/08), koji pored ostalog propisuje: nabavku, držanje, nošenje oružja i municije i sakupljanje oružja; način postupanja sa oružjem i municijom; nadzor i evidencije; predaju i legalizaciju oružja; Pravilnikom o obrascima isprava o oružju i municiji (Sl. list CG, br. 28/08 i 35/08); Pravilnikom o prostornim i tehničkim uslovima za bezbjednu proizvodnju i smještaj oružja i municije (Sl. list CG, br. 21/05); Pravilnikom o obrascima i načinu vođenja evidencija o oružju i municiji (Sl. list CG, br. 21/05); Pravilnikom o programu i načinu osposobljavanja za držanje i nošenje i pravilnu upotrebu vatrenog oružja (Sl. list CG br. 05/05); Programom osposobljavanja za držanje i nošenje i pravilnu upotrebu vatrenog oružja (Sl. list CG, br. 05/05); Zakonom o ispitivanju ručnog vatrenog oružja, naprava i municije (Sl. list CG, br. 31/04).

34. Da li je uspostavljen zakonodavni okvir za spoljne transfere (uvoz, izvoz, tranzit itd.) ovog oružja, u skladu sa Zajedničkim stavom Savjeta 2008/944/ ZSBP od 8. decembra 2008. koji definiše zajednička pravila kojim se kontroliše izvoz vojne tehnologije i opreme?

U postupku donošenja Zakona o spoljnoj trgovini kontrolisanom robom Međuresorska radna grupa se, na predlog eksperata EU (BAFA-e, SIPRI-a), opredijelila da kriterijume zajedničkih pravila EU za kontrolu izvoza vojne tehnologije i opreme ugradi u tekst Predloga zakona.

Kriterijumi su sistematizovani u čl. 18.19. i 20. Zakona o spoljnoj trgovini naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene (Sl. list CG, br.80/08), a o postupku usklađivanja navedenih odredbi zakona sa Zajedničkim stavom Savjeta 2008/944/CFSP od 8. decembra 2008.god. vidjeti odgovor na pitanje pod rednim brojem 25 ovog poglavlja.

Kodeks ponašanja EU prilikom izvoza oružja inače obuhvata 8 kriterijuma po osnovu kojih će resorni organi Crne Gore (Ministarstvo inostranih poslova, Ministarstvo unutrašnjih poslova i javne uprave, Ministarstvo odbrane i Ministarstvo za ekonomski razvoj) kontrolisati izvoz vojne tehnologije i opreme, navedenih u nacionalnim kontrolnim listama. (Liste date kao prilog u odgovoru na pitanje br.12 iz poglavlja 30. Spoljni odnosi).

35. Molimo da nam dostavite informacije i brojke o uvozu i izvozu malog i lakog oružja.

Ministarstvo odbrane Crne Gore na osnovu obaveza prema UN i OEBS-u, a sa ciljem promovisanja otvorenosti i transparentnosti radi razvijanja mjera bezbjednosti i povjerenja redovno dostavlja Ministarstvu inostranih poslova Crne Gore „Godišnje informacije o izvozu i uvozu malog i lakog naoružanja“.

Pregled izvoza i uvoza malog i lakog naoružanja, koje je realizovalo Ministarstvo odbrane Crne Gore od obnove nezavisnosti do kraja jula 2009., dat je u narednim tabelama:

Tabela br.2. Izvještaj o izvozu malog i lakog naoružanja

Period 2006-2009.⁷

Kategorija i potkategorija (Nazivi i/ili modeli)	Država krajnji uvoznik	Izvoz po godinama				UKUPNO	Država porijekla (ako izvoznik nije)	Napomena
		2006	2007	2008	2009			
1. Malo oružje		18,425	3,936	17,258	3,423	43,042		
1) Revolveri i pištolji								
Pištolj 7, 62 mm, M57	SAD			4,096		4,096	YUG	
Pištolj 7, 62 mm, M42	Italija, Njemačka			20	329	349	SSSR	
Pištolj 7, 62 mm, M42	Njemačka				714	714	SSSR	

⁷ Izvor podataka: *Ministarstvo odbrane Crne Gore*

31 Spoljna, bezbjednosna i odbrambena politika

Pištolj 7, 65 mm, automatski M61	Njemačka			300		300	Čehoslovačka	
2) Puške i karibinske puške								
Kategorija i potkategorija (Nazivi i/ili modeli)	Država krajnji uvoznik	Uvoz po godinama				UKUPNO	Država porijekla (ako nije izvoznik)	Napomena

Puška automatska 7, 62 mm, M70	Irak, Avganistan	17, 650	3, 720	10, 385	1, 592	33, 347	YUG	
3) Poluautomatske puške								
Poluautomatska snajperska puška 7, 9 mm, M76	Italija, Izrael			200	42	242	YUG	
4) Jurišne puške								
5) Laki mitraljezi								
Puškomitraljez 7, 62 mm, M72	Irak, Avganistan	600		2, 257	746	3, 603	YUG	
Mitraljez 7, 62 mm, M84	Irak	175	216			391	YUG	
2. Lako naoružanje		0	0	11	0	11		
1) Teški mitraljezi								
2) Ručni bacač granata montiran ispod cijevi								
3) Prijenosni PAT-ovi								
PAT 20/1	Srbija			5		5	YUG	
PAT 20/3, M55 A3	Srbija			5		5	YUG	
PAT 20/3, M55, BOV-3	Srbija			1		1	YUG	
4) Prijenosni protivoklopni topovi								
5) Bestrajni topovi								
6) Prenosivi lanseri protivoklopnih projektila i raketnih sistema								
7) Prenosivi lanseri protivavionskih projektila								
8) Minobacači kalibra manjeg od 100 mm								

31 Spoljna, bezbjednosna i odbrambena politika

-	-	2006	2007	2008	2009	-	-	
1. Malo oružje		0	0	180	657	837		
1) Revolveri i pištolji								
Pištolj GLOCH 17, 9x19 mm	Crna Gora			180	317	497	Austrija	
2) Puške i karabinske puške								
3) Poluautomatske puške								
Snajperska puška MSG90A1, komplet	Crna Gora						Njemačka	ugovoreno, nije isporučeno 30 komada
4) Jurišne puške								
Automatska puška HK416A2, mod. D10B C.5, 56 mm	Crna Gora				110	110	Njemačka	
Automat MP5A5	Crna Gora				230	230	Njemačka	
5) Laki mitraljezi								
2. Lako naoružanje		0	0	0	40	40		
1) Teški mitraljezi								
2) Ručni bacač granata montiran ispod cijevi								
Podcijevni bacač granata AG-HK416MV	Crna Gora				40	40	Njemačka	
3) Prijenosni PAT-ovi								
4) Prijenosni protivoklopni topovi								
5) Bestrajni topovi								
6) Prenosivi lanseri protivoklopnih projektila i raketnih sistema								
7) Prenosivi lanseri protivavionskih projektila								
8) Minobacači kalibra manjeg od 100 mm								

Tabela br.3. Izvještaj o uvozu malog i lakog naoružanja / Period 2006-2009.8

Dodatno - vidjeti priloge iz odgovora pod rednim brojem 23 ovog poglavlja.

36. Pružite informacije o vrsti sankcija (administrativnih i krivične) kako to nalažu nacionalni zakoni u slučaju nepredavanja vatrenog oružja koje se nalazi u ilegalnom posjedu.

Vlasnici koji su posjedovali oružje čija je nabavka, držanje i nošenje po Zakonu o oružju zabranjena bili su dužni da to oružje i municiju predaju, najkasnije u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu Zakona o oružju. Protiv ovih lica nije se vodio krivični i prekršajni postupak, a predato oružje vlasništvo je Crne Gore (član 75).

⁸ Izvor podataka: *Ministarstvo odbrane Crne Gore*

Vlasnici oružja za koje nijesu imali oružni list, bili su dužni da u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu predmetnog Zakona podnesu zahtjev da im se izda oružni list, a nijesu bili dužni da dokazuju porijeklo oružja, osim ako je stečeno izvršenjem krivičnog djela. Protiv ovih lica nije se vodio krivični postupak. Ministarstvo može da odbije da izda oružni list, odnosno odobrenje za držanje trofejnog oružja iz razloga propisanih u članu 17 stav 1 Zakona o oružju (da je navršio 21 godinu života; da nije osuđivan ili da nije pokrenut postupak za krivična djela protiv ustavnog uređenja i bezbjednosti Crne Gore, čovječnosti i drugih dobara, protiv života i tijela, imovine i za djela sa elementima nasilja, koristoljublja i niskih pobuda; da u posljednje tri godine nije kažnjavan ili da nije pokrenut postupak za prekršaje protiv javnog reda i mira, kao i izvršene upotrebom oružja ili propisane Zakonom o oružju; da ne postoje okolnosti koje ukazuju da bi oružje moglo biti zloupotrijebljeno - prekomjerno uživanje alkohola, teže poremećeni porodični, komšijski i odnosi na radnom mjestu; da ima opravdan razlog za nabavku oružja; da je zdravstveno sposoban; da je obučan za rukovanje oružjem i da poznaje propise). Ako je odbijen zahtjev za izdavanje oružnog lista, odnosno odobrenja za držanje trofejnog oružja, oružje je oduzimano od vlasnika. Po pravosnažnosti rješenja o oduzimanju, vlasnik je mogao u roku od dva mjeseca od pravosnažnosti rješenja, da otuđi oduzeto oružje, odnosno da sam nađe kupca ili da ga proda posredstvom ovlašćenog trgovca oružja. Ako vlasnik ovo ne uradi, oružje se predaje ovlašćenom trgovcu oružjem, radi prodaje (najduže tri mjeseca od dana predaje trgovcu. Za prodato oružje, vlasniku pripada naknada u iznosu koji je ugovorio s trgovcem. Ako se oružje i municija ne prodaju, vraćaju se Ministarstvu.

Oružje i municija koji nijesu prodani ili predati, u roku od šest mjeseci od pravosnažnosti rješenja o oduzimanju, odnosno koji su oduzeti u pravosnažno okončanom krivičnom ili prekršajnom postupku, raspoložbe Ministarstvo. Oni se koriste za: službene potrebe, ustupaju muzejima ili se uništavaju.

Privredna društva i preduzetnici koji su, radi fizičkog obezbjeđenja i zaštite objekata, imovine i dobara posjedovali oružje koje se po Zakonu o oružju ne smije posjedovati bili su obavezni da ga predaju u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu citiranog zakona. Oružje koje nije prodato u propisanom roku oduzima se bez naknade (članovi: 72, 73 i 74). U poglavlju krivična djela protiv javnog reda i mira Krivičnog zakonika ("Službeni list Crne Gore", br. 70/03 i 47/06), u članu 403 propisano je krivično djelo - nedozvoljeno držanje oružja i eksplozivnih materija.

Naime, ko neovlašćeno izrađuje, prodaje, nabavlja, vrši razmjenu, nosi ili drži vatreno oružje, municiju ili eksplozivne materije kazniće se zatvorom do tri godine. Ako je predmet djela oružje čija izrada, prodaja, nabavka, nošenje ili držanje nije dozvoljeno građanima učinilac će se kazniti zatvorom od šest mjeseci do pet godina. Ako je predmet djela veća količina oružja ili sredstava ili je u pitanju oružje ili druga sredstva velike razorne moći učinilac će se kazniti zatvorom od jedne do osam godina. Članom 432 propisano je krivično djelo upotreba nedozvoljenih sredstava borbe, a članom 433 nedozvoljena proizvodnja oružja.

Zbog nepoštovanja odredbi Zakona o oružju propisani su prekršaji (član 72, 73 i 74), za koja se izriču novčane kazne u iznosu od - i to: od jednostrukog do desetostrukog iznosa minimalne zarade za fizička lica, a od desetostrukog do dvjestostrukog iznosa zarade za pravna lica. Za teže prekršaje izriče se i zaštitna mjera oduzimanja oružja i municije. Policija, u vršenju policijskih poslova podnosi prijave za prekršaj (član 68), nakon izvršene kontrole: nošenja oružja na javnom mjestu (član 11 stav 1); nabavke, proizvodnje, popravljanja i prepravljanja oružja (član 12); da li je fizičkom licu ugrožena lična bezbjednost, kao i postoji li opravdan razlog za nabavku oružja (član 18 stav 1); izdavanja uvjerenja o osposobljenosti za držanje i nošenje oružja (član 20 stav 1 tačka 3); davanja lovačkog oružja na poslugu od strane privrednog društva ili preduzetnika koji upravlja lovištem, odnosno davanja članovima inostranih lovačkih organizacija (član 21); upotrebe trofejnog oružja i izdavanje i nabavljanje municije za oružje (član 29 stav 1); da li privredno društvo ili preduzetnik daje oružje na upotrebu licu koje neposredno vrši poslove fizičkog obezbjeđenja i zaštite objekata i dobara, za koje postoji smetnja iz Zakona o oružju ili izvan vremena izvršenja službene dužnosti, kao i da li oružje iznose van objekta, kao i izdavanja dozvola za nošenje ili prenošenje oružja (član 31); da li fizičko lice bez odobrenja nabavlja, sakuplja i drži staro oružje i da li se drži i nosi i za njega nabavlja municija (član 32); automatskog i poluautomatskog oružja, koje je trajno onesposobljeno za upotrebu (član 34); da li se oružje nosi sa ispravom o oružju, kao i

da li se lovačko oružje upotrebljava van lovišta, strelišta ili drugih mjesta; da li se sportsko oružje upotrebljava van strelišta (član 37); da li streljačke organizacije vode evidenciju o izdatim dozvolama za prenos oružja i municije (član 38); da li vlasnik koji posjeduje oružje na osnovu oružnog lista za držanje oružja, isto nosi van stambenog ili poslovnog prostora (član 39); da li se oružje i municija čuvaju zaključani, da budu obezbijeđeni od zloupotrebe (član 41); da li se oružje i municija čuvaju u stambenom ili poslovnom prostoru koji se nalazi u prebivalištu odnosno sjedištu (član 41); da li se prevoz oružja i municije vrši bez odobrenja (član 62); izdaje privrednim društvima i preduzetnicima odobrenje za obavljanje djelatnosti sportsko-rekreativnog bavljenja streljaštvom (član 62); kontrolu prevoza eksplozivnih materija; prima oružje i municiju čija je nabavka, držanje i nošenje zabranjeno (član 75 i 77); prima oduzeto i predato oružje i municiju (član 54); utvrđuje i provjerava, po zahtjevu područne jedinice, da li su ispunjeni uslovi iz člana 17 stav 1 Zakona o oružju - da li je osuđivan ili da nije pokrenut postupak za krivična djela ili da nije kažnjavan ili da nije pokrenut postupak za navedene prekršaje; da li postoje okolnosti koje ukazuju da bi oružje moglo biti zloupotrijebljeno; da ima opravdan razlog za nabavku oružja.

37. Da li se vaša zemlja uskladila sa Zajedničkom akcijom Savjeta od 12. jula 2002. o doprinosu Evropske unije borbi protiv destabilizirajuće akumulacije i širenja malog i lakog naoružanja (2002/589/CFSP)?

Crna Gora je svoje pravne propise i konkretne aktivnosti u oblasti borbe protiv destabilizirajuće akumulacije i širenja malog i lakog naoružanja, uskladila sa principima i načelima Zajedničke akcije Savjeta od 12. jula 2002. o doprinosu Evropske unije borbi protiv destabilizirajuće akumulacije i širenja malog i lakog naoružanja (2002/589/CFSP).

Naime, strateško opredijeljenje Vlade je da građanima obezbijedi veći stepen bezbjednosti, kao i da realizuje preuzete međunarodne obaveze i ostvari potpuniju i adekvatniju kontrolu vatrenog oružja.

Posebno, Crna Gora preduzima cijeli set aktivnosti sa ciljem zabrane širenja zabranjenog malog i lakog oružja. U tom cilju, donošen je Zakon o oružju (2004) i propisane administrativne procedure kojima se omogućava efikasnija kontrola lakog i malokalibarskog naoružanja.

Zakonom se zabranjuje nošenje oružja na javnom mjestu, određuje se rok za legalizaciju i povraćaj oružja koje se ne može registrovati i preciziraju se druga prava i obaveze u skladu sa evropskim standardima, a u cilju potpunije realizacije strateškog cilja smanjenja lakog i malokalibarskog naoružanja u Crnoj Gori.

Vlada Crne Gore je 2005.god.donijela «Strategiju za kontrolu i smanjenje lakog i malokalibarskog naoružanja (SALW)». Strategija je sačinjena u saradnji sa Programom za razvoj Ujedinjenih Nacija (UNDP). Usvajanjem nacionalne Strategije Crna Gora je stvorila potrebne preduslove za stvaranje jedinstvenog nacionalnog sistema organizovane kontrole i smanjenja broja lakog i malokalibarskog naoružanja, čime se doprinijelo dostizanju većeg stepena bezbjednosti uopšte. Takođe, ostvareni su i sljedeći operativni ciljevi:

- Uspostavljena je potpunija kontrola legalnog oružja obezbjeđenjem pune implementacije zakona vezanih za lako i malokalibarsko naoružanje, kao i međunarodnih sporazuma koji se odnose na ovo naoružanje;
- Izvršeno je efikasno prikupljanje lakog i malokalibarskog naoružanja, koje su građani nezakonito posjedovali (akcija dobrovoljnog vraćanja oružja);
- Razvijeni su mehanizmi i sistemi (kvantitativni i kvalitativni) za kontrolu lakog i malokalibarskog naoružanja;
- Smanjena je zloupotreba lakog i malokalibarskog naoružanja;
- Uspostavljeno je partnerstvo sa civilnim društvom, kao i rad na jačanju svijesti građana o problemu zloupotreba lakog i malokalibarskog naoružanja;

- U više navrata uništavano je oduzeto i prikupljeno oružje, kao i viškovi;
- Uspostavljene su transparentne procedure kontrole, posjedovanja i rukovanja lakim i malokalibarskim naoružanjem u sektoru bezbjednosti;
- Preuzimaju se aktivnosti na stvaranju uslova za bezbjedno i sigurno skladištenje oružja.

U suzbijanju i iskorijenjavanju zloupotreba lakog i malokalibarskog naoružanja, Crna Gora je osim Zajedničke akcije Savjeta od 12. jula 2002. o doprinosu Evropske unije borbi protiv destabilizirajuće akumulacije i širenja malog i lakog naoružanja (2002/589/CFSP), ispoštovala i sljedeća međunarodna dokumenta:

- Operativni program UN-a protiv širenja zabranjenog malog i lakog oružja i njegovog protokola iz 2001.godine.
- Konvencija UN protiv transnacionalnog organizovanog kriminala;
- Konvencija UN za suzbijanje prekograničnog organizovanog kriminala;
- Regionalni pravilnik o mikro razoružanju za jugo-istočnu Evropu.

38. Da li se vaša zemlja uskladila sa Strategijom EU za borbu protiv zabranjene akumulacije i trgovine malog i lakog naoružanja i njihove municije?

Crna Gora je uskladila propise sa Strategijom Evropske unije za borbu protiv zabranjene akumulacije i trgovine malog i lakog naoružanja i njihove municije i Rezolucijom Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija 1540 o neproliferaciji oružja za masovno uništenje, u cilju efikasnije borbe protiv nezakonite trgovine i posredništva u vezi hemijskog, biološkog, nuklearnog i drugog srodnog oružja.

Zakonom o oružju, u članu 12, propisana je opšta zabrana nabavke, držanja, nošenja, proizvodnje, popravljanja i prepravljanja, prometa i prevoza oružja i municije: automatskog oružja; poluautomatskog oružja sa kapacitetom većim od pet metaka, osim pušaka 22LR; oružja sa integralnim prigušivačem, prigušivača i dijelova za iste; teleskopskih nišana sa svjetlosnim snopom ili sa uređajem za elektronsko pojačavanje svjetlosti ili infra-crvenih uređaja; oružja za izbacivanje eksplozivnih projektila; oružje koje ima oblik predmeta druge namjene; rasprskavajućeg oružja; municije čija je osnovna namjena probijanje oklopa, municije sa eksplozivnim, zapaljivim ili otrovnim projektilima; municije za koju nije pribavljeno odobrenje za stavljanje u promet prema posebnim propisima; bodeža-skakavaca i slično.

Cilj Crne Gore je da, putem međunarodne pomoći i saradnje na nacionalnom, međunarodnom i globalnom planu suzbija svaki vid nedozvoljene proizvodnje trgovine i posredništva u vezi sa nuklearnim, biološkim i hemijskim oružjem. Ovo vrše organi državne uprave u oblastima za koje su nadležni.

39. Da li se vaša zemlja uskladila sa Zajedničkim stavom Savjeta 2003/468/CFSP od

Odredbom člana 8 Zakona o spoljnoj trgovini kontrolisanom robom (Sl. list CG, br. 80/08), uređuje se kontrola brokerskih aktivnosti.

Proširivanjem kontrole i na brokering i brokerske aktivnosti postignuta je usklađenost sa Zajedničkim stavom Savjeta Evropske unije (2003/468/CFSP), u oblasti kontrole brokeringa

oružjem, a kojom je predviđeno da je, u cilju vršenja aktivnosti brokeringa, potrebno dobiti dozvolu od nadležnih organa gdje se ove aktivnosti odvijaju, odnosno od zemlje u kojoj broker boravi ili je nastanjen.

Stav 1 ovog člana podrazumijeva pribavljanje dozvola za brokerske aktivnosti za naoružanje i vojnu opremu za sve robe navedene u nacionalnim kontrolnim listama.

40. Da li se vaša zemlja poštuje Operativni program UN-a protiv širenja zabranjenog malog i lakog oružja i njegovim protokolom iz 2001.?

Crna Gora, poštuje Operativni program Ujedinjenih nacija protiv širenja zabranjenog malokalibarskog i lakog oružja i njegovog Protokola protiv nezakonite proizvodnje i prometa vatrenim oružjem, njegovim dijelovima, sklopovima i municijom.

Zakon o oružju i Krivični zakonik sadrže prekršaje i krivična djela, iz oblasti oružja i municije, kojima su propisane sankcije za počinioce. Shodno Zakonu o oružju propisane su i vode se evidencije vatrenog oružja i vlasnika istog, koje se trajno čuvaju, što omogućava da se precizne informacije mogu dobiti odmah, a vrše se i kontrole svih subjekata. U cilju označavanja vatrenog oružja donijet je Zakon o ispitivanju ručnog vatrenog oružja, naprava i municije. Onesposobljeno oružje se ne smije nezakonito osposobljavati. Takođe, prema članu 54 Zakona o oružju oduzeto oružje i municija po pravosnažnosti rješenja o oduzimanju, odnosno koje je oduzeto u pravosnažno okončanom krivičnom ili prekršajnom postupku, nadležni organ dostavlja Ministarstvu unutrašnjih poslova i javne uprave, koje njima raspolaže, a koriste se za službene potrebe nadležnog organa, ustupaju muzeju ili uništavaju.

Saradnja s međunarodnim organizacijama

41. U cilju omogućavanja zemljama članicama da koordiniraju aktivnosti u međunarodnim organizacijama (član 19 i 20 Ugovora o EU), molimo da dostavite listu relevantnih međunarodnih organizacija kojih je vaša zemlja članica (s datumom pristupanja) ili s kojima pregovora o članstvu, kao što su UN, OEBS, Savjet Evrope itd.

Ujedinjene nacije

Crna Gora je primljena u članstvo Ujedinjenih nacija 28. jun 2006. Osnovni dokument za prijem: rezolucija 1691 (2006) Savjeta bezbjednosti od 22. juna 2006.

Učešće Crne Gore u radu tijela Ujedinjenih nacija i specijalizovanih agencija:

Sadašnje:

- Izvršni komitet Programa Visokog komesara UN za izbjeglice (UNHCR)
- Odlukom Ekonomsko-socijalnog savjeta UN, na sjednici 29. aprila 2008., Crna Gora je primljena u članstvo Izvršnog komiteta UNHCR.
- Biro Komiteta za životnu sredinu Ekonomske komisije UN za Evropu (UNECE)
- Članstvo Crne Gore je potvrđeno na 15. Sastanku Komiteta za životnu sredinu UNECE, 21-23. aprila 2008. godine. U radu Biroa CEP UNECE učestvuju pomoćnik ministra za životnu sredinu i savjetnik za životnu sredinu.
- Stalni komitet Regionalnog komiteta Svjetske zdravstvene organizacije za Evropu

- Direktor Instituta za javno zdravlje, izabran je za člana Stalnog komiteta Regionalnog komiteta Svjetske zdravstvene organizacije za Evropu, na sjednici 58. sjednici Komiteta WHO za Evropu od 15-18. septembra 2008. Članstvo se odnosi na period 2008-2011.
- Komisija za Evropu Svjetske turističke organizacije Ujedinjenih nacija (UNWTO)
- Na 18. zasjedanju Generalne skupštine Svjetske turističke organizacije Ujedinjenih nacija, koja je održana u Astani 5-8. oktobra 2009. godine, Crna Gora je izabrana za potpredsjedavajućeg Komisije za Evropu. Članstvo se odnosi na period 2009-2011. godine.

Buduće:

- Crna Gora je podnijela kandidaturu za nestalnog člana Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija, za izbore koji će se održati 2025., za mandat od 2026-2027. godine.
- Crna Gora je podnijela kandidaturu za članstvo u Savjetu za ljudska prava, za izbore koji će se održati 2012. godine, za mandat 2012-2015.
- Crna Gora je podnijela zahtjev za članstvo u Komisiji UN za održivi razvoj, za mandat od 2011-2014.
- Crna Gora je podnijela zahtjev za članstvo u Izvršnom komitetu Programa UN za razvoj/Populacionog fonda UN, za mandat od 2014-2015.

Organizacija za evropsku bezbjednost i saradnju

Crna Gora je primljena u OEBS odlukom donesenom na zasjedanju Stalnog savjeta, 22. juna 2006., što je bilo i prvo članstvo Crne Gore u nekoj međunarodnoj organizaciji. Nakon pozitivne odluke, predsjednik Vlade Milo Đukanović potpisao je u Helsinkiju, 1. septembra 2006., Završni akt Konferencije o bezbjednosti i saradnji u Evropi (Helsinški završni akt, koji je usvojen 1975.). Na ovaj način, Crna Gora je formalno zaokružila proces punopravnog članstva u Organizaciji za evropsku bezbjednost i saradnju.

Savjet Evrope

Crna Gora je 11. maja 2007. postala punopravna članica Savjeta Evrope⁹. Prilikom svečane ceremonije, u sjedištu SE u Strazburu, ministar inostranih poslova Crne Gore Milan Ročen je potpisao Statut SE i Konvenciju o izbjegavanju statusa apatrida. Na osnovu izjave o preuzimanju obaveza, Crnoj Gori je, uzimajući u obzir i određen broj prethodno otvorenih za članstvo, priznat i status sukcesora u 49 Konvencija i Protokola SE.

Organizacija sjevernoatlantskog saveza (NATO) - Partnerstvo za mir (PzM)

Crna Gora je potpisala Okvirni dokument Partnerstva za mir 14. decembra 2006. godine, dok je 25. aprila 2007. predala Prezantacioni dokument u sjedištu NATO.

Drugi korak u približavanju Crne Gore Sjevernoatlantskom savezu bio je u martu 2008, kada je predstavljeno Prezantacioni dokument Individualnog partnerskog akcionog plana, nakon čega je NATO odobrio otpočinjanje IPAP-a za Crnu Goru. Dokument (IPAP) je NATO-u predat 24. juna 2008. Nakon izrade Inicijalnog dokumenta za diskusiju u okviru ID, Intenzivirani dijalog Crne Gore s NATO počeo je 24. juna 2008., što je predstavljalo treći značajan korak Crne Gore u procesu pristupanja Sjevernoatlantskom savjetu. Prvi ciklus ID završen je u januaru 2009.

Jadranska povelja

U cilju ubrzanju procesa pristupanja NATO-u Crna Gora je pristupila Jadranskoj povelji 4. decembra 2008.

---

⁹ Crna Gora je aplicirala za članstvo u SE 6. juna 2006., tri dana nakon što je Parlament usvojio Deklaraciju o nezavisnosti. Komitet ministara je prosljedilo aplikaciju PSSE-u na mišljenje 14. juna 2006. godine. Konačno, PSSE je u maju 2007. preporučila Komitetu Ministara Savjeta Evrope da pozove Crnu Goru da pristupi organizaciji.

SEDM (Saradnja ministara odbrane Jugoistočne Evrope)

Crna Gora je pozvana da se, u statusu posmatrača, pridruži SEDM procesu 26. septembra 2006. godine, na Sastanku ministara odbrane u Tirani.

Ministar odbrane Boro Vučinić uputio je 22. februara 2009. godine pismo sa zahtjevom za prijem u punopravno članstvo. Status člana je dat Crnoj Gori na Ministarskoj konferenciji u Sofiji 21. oktobra 2009.

REGIONALNE ORGANIZACIJE I INICIJATIVE

- 1) Centralnoevropska inicijativa (CEI) – Crna Gora je stupila u članstvo 1. avgusta 2006. godine. Crna Gora preuzima jednogodišnje predsjedavanje od 1. januara 2010..
- 2) Proces saradnje u Jugoistočnoj Evropi (SEECP) – Crna Gora je postala punopravan član 11. maja 2007. godine. Crna Gora će preuzeti jednogodišnje predsjedavanje u junu 2010..
- 3) Savjet za regionalnu saradnju (RCC) - Crna Gora je članica od inauguracije RCC, 29. februara 2008..
- 4) Regionalna inicijativa za azil, migracije i izbjegla lica (MARRI) – Crna Gora je stupila u članstvo aprila 2007. godine i preuzela jednogodišnje predsjedavanje u aprilu 2009..
- 5) Jadransko–jonska inicijativa (JJI) - Crna Gora je stupila u članstvo 1. juna 2007. godine. Crna Gora će preuzeti jednogodišnje predsjedavanje u maju 2010..
- 6) Unija za Mediteran (UzM) - Crna Gora je stupila u članstvo 13. jula 2008..
- 7) Centralnoevropski sporazum o slobodnoj trgovini – CEFTA 2006 – Sporazum je stupio na snagu u Crnoj Gori 26. jula 2007. godine. Crna Gora je preuzela jednogodišnje predsjedavanje 1. januara 2009..
- 8) Inicijativa o saradnji lokalnih zajednica na tromeđi Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Hrvatske - Crna Gora je stupila u članstvo 27. aprila 2007. i vršila funkciju predsjedavajućeg inicijativom od 5. maja 2008. do 8. jula 2009..
- 9) Regionalni centar za borbu protiv prekograničnog kriminala (SECI Centar u Bukureštu) – Crna Gora je postala punopravna članica 6. juna 2008..
- 10) Energetska zajednica Jugoistočne Evrope (EZ) – Crna Gora je ratifikovala Sporazum o osnovanju EZ 26. oktobra 2006., a u periodu 1. januar - 1. jula 2007. godine je vršila ulogu predsjedavajućeg EZ.
- 11) Zdravstvena mreža za Jugoistočnu Evropu (SEEHN) - Crna Gora je stupila u članstvo 2. septembra 2001. i predsjedavala inicijativom u periodu 30. jun - 31. decembar 2008..
- 12) Centar za bezbjednosnu saradnju (RACVIAC) – Crna Gora je stupila u članstvo 21. marta 2007.
- 13) Inicijativa za spremnost i prevenciju katastrofa u Jugoistočnoj Evropi (DPPI) – Crna Gora je članica inicijative od njenog osnivanja. Crna Gora je potpisala Memorandumu o razumijevanju Institucionalnog okvira Inicijative 24. septembra 2007., a proces ratifikacije je u toku.
- 14) Regionalna anikorupcijska inicijativa (RAI) – Crna Gora je stupila u članstvo februara 2000. godine i preuzela aktuelno dvogodišnje predsjedavanje 9. oktobra 2007..
- 15) Savjet ministara kulture Jugoistočne Evrope – Crna Gora je stupila u članstvo 31. marta 2005. godine i aktuelni je predsjedavajući inicijativom (april 2009 – 2010.).
- 16) Inicijativa »Elektronska Jugoistočna Evropa« (eSEE) – Crna Gora je članica inicijative od 4. juna 2002..

- 17) Policijska saradnja u Jugoistočnoj Evropi – Crna Gora je potpisala Konvenciju o policijskoj saradnji u Jugoistočnoj Evropi 5. maja 2006. i ratifikovala 26. decembra 2007., čime su se stekli uslovi za ostvarivanje punopravnog članstva u inicijativi.
- 18) Međunarodna komisija za zaštitu Dunava (ICPDR) - Zvaničan prijem Crne Gore u članstvo ICPDR upriličen je na konferenciji ICPDR održanoj u Beču, 10-11. decembra 2008..
- 19) Regionalna škola za javnu administraciju (ReSPA) - U Podgorici je 21. novembra 2008. godine potpisan Međunarodni ugovor o osnivanju ReSPA, čije je sjedište u Danilovgradu i koja je postala operativna 1. januara 2009..
- 20) Eurodistrikt Južnog Jadrana - Zvanično potpisivanje Konvencije o pristupanju održano je u Italiji, u martu 2008..
- 21) Dunavska komisija – Crna Gora je ostvarila posmatrački status 6. novembra 2006..
- 22) Proces saradnje na Dunavu (DCP) - U okviru bivšeg državno-pravnog uređenja, Crna Gora je uživala svojstvo punopravnog člana Inicijative. Na poziv Republike Srbije, Crna Gora je na poslednjem sastanku DCP učestvovala u svojstvu gosta.
- 23) Trilateralna komisija za Jadran - Na posljednjim sastancima Komisije Crna Gora je učestvovala u statusu posmatrača. Crna Gora je dobila podršku za pristupanje Komisiji od Slovenije i Hrvatske, i podnijela zahtjev za razmatranje pitanja Italiji, na koji se čeka odgovor.
- 24) Organizacija crnomorske ekonomske saradnje (CES) – Crnoj Gori je dodijeljen status partnera za međusektorski dijalog na obnovljiv period od dvije godine 1. novembra 2008..
- 25) Međunarodna Komisija za zaštitu sliva rijeke Save (ISRBC) - Crna Gora je učestvovala u svojstvu posmatrača na drugom sastanku potpisnica Okvirnog sporazuma o slivu rijeke Save, koji se održao u Beogradu, 1. juna 2009..

42. Da li je vaša zemlja uključena u rad međunarodnih organizacija kao što je npr. nadgledanje izbora, obuke?

Crna Gora aktivno učestvuje u posmatračkim misijama OEBS-a/ODIHR-a i prisustvom svojih predstavnika u njima pokazuje svoj odnos i podršku ciljevima i standardima kojima OEBS teži, smatrajući da je otvorena i kontinuirana saradnja sa OEBS/ODIHR-om u najboljem interesu Crne Gore.

Parlamentarni izbori u Kazahstanu	avgust 2007.
Predsjednički izbori u Gruziji	januar 2008.
Parlamentarni izbori u Gruziji	maj 2008.
Parlamentarni izbori u Bjelorusiji	septembar 2008.
Drugi krug predsjedničkih izbora u Makedoniji	april 2009.
Parlamentarni izbori u Albaniji	jun 2009.

U pomenutim misijama su zajedno učestvovali predstavnici nadležnih državnih organa i NVO sektora Crne Gore (u pomenutim misijama bile su uključene dvije nevladine organizacije čije djelovanje je usko povezano za izborne procese i njihov monitoring, a to su Centar za demokratsku tranziciju i Centar za monitoring).

Pored toga, Crna Gora je punopravni član Venecijanske komisije od 6. juna 2006. godine, a prof. dr Srđan Darmanović je predstavnik Crne Gore u ovom tijelu SE koji je, u tom kapacitetu,

učestvovao u posmatračkoj misiji Parlamentarne skupštine Savjeta Evrope tokom parlamentarnih izbora u Albaniji u junu 2009.

Crna Gora, takođe, aktivno učestvuje u seminarima, radionicama i obukama koje se odnose na organizovanje i nadgledanje izbora, kao npr: OEBS škola za kratkotrajne posmatrače koju je do sada pohađalo 5 predstavnika državnih organa i 5 predstavnika nevladinih organizacija; seminar o elektronskom glasanju u Helsinkiju 26. i 27. oktobra 2008.; godišnji sastanak o ljudskoj dimenziji OEBS-a u Varšavi; ekspertski seminar o izbornoj administraciji u Beču 16-17. jul 2009.; učešće na Forumu za budućnost demokratije SE na temu Izborni sistemi u Kijevu od 21. do 23. oktobra 2009.

Bezbjednosne mjere (tajni podaci)

43. Da li postoji pravni okvir za bezbjednosne procedure za razmjenu tajnih podataka koji omogućava bezbjednu komunikaciju između ministarstava inostranih poslova zemalja članica?

Pravni okvir za bezbjednosne procedure za razmjenu tajnih podataka uređen je Zakonom o tajnosti podataka i podzakonskim aktima za njegovo sprovođenje (uredbe Vlade i drugi propisi). Ovim zakonom uređen je jedinstven sistem određivanja tajnosti podataka, pristupa tajnim podacima, čuvanja, korišćenja, evidencije i zaštite tajnih podataka, a podzakonskim aktima uređeni su bliži uslovi i način sprovođenja mjera zaštite tajnih podataka, način i postupak označavanja tajnosti podataka, sadržaj i način vođenja evidencija o tajnim podacima, način vršenja i sadržaj unutrašnje kontrole nad sprovođenjem mjera zaštite tajnih podataka, posebne mjere zaštite tajnih podataka od značaja za odbranu zemlje, kao i sadržina i oblik dozvole za pristup tajnim podacima.

U skladu sa nacionalnim zakonodavstvom i propisima iz oblasti tajnih podataka, Crna Gora je stvorila uslove za razmjenu tajnih podataka sa stranim državama i međunarodnim organizacijama koja se vrši preko Centralnog registra Direkcije, osim ako je posebnim zakonom ili ratifikovanim međunarodnim ugovorom drugačije određeno.

Crna Gora je počela sa zaključivanjem bilateralnih sporazuma o uzajamnoj zaštiti i razmjeni tajnih podataka sa zemljama članicama EU. Ovim sporazumima se definišu uslovi za razmjenu, kako bi se tajni podaci koji se ustupaju, odnosno primaju štitili u skladu sa uslovima onog ko ustupa, odnosno prima tajni podatak. Vlada Crne Gore zaključila je Sporazum o uzajamnoj zaštiti tajnih podataka sa Vladom Republike Slovačke, a u toku su aktivnosti na zaključivanju sporazuma sa Njemačkom, Češkom Republikom i Republikom Bugarskom.

44. Da li vaša zemlja ispunjava zahtjeve bezbjednosne politike EU?

Crna Gora je uskladila propise iz oblasti tajnih podataka sa bezbjednosnom regulativom EU (Odluka Savjeta EU (2001/264/EC)) i to u dijelu administrativne, fizičke, industrijske i zaštite lica koja imaju pristup tajnim podacima. Aktivnosti na donošenju propisa iz oblasti informacione bezbjednosti tajnih podataka (INFOSEC) su u toku i njihovo donošenje očekuje se do kraja tekuće godine, čime će se zaokružiti pravni okvir iz oblasti tajnih podataka, koji će biti u potpunosti usaglašen sa bezbjednosnom regulativom EU.

45. Da li vaša zemlja ima ugovor s EU o bezbjednosnim procedurama za razmjenu tajnih podataka i da li je on ratifikovan?

Crna Gora nije potpisala ugovor sa EU o bezbjedonosnim procedurama za razmjenu tajnih podataka.

Svjesna činjenice da pristup i razmjena tajnih podataka zahtijeva jake bezbjednosne mjere, te i potrebe jačanja saradnje u vezi s pitanjima od obostranog interesa u oblasti bezbjednosti, kao i potrebe postojanja pravnog okvira u kojima će se ova saradnja odvijati Crna Gore je pokrenula inicijativu za potpisivanja ovog ugovora.

Ministar inostranih poslova Crne Gore Milan Roćen je 30. jula 2009. uputio pismo sa predlogom za potpisivanje ugovora visokom predstavniku Evropske unije za zajedničku i spoljnu politiku, generalnom sekretaru Savjeta Evropske Unije Havijeru Solani. Crna Gora očekuje odgovor na pismo, kako bi se pokrenula dalja procedura. Očekujemo da Savjet EU usvoji pregovarački mandat za zaključenja Sporazuma sa Crnom Gorom (nakon prethodnog razmatranja na Komitetu Savjeta za bezbjednost), da bi se pokrenuli tehnički pregovori o Sporazumu, za koji očekujemo da se finalizuje tokom 2010.

Potpisivanjem Sporazuma o bezbjedonosnim procedurama za razmjenu tajnih podataka stvorio bi se čvrst pravni okvir neophodan da se razmjena obavlja u skladu s evropskim bezbjednosnim standardima.

46. Koja specifična legislativa postoji kako bi se regulisala oblast bezbjednosti podataka u potpunosti u skladu sa standardima EU?

Oblast tajnih podataka u Crnoj Gori na jedinstven način regulisana je Zakonom o tajnosti podataka (Sl. list CG, br. 14/08). Na osnovu Zakona donijeta su sledeća podzakonska akta za njegovo sprovođenje:

- Uredba o načinu i postupku označavanja tajnosti podataka (Sl. list CG, br. 67/08), kojom se uređuje način i postupak označavanja tajnosti podatka,
- Uredba o evidenciji tajnih podataka (Sl. list CG, br. 67/08), kojom se propisuje sadržaj i način vođenja evidencije o tajnim podacima, podnijetim zahtjevima za izdavanje dozvole za pristup tajnim podacima i izdatim i oduzetim dozvolama za pristup tajnim podacima,
- Uredba o bližim uslovima i načinu sprovođenja mjera zaštite tajnih podataka (Sl. list CG, br. 72/08), kojom se uređuju bliži uslovi i način sprovođenja mjera zaštite tajnih podataka,
- Pravilnik o sadržini i obliku dozvole za pristup tajnim podacima (Sl. list CG, br. 71/08), kojim se propisuje sadržina i oblik dozvole za pristup tajnim podacima pravnim i fizičkim licima,
- Uredba o načinu vršenja i sadržaju unutrašnje kontrole nad sprovođenjem mjera zaštite tajnih podataka (Sl. list CG, br. 48/09), kojom se propisuje način vršenja i sadržaj unutrašnje kontrole nad sprovođenjem mjera zaštite tajnih podataka,
- Uredba o posebnim mjerama zaštite tajnih podataka od značaja za odbranu zemlje (Sl. list CG, br. 48/09), kojom se propisuju posebne mjere zaštite tajnih podataka od značaja za odbranu zemlje kojima se obezbjeđuje zaštita sredstava i vojne opreme, objekata za potrebe odbrane zemlje i vršenja poslova od posebnog značaja za odbranu zemlje.

47. Da li se vaša zemlja poštuje Odluku Savjeta od 19. marta 2001. kojom se usvajaju bezbjednosne mjere Savjeta (2001/264/EC) a koja je izmjenjena i dopunjena Odlukom Savjeta 2004/194/EC i 2005/571/EC?

Crna Gora je propisima iz oblasti tajnih podataka implementirala bezbjednosne standarde EU (Odluka Savjeta EU (2001/264/EC)) koji se odnose na: bezbjednosne mjere, bezbjednosne provjere, evidencije dozvola i tajnih podataka, brifinge-izjave, fizičku bezbjednost, planove u slučajevima opasnosti, uspostavljanje Direkcije za zaštitu tajnih podataka (NSA), inspekcijски nadzor, nivoe klasifikacije i označavanje, promjenu stepena tajnosti i ukidanje tajnosti, princip potrebno je da zna i dozvole, Centralni registar Direkcije i registre u drugim organima, prekršajne i krivične sankcije u slučajevima kršenja bezbjednosnih mjera, neovlašćenog otkrivanja ili nestanka tajnih podataka.

INFOSEC

Uredba kojom će se regulisati bliži uslovi i način sprovođenja informatičkih mjera zaštite tajnih podataka biće usvojena do kraja ove godine. Uredba će biti usklađena sa sekcijom XI Odluke Savjeta EU (2001/264/EC), koja se odnosi na zaštitu informacija koje se obrađuju putem informacionih tehnologija i komunikacionih sistema.

D) EBOP – kapaciteti za doprinos

Upravljanje civilnim krizama i upravljanje vojnim krizama

48. Da li je vaša zemlja posvećena razvoju EBOP-a i da li vaša zemlja prihvata cilj EU da bude aktivna, sposobna i efektivna u oblasti upravljanja civilnim i vojnim krizama?

Crna Gora dijeli stav Evropske spoljne i bezbjednosne politike (ZSBP) da je bezbjednost Evrope usko povezana s bezbjednosti u udaljenim regionima. Globalizacija i razvoj novih tehnologija su omogućili brzo prenošenje prijetnji, ma gdje se nalazio njihov izvor. Kako je EBOP integralni dio ZSBP, Crna Gora podržava glavne ciljeve ZSBP:

- zaštitu zajedničkih vrijednosti, osnovnih interesa i nezavisnosti EU,
- jačanje bezbjednosti EU i njenih država članica,
- očuvanje mira i jačanje međunarodne bezbjednosti,
- podsticanje međunarodne saradnje,
- razvoj i jačanje demokratije, pravne države, poštovanje ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Crna Gora podržava jačanje vojnih kapaciteta EU, odnosno ispunjenje ciljeva iz Helsinkija (1999. godine) formiranjem snaga za brzo reagovanje (*Rapid Reaction Force* - RRF) do 60000 ljudi i Glavnog cilja EU do 2010. godine, koji je proširio cilj iz Helsinkija uvođenjem koncepta borbenih grupa. Što se tiče uspostavljanja saradnje, Crna Gora podržava razvoj EBOP-a i politički je spremna da se u potpunosti uključi u sve strukture i aktivnosti vezane za razvoj i implementaciju EBOP-a. Crna Gora će kao budući doprinos ispunjenju **Glavnog cilja 2010.** planirati snage koje je već deklarirala za NATO vođene operacije.

Pored razvoja vojnih kapaciteta, Crna Gora podržava i jačanje civilnih kapaciteta za upravljanje krizama: policijske snage, jačanje pravne države, civilnu administraciju i civilnu zaštitu. Crna Gora namjerava da pruži doprinos ovoj komponenti stavljanjem kapaciteta prema svojim mogućnostima i potrebama EU.

Crna Gora prihvata cilj EU da bude aktivna, sposobna i efektivna u oblasti upravljanja civilnim i vojnim krizama. Tako će EU pružiti doprinos upravljanju krizama koji odgovara njenim mogućnostima i ciljevima na globalnom planu.

Crna Gora smatra da je EBOP, kroz upravljanje krizama, ostvarila visoke rezultate na polju globalne bezbjednosti. Na taj način je ojačala svoju ulogu u globalnoj bezbjednosti. Potpunim konstituisanjem i razvojem EBOP-a, jačanjem vojnih i civilnih kapaciteta, vođenjem politike saradnje i partnerstva, EU će ojačati svoju ulogu na globalnom planu. Crna Gora će, prema svojim mogućnostima, pružiti puni doprinos afirmaciji EU na globalnom nivou, jer je to u interesu njene bezbjednosti. Povećavajući svoje civilne i vojne kapacitete taj doprinos će vremenom biti veći.

Iskustva pokazuju da je neophodno povezivanje država radi zajedničkog planiranja mjera i postupaka u zaštiti od katastrofa, zajedničke obuke i osposobljavanja ekipa za spašavanje, uspostave međunarodnih timova za intervencije, a sve radi otklanjanja posljedica i što bržeg oporavka od raznih prirodnih, tehničko-tehnoloških i drugih nesreća.

Crna Gora je potpisivanjem bilateralnih sporazuma, regionalnom saradnjom, kao i saradnjom sa raznim međunarodnim organizacijama dobila mogućnost za bolju saradnju u oblasti zaštite i spašavanja, ali je time i preuzela obavezu da se aktivno uključi u pripreme svjetske zajednice za stvaranje uslova za brzo reagovanje u slučaju prirodnih i drugih katastrofa.

Inicijative u kojima Crne Gora ima aktivno učešće su:

- „Disaster Preparedness and Prevention Initiative“ (DPPI) – Inicijativa za spremnost i prevenciju katastrofa;
- „Civil – military emergency planning SEE“ (CMEP SEE) – Vijeće Jugoistočne Evrope za civilno-vojno planiranje u vanrednim situacijama;
- „Protecting the Adriatic Seaway“ (PRO-ADRIAS) – Jadransko-jonska inicijativa;
- „Barselonski proces - Unija za mediteran“;
- RCC – Savjet za regionalnu saradnju;
- SEESIM;
- RACVIAC;
- OPCW – Organizacija za zabranu hemijskog naoružanja;
- BSEC – Organizacija crnomorske ekonomske saradnje i
- PPRD SOUTH – Program EUROMEDA za prevenciju, spremnost i odgovor na prirodne i katastrofe uzrokovane ljudskim faktorom.

Bilateralni sporazumi o saradnji u zaštiti i spašavanju od prirodnih i civilizacijskih katastrofa koji su potpisani čine jako bitan segment odgovora na sve vrste prirodnih, tehničko-tehnoloških i drugih nesreća.

Države sa kojima je Crna Gora potpisala sporazume su Republika Makedonija, Republika Hrvatska, Bosna i Hercegovina i Grčka, dok je sa Republikom Srbijom, Republikom Italijom i Republikom Slovenijom u toku postupak usklađivanja teksta sporazuma i potpisivanje će se obaviti u narednom periodu. Sa Ruskom Federacijom potpisan je Memorandum o razumijevanju.

Međunarodna saradnja se odvija i kroz učešće pripadnika jedinica i timova civilne zaštite u akcijama zaštite i spašavanja na teritoriji neke druge države, shodno Zakonu o upotrebi jedinica Vojske Crne Gore u međunarodnim snagama i učešću pripadnika civilne zaštite, policije i zaposlenih u organima državne uprave u mirovnim misijama i drugim aktivnostima u inostranstvu (Sl. list, CG, br. 61/08).

49. Da li vaša zemlja podržava Glavni cilj 2010.?

Crna Gora polazi od stanovišta da su vojne operacije EU dio jedinstvenog pristupa uspostavljanja bezbjednosti i stabilnosti, i samim tim podržava potrebu EU za formiranjem sopstvenih snaga. U tom kontekstu, Crna Gora daje punu podršku **Glavnom cilju 2010.**

Crna Gora ima profesionalnu vojsku, što je u skladu s njenim strategijskim konceptom odbrane i realnim finansijskim, materijalnim i demografskim mogućnostima. Pripadnici Vojske Crne Gore mogu biti raspoređeni u sastavu međunarodnih snaga, po odluci Skupštine Crne Gore. Odluka o raspoređivanju pripadnika Vojske Crne Gore donosi se za svaku misiju posebno.

Vojska Crne Gore nalazi se u fazi reforme. Cilj reforme je stvoriti moderne i održive vojne snage i dostići standarde i interoperativnost za aktivno učestvovanje u mirovnim operacijama EU i NATO-a. Nakon dostizanja neophodnih operativnih sposobnosti i kapaciteta, Crna Gora će nastojati da sa svojim vojnim snagama doprinese **Glavnom cilju 2010.**

Crna Gora u potpunosti podržava i prati progres evropskih snaga bezbjednosti koje određuje **Glavni cilj 2010.**

50. Da li vaša zemlja podržava misije EBOP-a na zapadnom Balkanu i drugdje?

Nakon završetka ratova na prostoru bivše Jugoslavije, EU je svojim misijama presudno uticala na stabilizaciju prilika na Zapadnom Balkanu. Vojne misije EU, Konkordija u Makedoniji i Altea u BiH, policijska misija Proxima u Makedoniji i misija vladavine prava EU na Kosovu – EULEKS potvrdile su bezbjednosni i odbrambeni kredibilitet EU. Bez snažnog prisustva i aktivnog učešća EU, Zapadni Balkan ne bi mogao ući u sadašnju fazu integracije u EU.

Takođe, uloga koju EU ima kao jedan od ključnih globalnih aktera u prevenciji i rješavanju kriza je od presudnog značaja za mir u svijetu. Stoga je Crna Gora posebno svjesna izuzetnog značaja misija EBOP-a na Balkanu ali i drugdje po svijetu i u potpunosti podržava ovu politiku Unije.

Jedan od pokazatelja da Crna Gora podržava misije EBOP-a na zapadnom Balkanu i drugim dijelovima svijeta je potpis i usvajanjem Deklaracije o evropskim integracijama 2005. i, posebno, Odlukom Skupštine o učešću pripadnika Vojske Crne Gore u mirovnoj operaciji EU „EU NAVFOR - ATALANTA” u Somaliji iz jula 2009. Ovim je jasno iskazano opredjeljenje Crne Gore za podršku misijama EBOP-a.

I u budućem periodu Crna Gora će učestvovati u mirovnim misijama i operacijama pod vođstvom EU u skladu sa razvojem svojih operativnih sposobnosti snaga. Kao što je već rečeno, poseban fokus Crna Gora ima prema ZSBP i EBOP EU na Zapadnom Balkanu s obzirom da pripada ovoj regiji. U tom svjetlu, Crna Gora će svakako razvijati kako svoje vojne, tako i sudske, policijske i carinske kapacitete kako bi uspješno mogla učestvovati i doprinositi operacijama EU na Zapadnom Balkanu.

51. U kontekstu politike Unije da ojača i razvije svoje sposobnosti za upravljanje međunarodnim krizama, molimo da objasnite da li vaša zemlja doprinosi ili je spremna doprinijeti osobljem Evropskoj uniji a) civilnim i b) vojnim operacijama upravljanja krizama EU i da li vaša zemlja ima potrebne kapacitete za operativnu obuku kao i objekte za civilno i vojno osoblje.

Crna Gora smatra da Evropska bezbjednosna i odbrambena politika (EBOP) ima značajne mehanizme za efikasno suprostavljavanje savremenim izazovima bezbjednosti na globalnom planu. Zbog toga Crna Gora želi da prilagodi svoj sistem bezbjednosti stavovima i potrebama EBOP. Kao država sa ograničenim resursima, Crna Gora je čvrsto uvjerena da će na ovaj način, u fazi priprema za punopravno članstvo u EU, pružiti svoj doprinos za jačanje uloge EU na međunarodnoj sceni.

Pravni osnov za učešće Crne Gore u operacijama upravljanja krizama sadrže: Ustav Crne Gore, Zakon o odbrani, Zakon o Vojski Crne Gore, Zakon o policiji i Zakon o upotrebi jedinica Vojske Crne Gore u međunarodnim snagama i učešću pripadnika civilne zaštite, policije i zaposlenih u organima državne uprave u mirovnim misijama i drugim aktivnostima u inostranstvu.

Crna Gora još nema razvijenu saradnju u vezi razvoja i implementacije EBOP i do sada nije učestvovala u operacijama upravljanja krizama pod vodstvom EU.

Što se tiče uspostavljanja saradnje, Crna Gora je politički spremna da se u potpunosti uključi u sve strukture i aktivnosti vezane za razvoj i implementaciju EBOP-a. U predstojećem periodu Crna Gora ima namjeru da definiše odgovarajući sporazum sa EU o učešću u operacijama EU u upravljanju krizama. Sa vojnog aspekta, Crna Gora ne posjeduje vojne kapacitete spremne za obavljanje punog spektra „Petersberških zadataka“. Crna Gora će kao budući doprinos ispunjenju Glavnog cilja 2010. godine planirati snage koje je već deklarirala za NATO vođene operacije. U predstojećem periodu Crna Gora planira da osposobi, opremi kapacitete i postigne napredak u pitanjima politike, planiranja i priprema za EU operacije upravljanja krizama. Aktivna uloga Crne Gore u bezbjednosnim inicijativama pokazuje jasnu političku volju i rezultiraće doprinosom EBOP, prvenstveno kroz učešće i unaprjeđenje saradnje u regionalnim inicijativama.

Skupština Crne Gore je 28. jula 2009. godine donijela Odluku o učešću pripadnika Vojske Crne Gore u vojnoj operaciji EU „EU NAVFOR - ATALANTA“, na predlog Savjeta za odbranu i bezbjednost Crne Gore. Predviđeno je da se u vojnu operaciju EU „EU NAVFOR- ATALANTA“ upute 3 pripadnika Vojske Crne Gore, sa mogućnošću rotacije.

Ministarstvo odbrane utvrdiće trajanje rotacije, realizovati njihovu pripremu, obuku, opremanje i koordinirati njihovo angažovanje u operaciji.

U planu je da pripadnici Vojske Crne Gore budu ukrcani na jedan od brodova u operaciji kao štabni oficiri i kao podoficiri na specijalističkim dužnostima. U toku je dogovaranje Crne Gore sa zemljama (Italija, Norveška i Francuska) koje učestvuju u operaciji u vezi konkretnog angažovanja.

Nakon donošenja Odluke Skupštine Crne Gore o učešću u ovoj misiji, Crna Gora je pokrenula proceduru prema EU za prihvatanje njenog učešća u ovoj operaciji. Pismo o namjerama za uključivanje u operaciju je upućeno Komandantu operacije i predsjedavajućem Vojnog komiteta EU.

Na ovaj način, uključivanjem u ovu operaciju, Crna Gora želi da razvije dio svojih kapaciteta koji su potrebni za suprostavljavanje savremenim izazovima, rizicima i prijetnjama, kao što je piratstvo na moru.

Crna Gora kao država sa ograničenim vojnim potencijalom, trenutno nema opredijeljene snage većeg obima koje bi bile isključivo angažovane u sastavu snaga EU. Međutim, u skladu sa svojim opredjeljenem za uključivanje u evroatlantske i evropske integracije, Crna Gora ima

političku volju da uzme aktivno učešće u **civilnim i vojnim operacijama** upravljanja krizama, u mjeri povećanja svojih kapaciteta i operativnih sposobnosti.

S obzirom na uzroke kriza, Crna Gora smatra da je za uspjeh misije potrebno zajedničko djelovanje civilne i vojne komponente. Kao svoj doprinos civilnim misijama EU, Crna Gora namjerava da učestvuje sa policijskim, sudskim i carinskim osobljem. U slučaju potrebe za humanitarnim misijama, Crna Gora namjerava da angažuje dio Snaga za djelovanje u vanrednim situacijama (civilna zaštita) u zadacima pružanja pomoći u zbrinjavanju raseljenih i izbjeglih lica (posebno medicinske pomoći), isporuke materijalnih sredstava u okviru humanitarne pomoći i zaštite i spašavanja stanovništva i materijalnih dobara. Kao doprinos za podvodno deminiranje i bezbjednost plovidbe na moru, Crna Gora namjerava da stavi na raspolaganje regionalni Centar za obuku ronilaca za podvodno deminiranje u Bijeloj i instruktore za obuku.

Crna Gora za upravljanje vanrednim situacijama razvija sljedeće kapacitete: Sektor za vanredne situacije i civilnu bezbjednost (upravni organ), civilnu zaštitu i avio-helikoptersku jedinicu. Civilnu zaštitu čine jedinice civilne zaštite, zaštitna i spasilačka oprema, objekti i uređaji.

Crna Gora je u saradnji sa R. Hrvatskom i Bosnom i Hercegovinom formirala interventnu jedinicu za gašenje požara u kojoj učestvuje sa 36 pripadnika i 6 specijalnih vozila za gašenje požara.

Avio-helikopterska jedinica realizuje izviđanje i gašenje požara iz vazduha. Posjeduje 4 helikoptera (3 kom. AGUSTA BELL i 1 kom. GAZELLE), od kojih je jedan AGUSTA BELL 212 opremljen sredstvima za spašavanje iz vazduha.

Izvršena je nabavka 2 aviona za gašenje požara tipa AIR TRACTOR. Takođe, sklopljen je ugovor za nabavku 59 specijalizovanih vozila za opštinske službe za zaštitu i spašavanje s realizovanim isporukama sve do januara 2011..

Crna Gora je otpočinjanjem PARP-a deklarirala vojne snage i u završnoj fazi je priprema snaga za upućivanje u ISAF misiju u Avganistan. Crna Gora priprema pješadijski vod, medicinski tim i štabne oficire za navedenu misiju. Odluku o učešću pripadnika Vojske Crne Gore u misiji ISAF u Avganistanu donijela je Skupština Crne Gore 28.07.2009. godine. Za realizaciju ove značajne aktivnosti, odnosno prvog učešća u NATO vođenoj operaciji, planiramo sklapanje strateškog partnerstva sa OS Njemačke, kao lidera Regionalne komande sjever i sa OS Mađarske u čijem sastavu bi funkcionisala i naša jedinica.

Upućivanje jedinice u Avganistan se očekuje u periodu februar - mart 2010. godine.

U skladu sa strateškim partnerstvom između EU i NATO u upravljanju krizama, trajnim sporazumima, posebno Berlin Plus, navedeno angažovanje pripadnika Crne Gore obezbijediće dragocjeno iskustvo i za buduće operacije, bilo pod mandatom NATO ili EU, u kojim je Crna Gora trajno posvećena da u skladu sa svojim kapacitetima pruži doprinos.

Vojni kapaciteti:

Crna Gora nema sve potrebne kapacitete za operativnu obuku pripadnika koji bi učestvovali u vojnim operacijama EU za upravljanje krizama.

Operativnu obuku u Vojsci Crne Gore realizuje Centar za obuku koji ubrzano izgrađuje svoje materijalne i ljudske kapacitete. Postoje osnovna iskustva i planovi obučavanja za NATO vođene operacije, kao i iskustva za obuku pripadnika UN vojnih posmatrača, koji bi uz dodatnu pomoć mogla da koriste kao osnova za razvijanje sposobnosti i za EU vođene operacije.

Crna Gora posjeduje kapacitete za izvođenje opšte vojne obuke i dijela specijalističke obuke za sve kategorije vojnika, a za taktičku obuku za izvršenje određenog zadatka operacije EU, potrebni su nam kapaciteti drugih evropskih zemalja.

Za realizaciju vojne operativne obuke Crna Gora posjeduje sljedeće kapacitete:

- 15 obučanih instruktora vojne obuke,

- zgrada Centra za obuku sa prostorijama za smještaj i učionicama za izvođenje nastave za 40 ljudi (kasarna „Milovan Šaranović“ u Danilovgradu),
- novoizgrađeni sportski objekti (kasarna „Milovan Šaranović“ u Danilovgradu i kasarna Golubovci),
- jedno stacionarno automatizovano streljište (kasarna „Milovan Šaranović“ u Danilovgradu) i
- jedan poligon za obuku u rukovanju minsko-eksplozivnim sredstvima (kasarna „Milovan Šaranović“ u Danilovgradu).

U saradnji sa Vojskom Austrije u toku je razvoj projekta dimenzioniranja poligona za obuku planinskih jedinica, kao i razvijanje sposobnosti za traganje i spašavanje na planinama.

S obzirom na povoljne klimatske, reljefne i geografske uslove, Crna Gora namjerava da na aerodromu Golubovci osnuje Regionalni centar za obuku pilota helikoptera. Vizija je da ovaj centar, nakon uspostavljanja njegovog efikasnog funkcionisanja, postane centar za obuku pilota helikoptera u okviru Partnerstva za mir, a zatim i centar NATO. Za navedeni projekat već je izraženo interesovanje i podrška zemalja EU i regiona.

Crna Gora smatra da EU ima značajna sredstva za suprostavljane savremenim izazovima i prijetnjama bezbjednosti. Uspjesi završenih i tekućih operacija EU u različitim kriznim regionima doprinijeli su jačanju bezbjednosti u svijetu. Zbog toga Crna Gora želi da učestvuje u operacijama EU, i da pruži doprinos afirmaciji EU na globalnom planu. Obim i početak učešća zavisice od napretka u razvoju civilnih i vojnih kapaciteta i sposobnosti, za šta je Crnoj Gori potrebna pomoć od članica EU.

52. Pružite informacije o učešću svoje zemlje u međunarodnim aktivnostima kao što su mirovne misije UN-a.

Svojim strateškim dokumentima Crna Gora je jasno definisala učešće u međunarodnim mirovnim misijama pod vođstvom UN, NATO i EU.

U skladu sa strateškim opredjeljenjem Crne Gore da pruži doprinos izgradnji i očuvanju mira na regionalnom i globalnom nivou, donijet je Zakon o upotrebi jedinica Vojske Crne Gore u međunarodnim snagama i učešću pripadnika civilne zaštite, policije i zaposlenih u organima državne uprave u mirovnim misijama i drugim aktivnostima u inostranstvu. Pripadnici Vojske Crne Gore, civilne zaštite, policije i zaposleni u državnoj upravi, mogu učestvovati u mirovnim misijama i drugim aktivnostima u inostranstvu, na dobrovoljnoj osnovi.

Na osnovu Ustava Crne Gore odluku o učešću u međunarodnim aktivnostima i mirovnim misijama pripadnika Vojske Crne Gore donosi Skupština Crne Gore na predlog Savjeta za odbranu i bezbjednost, dok odluku o učešću pripadnika civilne zaštite, policije i zaposlenih u državnoj upravi, donosi Vlada Crne Gore. U skladu sa tim, Skupština Crne Gore je u julu 2009. godine donijela odluku o budućem učešću pripadnika Vojske Crne Gore u:

- mirovnoj misiji Ujedinjenih nacija „UNITED NATIONS MISSION IN LIBERIA (UNMIL)“ u Liberiji, u kojoj će učestvovati do 2 pripadnika Vojske Crne Gore uz mogućnost rotacije. Ovom odlukom nastavljeno je učešće Crne Gore u ovoj misiji koje je započeto 10.12.2003. godine, za vrijeme državne zajednice Srbije i Crne Gore. Do sada je ukupno učestvovalo pet pripadnika Vojske Crne Gore, od kojih se trenutno u misiji nalaze dva oficira u ulozi vojnih posmatrača;
- mirovnoj misiji Ujedinjenih nacija „INTERNATIONAL SECURITY ASSISTANCE FORCE (ISAF)“ u Avganistanu, u kojoj će učešće uzeti do 40 pripadnika Vojske Crne Gore, koja se sastoji od snaga pješadije, medicinskog tima, štabnog osoblja i nacionalne obavještajne ćelije (NIC), uz mogućnost rotacije. Upućivanje pripadnika Vojske Crne Gore u ovoj misiji očekuje se u poslednjoj sedmici februara ili prvoj sedmici marta 2010. godine;
- mirovnoj operaciji Evropske unije „EUROPEAN UNION NAVAL FORCE (EU NAVFOR) - ATALANTA“ u Somaliji u kojoj će učestvovati do 3 pripadnika Vojske Crne Gore uz

mogućnost rotacije. Upućivanje pripadnika Vojske Crne Gore u ovoj misiji izvršiće se nakon formalnog dogovora sa Komandom operacije Atalanta u Nortvudu, Velika Britanija.

- Vlada Crne Gore je donijela Odluku (Sl. list CG, br. 54/09) o upućivanju pripadnika policije u mirovnu misiju Ujedinjenih nacija na Kipru „UNITED NATIONS FORCE IN CYPRUS (UNFICYP)“, u kojoj već od 14.08.2009. godine službu obavlja jedan pripadnik Uprave policije. Šest službenika Uprave policije je završilo obuku za učešće u mirovnim misijama i spremni su za raspoređivanje u narednim rotacijama. Ovim će se započeti i civilno učešće Crne Gore u mirovnim operacijama i omogućiti dobijanje potrebnih znanja i vještina za eventualno učešće u policijskim misijama EU.

Pored upućivanja vojnih i policijskih snaga, Crna Gora je odlučna da u budućem periodu posveti pažnju osposobljavanju i upućivanju pripadnika civilne zaštite i zaposlenih u organima državne uprave u mirovnim misijama i drugim aktivnostima u inostranstvu s posebnim fokusom na policijske, sudske i carinske kapacitete.

Crna Gora će i dalje nastaviti da daje doprinos izgradnji i očuvanju mira u svijetu, učešćem u međunarodnim mirovnim misijama pod vođstvom UN, NATO i EU u skladu sa svojim mogućnostima.

Aneksi:

Aneks 258 - Ugovorne obaveze Crne Gore,
12

Aneks 259 - Strategija za kontrolu malog i
lakog naoružanja, 61